

**ΤΕΙ ΠΑΤΡΑΣ
ΣΧΟΛΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΩΝ ΕΦΑΡΜΟΓΩΝ
ΤΜΗΜΑ ΕΡΓΩΝ ΥΠΟΔΟΜΗΣ**

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

**«ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΑ ΕΡΓΑ ΥΠΟΔΟΜΗΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ
ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΠΕΡΙΟΧΩΝ ΣΕ ΕΠΙΠΕΔΟ ΝΟΜΟΥ.
ΜΕΛΕΤΗ ΠΕΡΙΠΤΩΣΕΩΣ: Ο ΝΟΜΟΣ ΑΙΤΩΛΟΑΚΑΡΝΑΝΙΑΣ»**

Σπουδάστριες:

**Τζίμη Αθηνά
Γρηγορία Γεωργίου**

Εισηγητής:

Α. Κομηνός

Πάτρα, Ιανουάριος 1998

APR 1962
12:40 PM

2767

ΤΕΙ ΠΑΤΡΑΣ
ΣΧΟΛΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΩΝ ΕΦΑΡΜΟΓΩΝ
ΤΜΗΜΑ ΕΡΓΩΝ ΥΠΟΔΟΜΗΣ

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

**«ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΑ ΕΡΓΑ ΥΠΟΔΟΜΗΣ ΓΙΑ ΤΗΝ
ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΠΕΡΙΟΧΩΝ ΣΕ ΕΠΙΠΕΔΟ
ΝΟΜΟΥ.
ΜΕΛΕΤΗ ΠΕΡΙΠΤΩΣΕΩΣ: Ο ΝΟΜΟΣ
ΑΙΤΩΛΟΑΚΑΡΝΑΝΙΑΣ»**

Σπουδάστριες:

Τζίμη Αθηνά
Γρηγορία Γεωργίου

Εισηγητής:

Α. Κομηνός

Πάτρα Ιανουάριος 1998

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Πρόλογος

Εισαγωγή

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ι

- 1.1. Γενική επισκόπηση του Νομού Αιτωλοακαρνανίας
- 1.2. Καταγραφή προβλημάτων του τουριστικού τομέα στο Νομό
- 1.3. Πολιτική ανάπτυξης του τουριστικού προϊόντος στο Νομό
- 1.4. Επιλογή του Ν. Αιτωλοακαρνανίας ως αντικείμενο έρευνας και η συνεπαγόμενη λογική των προτάσεων για τα υποστηρικτικά έργα και ενέργειες.
- 1.5. Δομή της μελέτης - Μεθοδολογία, φάσεις

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΙΙ

ΦΑΣΗ ΚΑΤΑΓΡΑΦΗΣ ΣΗΜΕΡΙΝΗΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ

- 2.1 Τουριστικές επιχειρήσεις
 - 2.1.1 Ξενοδοχειακά καταλύματα
 - 2.1.2 Ενοικιαζόμενα δωμάτια και camping
 - 2.1.3 Πρόσθετα στοιχεία της τουριστικής προσφοράς
- 2.2 Τεχνική Υποδομή
 - 2.2.1 Δίκτυα συγκοινωνιών & μεταφορών
 - 2.2.2 Δίκτυα Ηλεκτρικής Ενέργειας & Τηλεπικοινωνιών
 - 2.2.3 Δίκτυα Ύδρευσης & Αποχέτευσης
- 2.3. Ζήτηση και προσφορά

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΙΙΙ

ΦΑΣΗ ΕΡΕΥΝΑΣ

- 3.1 Τουριστική κίνηση
 - 3.1.1 Αφίξεις τουριστών
 - 3.1.2 Διανυκτερεύσεις
- 3.2 Χωροταξική διάρθρωση του τουρισμού στο Νομό
 - 3.2.1 Παράκτιες τουριστικές ενότητες
 - 3.2.2 Τουριστικές περιοχές ενδοχώρας

ΚΕΦΑΛΑΙΟ IV

ΦΑΣΗ ΣΥΝΘΕΣΗΣ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ

- 4.1 Έργα υποδομής για την ανάπτυξη του Ν. Αιτωλοακαρνανίας
- 4.2 Έργα οδικής ρύθμισης και βελτίωσης
 - 4.2.1 Παραϊόνια οδός (Αιτωλικό - Αστακός - Ακτιο)
 - 4.2.2 Αγρίνιο - Πλατύγιαλι - Αστακός
 - 4.2.3 Παράκαμψη Ναυπάκτου
 - 4.2.4 Περιμετρική οδός Παναιτωλικού
 - 4.2.5 Εθνική Οδός Αντιρρίου - Ιωαννίνων (περιοχή Αιτωλοακαρνανίας)
- 4.3 Έργα περιβαλλοντικής προστασίας
 - 4.3.1 Έργα Βιολογικού καθαρισμού και διαχείρισης απορριμμάτων
 - 4.3.2 Προστασία των Λιμνών
- 4.4 Έργα αξιοποίησης τουριστικών πόρων
 - 4.4.1 Αξιοποίηση παραλίμνιων περιοχών της λίμνης Τριχωνίδας
 - 4.4.2 Ανάπτυξη ποδηλατικού δρομίσκου κατά μήκος του άξονα Μεσολογγίου - Αστακού - Μύτικα
- 4.5 Έργα αξιοποίησης πολιτιστικών πόρων
 - 4.5.1 Ίδρυση και κατασκευή Κέντρου Τουριστικής Πληροφόρησης
 - 4.5.2 Κέντρο προβολής και ενημέρωσης βιοτόπου λιμνοθάλασσας Μεσολογγίου
- 4.6 Έργα τουριστικής ανωδομής
 - 4.6.1 Κατασκευή δικτύου ξενώνων
 - 4.6.2 Μαρίνα Μεσολογγίου
 - 4.6.3 Τυπικός παραδοσιακός ξενώνας

- 4.6.4 Αγκυροβόλιο - καταφύγιο μικρών σκαφών αναψυχής
- 4.6.5 Συνεδριακό κέντρο

ΚΕΦΑΛΑΙΟ V

ΔΙΑΠΙΣΤΩΣΕΙΣ - ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

- 5.1 Προϋποθέσεις εφαρμογής έργων τουριστικής ανάπτυξης
- 5.2 Στοιχεία προγράμματος τουριστικής προβολής του Νομού
- 5.3 Επιλογή - αξιολόγηση σκοπιμότητας των τουριστικών επενδύσεων και έργων

Βιβλιογραφία

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ

- I. «Πρακτικό για τον καθορισμό συμβατικού κόστους τουριστικών εγκαταστάσεων» (Επιτροπή Διπλ. Μηχανικών ΕΟΤ -ΕΚΤΕ - ΕΤΒΑ)
- II. « Κίνητρα και διαδικασίες για επενδύσεις στον τουριστικό τομέα της Ελλάδας» (ΕΟΤ - Δ/νση Α' Έρευνας & Ανάπτυξης)
- III. Πίνακες ΕΟΤ διανυκτερεύσεων και πληρότητας
- IV. Συγκέντρωση στοιχείων με επί τόπου έρευνα στο Νομό και συνάντηση με τους αρμόδιους φορείς

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Η επιλογή του Νομού Αιτωλοακαρνανίας ως αντικείμενο έρευνας έγινε μετά από μια πρόταση μιας εταιρείας, η οποία ήθελε να επεκτείνει τις δραστηριότητες της στο Νομό με την ίδρυση και λειτουργία μιας μεγάλης Ξενοδοχειακής μονάδας. Πήραμε μέρος στη μελέτη σκοπιμότητας που έγινε ως ερευνητική ομάδα με επί τόπου επισκέψεις στο χώρο και με σύνταξη ερωτηματολογίων.

Τότε διαπιστώσαμε και εμείς ότι τα συγκριτικά πλεονεκτήματα του Νομού με τις φυσικές ομορφιές, τις μεγάλες επιφάνειες εσωτερικών υδάτων, τη μεγάλη μήκους παράκτια ζώνη, το σύμπλεγμα των νησίδων που εκτείνεται από την είσοδο της λιμνοθάλασσας του Μεσολογγίου μέχρι τον Κάλαμο και τη πολιτιστική κληρονομιά, δεν αποτέλεσαν εκείνη τη δυναμική που θα διαμόρφωνε και θα ανέπτυξε την τουριστική προσφορά προς όφελος των τουριστών και της τοπικής οικονομίας. Ο κύριος ανασταλτικός παράγοντας στην τουριστική ανάπτυξη του Νομού ήταν οι **βασικές ελλείψεις στα έργα υποδομής.**

Με αυτή την αφορμή επεκτείναμε την έρευνα μας με σκοπό την καταγραφή των προβλημάτων από τις ελλείψεις στα έργα υποδομής του Νομού και την διατύπωση ορισμένων προτάσεων για υποστηρικτικά έργα και ενέργειες προς όφελος του Νομού Αιτωλοακαρνανίας.

Με αυτή τη λογική προχωρήσαμε σε αυτή την πτυχιακή εργασία, η οποία έχει σαν στόχο την αξιοποίηση των αποτελεσμάτων από την επί τόπου μελέτη του Νομού Αιτωλοακαρνανίας και τη μεταφορά τους στο τομέα των έργων υποδομής.

Στο σημείο αυτό θα θέλαμε να ευχαριστήσουμε τον κ. Παύλο Ζορμπά, Διευθυντή Marketing και υπεύθυνο για τη Μελέτη Σκοπιμότητας ίδρυσης και λειτουργίας ξενοδοχειακής επιχείρησης στο Ν. Αιτωλοακαρνανίας, ο οποίος μας

χρησιμοποίησε ως ερευνητική ομάδα και με αυτή την ευκαιρία αποκτήσαμε πολύτιμες γνώσεις πάνω σε θέματα διοίκησης και διαχείρισης.

Επίσης θα θέλαμε να ευχαριστήσουμε τον καθηγητή μας κ. Αναστάσιο Κομηνό, ο οποίος μας ανάθεσε την εκπόνηση της παρούσας πτυχιακής και μας διέθεσε δική του αντίστοιχη μελέτη που είχε κάνει για το Νομό Κέρκυρας, από την οποία αντλήσαμε σημαντικές πληροφορίες για τη δομή της μελέτης μας.

Κλείνοντας, θα θέλαμε να τονίσουμε ότι η προσπάθεια μας αυτή είχε σαν στόχο το συνδυασμό μιας μελέτης τουριστικής ανάπτυξης, με την έρευνα στο δικό μας αντικείμενο που είναι τα έργα υποδομής. Προσπαθήσαμε να συγκεντρώσουμε για αυτό το σκοπό όσα περισσότερα στοιχεία μπορούσαμε και θεωρούμε ότι ωφεληθήκαμε διότι εμβαθύνουμε στα προβλήματα που δημιουργούνται σε όλους τους τομείς της δημόσιας ζωής από την έλλειψη των έργων υποδομής και αποκτήσαμε γνώσεις και εμπειρία απαραίτητες σε μελλοντικές μας προσπάθειες και στις περιπτώσεις εκείνες που θα μας καλέσουν να δώσουμε λύσεις σε θέματα που αφορούν το αντικείμενο μας.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Ο τουρισμός στη χώρα μας αποτελεί μια από τις κύριες πηγές εσόδων και Νομός Αιτωλοακαρνανίας θα μπορούσε με τις φυσικές και αρχαιολογικές του ομορφιές να γίνει πόλος έλξης τόσο ημεδαπών, όσο και αλλοδαπών επισκεπτών. Αυτό θα έφερνε σημαντική ανάπτυξη στο Νομό και θα βοηθούσε στη βελτίωση του βιοτικού επιπέδου των κατοίκων του που τώρα ασχολούνται κυρίως με τη γεωργία. Αντί αυτού όμως ο Νομός χαρακτηρίζεται από γενική υπανάπτυξη οφειλομένη στην έλλειψη αναπτυξιακού σχεδιασμού και έργων υποδομής.

Η γεωμορφολογία του Νομού είναι εντυπωσιακή, αλλά συχνά οδηγεί σε προβλήματα αφού απαιτεί εκτεταμένη υποδομή, χρηματοδοτήσεις και έργα. Το βασικό οδικό δίκτυο, αλλά και το επαρχιακό βρίσκεται σε κακή κατάσταση. Το ζήτημα των μεταφορών παραμένει καθοριστικό πρόβλημα του Νομού. Επίσης, η κακή προσπέλαση έχει γίνει αντικίνητρο για την προσέλκυση επενδυτών κάθε τύπου στο Νομό.

Η ζεύξη Ρίου -Αντιρρίου θεωρείται έργο κλειδί για την ανάπτυξη της περιοχής και τη σύνδεση της με την υπόλοιπη Ελλάδα. Το έργο θα επηρεάσει την ανάπτυξη όλης της Στερεάς Ελλάδας και της Ηπείρου.

Η παρούσα μελέτη αποτελείται από πέντε κεφάλαια στα οποία επιχειρείται η καταγραφή των προβλημάτων στο Νομό και τα υποστηρικτικά έργα που κρίνονται απαραίτητα για τη βελτίωση της υποδομής και την ανάπτυξη στον τομέα του τουρισμού.

Στο πρώτο κεφάλαιο επιχειρείται μια γενική επισκόπηση του Νομού με τη καταγραφή των κυριότερων προβλημάτων και τις φάσεις που ακολουθεί η παρούσα μελέτη.

Στο δεύτερο κεφάλαιο αναλύεται η σημερινή κατάσταση με καταγραφή των τουριστικών επιχειρήσεων στο σύνολο τους και με αναφορά στη σημερινή τεχνική υποδομή του Νομού με τα δίκτυα συγκοινωνιών και μεταφορών, ηλεκτρικής ενέργειας και Τηλεπικοινωνιών και ύδρευσης και αποχέτευσης

Στο τρίτο κεφάλαιο περιγράφεται ο τρόπος που ακολουθήθηκε στη φάση έρευνας για την τουριστική κίνηση και τις ανάγκες του Νομού και αναλύεται η χωροταξική διάρθρωση του τουρισμού στο Νομό, ώστε από αυτό να προκύψουν τα αντίστοιχα έργα υποδομής που κρίνονται απαραίτητα για την ανάπτυξη.

Το τέταρτο κεφάλαιο είναι το κεφάλαιο σύνθεσης των αποτελεσμάτων και σχεδιασμού πλέον των αναγκαίων έργων υποδομής, των έργων οδικής ρύθμισης και βελτίωσης, έργων περιβαντολογικής προστασίας, αξιοποίησης τουριστικών και πολιτιστικών πόρων και τέλος των έργων τουριστικής ανωδομής.

Τέλος **στο πέμπτο κεφάλαιο** γίνονται οι τελικές διαπιστώσεις και τα συμπεράσματα που διαμορφώθηκαν από τη μελέτη αυτή και ακολουθούν τα παραρτήματα, το υλικό των οποίων αντλήθηκε από την έρευνα στο Νομό.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ι

1.1 Γενική επισκόπηση του Νομού Αιτωλοακαρνανίας

Ο Νομός Αιτωλοακαρνανίας είναι ο μεγαλύτερος Νομός της Στερεάς Ελλάδας, αλλά και της χώρας με έκταση 5.461 τ. χλμ.

Συνορεύει Ανατολικά με τους Νομούς Ευρυτανίας και Φωκίδας, Βόρεια με τους Νομούς Άρτας και Καρδίτσας, Βρέχεται βορειοδυτικά από τον Αμβρακικό κόλπο, Δυτικά από το Ιόνιο Πέλαγος και Νότια από τον Πατραϊκό και Κορινθιακό Κόλπο.

Ο Νομός διαιρείται σε πέντε επαρχίες και αποτελείται από 11 δήμους, 217 κοινότητες και 526 οικισμούς. Πρωτεύουσα του Νομού είναι το Μεσολόγγι, το οποίο απέχει 247 χλμ. από την Αθήνα, παλαιά ιστορική πόλη με 10.150 κατοίκους, χτισμένη στις εκβολές του Ευήνου και του Αχελώου. Η ιστορία του, από την αναφορά του ως οικισμού από το 1545 μέχρι σήμερα, καθώς και η λιμνοθάλασσα του που σχηματίστηκε από τις προσχώσεις του Αχελώου του δίδει μια ιδιαιτερότητα. Ο Δήμος Αγρινίου με 40.934 κατοίκους αποτελεί το μεγαλύτερο αστικό κέντρο του Νομού.

Η γεωμορφολογία του Νομού Δε διαφέρει από την υπόλοιπη Στερεά Ελλάδα, ορεινή και ημιορεινή στην πλειοψηφία της, με πεδιάδες και οροπέδια που αποτελούν το 22% περίπου της έκτασης της.

Η εικόνα που παρουσιάζει ο Νομός, όσο αφορά την κατανομή χρήσεων γης, διαγράφεται ως εξής:

- Γεωργική γη: 21,6%
- Δάση: 22,1%
- Βοσκότοποι: 47,2%
- Λοιπές χρήσεις: 9,1%

Συγκριτικό πλεονέκτημα του Νομού και ταυτόχρονα ουσιαστικός παράγοντας ανάπτυξης είναι οι λίμνες και οι λιμνοθάλασσες του. Οι λιμνοθάλασσες του Μεσολογγίου και του Αιτωλικού μαζί με την Κλείσοβα, Αμβρακία και Λυσιμαχία έχουν έκταση 95.480, 14.477 και 13.085 τ. χλμ αντίστοιχα και καταλαμβάνουν κατά σειρά μεγέθους στο σύνολο των λιμνών που διαθέτει η χώρα, την 1^η, 13^η και 14^η θέση. Οι λίμνες Τριχωνίδα, Αμβρακία, Λυσιμαχία και Οζερός εκτείνονται σε μια έκταση 142.000 στεμμάτων.

Ο Αχελώος, ο δεύτερος σε μήκος ποταμός της χώρας (220 χλμ.), ο Εύηνος και ο Μόρνος αποτελούν σημαντικούς υδάτινους πόρους διαμορφώνοντας στο πέρασμα τους άγρια και ειδυλλιακά τοπία. Πλήθος χειμάρρων και πηγών προστίθενται στο σύνολο των επιφανειακών υδάτων. Ωστόσο ο υδάτινος πλούτος του Νομού, άφθονος και με απεριόριστες δυνατότητες, παραμένει σχεδόν ανεκμετάλλευτος.

1.2 Καταγραφή προβλημάτων του τουριστικού τομέα στο Νομό

Ο Νομός χαρακτηρίζεται από γενική υπανάπτυξη οφειλομένη στην έλλειψη αναπτυξιακού σχεδιασμού και έργων υποδομής.

Η γεωμορφολογία του Νομού είναι εντυπωσιακή, αλλά συχνά οδηγεί σε προβλήματα αφού απαιτεί εκτεταμένη υποδομή, χρηματοδοτήσεις και έργα. Το βασικό οδικό δίκτυο, αλλά και το επαρχιακό (ορεινό και παραθαλάσσιο π.χ. Αστακός έως Πάλαιρο), βρίσκεται σε κακή κατάσταση. Το ζήτημα των μεταφορών (άτομα, προϊόντα) παραμένει καθοριστικό πρόβλημα του Νομού. Επίσης, η κακή προσπέλαση έχει γίνει αντικίνητρο για την προσέλκυση επενδυτών κάθε τύπου στο Νομό.

Η ζεύξη Ρίου -Αντιρρίου θεωρείται έργο κλειδί για την ανάπτυξη της περιοχής και τη σύνδεση της με την υπόλοιπη Ελλάδα. Το έργο θα επηρεάσει την ανάπτυξη της Στερεάς Ελλάδας και της Ηπείρου.

Συγκεκριμένα για τα προβλήματα υποδομής αναφέρονται ενδεικτικά τα εξής:

- Η κατάσταση του οδικού δικτύου θεωρείται ότι συνιστά κύριο αναστατικό παράγοντα τουριστικής ανάπτυξης.
- Ως προς το κύριο Εθνικό Δίκτυο, η μη επιλογή του Δυτικού άξονα (Ακτιο-Βόνιτσα - Μύτικας - Αστακός -Αιτωλικό-Μεσολόγγι) και η προτίμηση του υφισταμένου οδικού άξονα (Βόνιτσα - Αμφιλοχία - Αργίνιο - Μεσολόγγι), θεωρείται ανεπιτυχής και αρνητική για την τουριστική ανάπτυξη της Παράκτιας παραϊόνιας ζώνης του Νομού.
- Το δευτερεύον οδικό δίκτυο απαιτεί σημαντικές βελτιώσεις και επεκτάσεις για την υποβοήθηση του περιηγητικού τουρισμού και ανάπτυξη των πόρων της ορεινής ενδοχώρας. Ειδικότερα επισημαίνονται ανάγκες βελτίωσης στο παραλίμνιο περιμετρικό δρόμο της Τριχωνίδας και τους άξονες προσπέλασης προς Ορεινή Ναυπακτία, προς τις λίμνες Καστρακίου και Κρεμαστών και προς την Ευρυτανία - Καρπενήσι μέσω Θέρμου.
- Σχετικά με το θαλάσσιο δίκτυο τουριστικών μετακινήσεων και τα συναφή θέματα του θαλάσσιου τουρισμού επισημαίνονται:
 - οι αναγκαίες διασυνδέσεις με τα νησιά Ιονίου
 - η ανάγκη δημιουργίας μαρίνων
 - η ανυπαρξία υποδομής οργανωμένων ακτών (πλαζ) και των αναγκαίων προσπελάσεων
- Ως προς το αεροπορικό δίκτυο, θεωρείται ότι από τα υφιστάμενα αεροδρόμια (Ακτιο, Αργίνιο) σαν η πιο ενδεδειγμένη λύση για εξυπηρέτηση του Νομού μέσω πτήσεων charters είναι η περίπτωση του Ακτίου
- Ως προς τις παράκτιες νέες εγκαταστάσεις υποστήριξης ναυπηγο-επισκευαστικών δραστηριοτήτων επισημαίνονται: η ύπαρξη εδώ και καιρό ενός σύγχρονου, ανενεργού λιμανιού και η μη αξιοποίηση μεγάλων δημόσιων

επενδύσεων, ενδεχόμενοι κίνδυνοι από εγκαταστάσεις διαλυτήριων πλοίων, αποθήκευσης - επεξεργασίας τοξικών αποβλήτων καθώς και οι δυνατότητες εναλλακτικών χρήσεων.

Ζητήματα σχετικά με την τουριστική ανάπτυξη

- Η περιοχή έχει πολύ μεγάλο αριθμό διερχομένων τουριστών, αλλά δεν κρατάει αρκετούς τουρίστες για πολυήμερες διακοπές. Σε σημαντικό βαθμό πρόκειται για περιοχή ημερήσιας παραμονής, γεγονός αρνητικό για τη συνολική τουριστική ανάπτυξη.
- Η υποδομή των ξενοδοχειακών καταλυμάτων είναι γενικά μετρίου επιπέδου και δεν επιτρέπει την προσέλκυση τουρισμού υψηλότερου τουριστικού επιπέδου.
- Δεν υπάρχει ικανοποιητική παράλληλη υποδομή στον Τομέα, γεγονός που επηρεάζει την ποιότητα των παρεχομένων υπηρεσιών (εστιατόρια, πρακτορεία κ.τ.λ.).
- Ελάχιστες προσπάθειες για μάρκετινγκ και διαφήμιση του Νομού στο εσωτερικό και το εξωτερικό έχουν γίνει και αυτές ήταν αποτέλεσμα προσωπικών πρωτοβουλιών.
- Οι απόψεις ως προς τις δυνατότητες ανάπτυξης που σχετίζονται με ειδικότερα ή τοπικής εμβέλειας θέματα διαγράφονται ως εξής:

α) Υπάρχουν σημαντικές δυνατότητες για ανάπτυξη οικολογικού τουρισμού και τουρισμού υγείας (π.χ. λασπόλουτρα) στην περιοχή Μεσολογγίου που παρουσιάζει σημαντικά συγκριτικά πλεονεκτήματα στις παραπάνω ειδικές μορφές. Σημαντική είναι επίσης η ζήτηση για τουρισμό που να συνδιάζεται με ερασιτεχνική αλιεία.

β) Το Αγρίνιο παραμένει υποβαθμισμένο τουριστικά γιατί δεν αναπτύσσονται ούτε προβάλλονται οι αχαιολογικοί πόροι της περιοχής. Είναι όμως ισχυρό κέντρο εξυπηρέτησης διερχομένου τουρισμού περιήγησης και εμπορικής διακίνησης.

γ) Μεγάλη σημασία έχει η ανάπτυξη των ορεινών όγκων του Νομού που διαθέτει περιοχές ιδανικές για τουρισμό Υγείας, οικολογικό τουρισμό και Αγροτουρισμό.

1.3 Πολιτική ανάπτυξης του τουριστικού προϊόντος στο Νομό

Γενικά, στα θέματα επιλογών και κατευθύνσεων ως προς τις διάφορες εναλλακτικές μορφές τουριστικής ανάπτυξης η κυρίαρχη άποψη είναι υπέρ της διαφοροποίησης του τουριστικού προϊόντος με την ανάπτυξη ποικίλων μορφών τουρισμού, αντί της κύριας ή αποκλειστικής έμφασης στον παραθεριστικό τουρισμό που επικρατεί σε πολλές περιοχές της χώρας. Σε αυτό συνηγορούν η ποικιλία των πόρων, κυρίως φυσικών και πολιτιστικών.

Ειδικότερα υπάρχουν απόψεις ως προς τις ακόλουθες κατηγορίες ή μορφές τουρισμού.

- Οικοτουρισμός σε συνάρτηση με τη δημιουργία σταθμών έρευνας - παρατήρησης σε περιοχές βιοτόπων
- Αγροτουρισμός στις ορεινές περιοχές της ενδοχώρας, με οριοθέτηση περιοχών και θέσπιση κριτηρίων υπαγωγής στις επιδοτήσεις, χωροκατανομής και οργάνωσης.
- Πολιτιστικός τουρισμός με αντίστοιχα έργα υποδομής (π.χ. προσπελάσεις - αναστηλώσεις μνημείων και αρχαίων θεάτρων) και οργάνωσης (π.χ. παραστάσεις, εκδηλώσεις, δίκτυα).
- Παραθαλάσσιος και παραθεριστικός τουρισμός στις δυτ. Ακτές και τα νησιά, σε συνδυασμό με τα Ιόνια νησιά.
- Αθλητικό τουρισμός ή υδάτινα σπορ σε λίμνες και ποτάμια (σκι, κανώ, καγιάκ, κωπηλασία, ιστιοπλοΐα) με προϋπόθεση την προστασία των υδροβιοτόπων από βενζινοκίνητα σκάφη.
- Ορεινός τουρισμός στην ορεινή Ναυπακτία, αλλά και στις παραλίμνιες περιοχές.

1.4 Επιλογή του Ν. Αιτωλοακαρνανίας ως αντικείμενο έρευνας και η συνεπαγόμενη λογική των προτάσεων για τα υποστηρικτικά έργα και ενέργειες.

Από όσα αναλύθηκαν στις προηγούμενες ενότητες, γίνεται φανερό ότι ο κύριος ανασταλτικός παράγοντας στην τουριστική ανάπτυξη του Νομού είναι οι βασικές ελλείψεις στα έργα υποδομής.

Τα συγκριτικά πλεονεκτήματα του Νομού με τις φυσικές ομορφιές, τις μεγάλες επιφάνειες εσωτερικών υδάτων, τη μεγάλη μήκους παράκτια ζώνη, το σύμπλεγμα των νησίδων που εκτείνεται από την είσοδο της λιμνοθάλασσας του Μεσολογγίου μέχρι τον Κάλαμο και τη πολιτιστική κληρονομιά, δεν αποτέλεσαν εκείνη τη δυναμική που θα διαμόρφωνε και θα ανέπτυξε την τουριστική προσφορά προς όφελος των τουριστών και της τοπικής οικονομίας.

Η προσπάθεια παρέμβασης στο χώρο του Ν. Αιτωλοακαρνανίας πρέπει να έχει στόχο την ανάδειξη, την αξιοποίηση και την προστασία των τουριστικών αυτών χωρικών ενοτήτων τόσο ξεχωριστά ως συνόλων, όσο και κυρίως ως υποσυνόλων ενός ενιαίου συστήματος που διαμορφώνει την ουσιαστική και τυπική τουριστική εικόνα του Νομού.

Αυτό σημαίνει ότι τα προτεινόμενα υποστηρικτικά έργα και ενέργειες για την τουριστική ανάπτυξη του Νομού πρέπει να διασφαλίζουν τόσο τη λειτουργία και προστασία της συνολικής εικόνας του Νομού, όσο και τη λειτουργία και προστασία των επιμέρους χωρικών τουριστικών ενοτήτων. Στη θέση αυτή συνηγορεί και η κοινωνική πραγματικότητα ως δρώσα δύναμη υποστήριξης των διαφόρων απόψεων για την πραγματοποίηση σημαντικών έργων.

Εάν μελετήσει κανείς τα προτεινόμενα έργα σε τοπικό επίπεδο και αποστασιοποιηθεί ταυτόχρονα από την επιμέρους αξιολόγησή τους, αντιλαμβάνεται άμεσα το συνολικό λειτουργικό χαρακτήρα όλων μαζί των προτάσεων.

Η διαπίστωση αυτή, όχι μόνο δεν υποβαθμίζει το επιστημονικό υπόβαθρο και τη λογική των κριτηρίων ιεράρχησης και επιλογής των έργων, αλλά αντίθετα το ενισχύει ως μια σωστή προσέγγιση για τη διάγνωση των πραγματικών αναγκών της τουριστικής ανάπτυξης του Νομού.

Έτσι η παρεμβατική λειτουργία της μελέτης συνιστά ολοκληρωμένη πρόταση ενδεικτικού χαρακτήρα γιατί περιλαμβάνει αφενός τις αναφερόμενες προτάσεις έργων και ενεργειών, αφετέρου δε και άλλες υποστηρικτικού χαρακτήρα παρεμβάσεις.

1.5 Δομή της μελέτης - Μεθοδολογία, φάσεις

Η ακόλουθη μελέτη περιλαμβάνει κατά λειτουργική διάκριση τα ακόλουθα:

- Φάση καταγραφής σημερινής κατάστασης
- Φάση έρευνας
- Φάση σύνθεσης αποτελεσμάτων και σχεδιασμού

Στα κεφάλαια που ακολουθούν αναλύονται οι φάσεις που δικαιολογούν την επιλογή του Νομού Αιτωλοακαρνανίας ως αντικείμενο μελέτης.

Πριν προχωρήσουμε σε μια αναλυτική παρουσίαση του περιεχομένου, της χρησιμότητας, του κόστους και της προσέγγισης των επιπτώσεων κάθε έργου και ενέργειας ξεχωριστά, θα πρέπει για διευκρινιστικούς λόγους να σημειωθεί ότι η ευρύτερη χρήση μερικών από τα προτεινόμενα έργα και ενέργειες δεν αναιρεί με κανένα τρόπο την τουριστική σκοπιμότητα τους. Αντίθετα αναδύεται το γενικότερο κοινωνικό υπόβαθρο του τουρισμού τόσο από τη μεριά της τουριστικής ζήτησης, ως κοινωνικής διαβίωσης, όσο και από την πλευρά της τουριστικής προσφοράς ως συνολικής κοινωνικής παραγωγής.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ II

ΦΑΣΗ ΚΑΤΑΓΡΑΦΗΣ ΣΗΜΕΡΙΝΗΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ

2.1 Τουριστικές επιχειρήσεις

Η προσφορά τουριστικών καταλυμάτων στο Νομό δεν ακολούθησε τις επιταγές μιας πλεονασματικής ζήτησης, απόρροια του φαινομένου του μαζικού τουρισμού. Υπήρξε μάλλον βελτίωση του βιοτικού επιπέδου των ημεδαπών τουριστών (τουρίστες - περιηγητές) και συχνά της ανάγκης να διασχίσουν το Νομό ακολουθώντας τον άξονα Αντιρρίου - Ηγουμενίτσας, πραγματοποιώντας μικρής διάρκειας παραμονή.

2.1.1 Ξενοδοχειακά καταλύματα

Τα ξενοδοχειακά καταλύματα του Νομού δεν ακολούθησαν την ίδια αυξητική πορεία που καταγράφηκε στο σύνολο της χώρας. Σύμφωνα με τις στατιστικές του Ε.Ο.Ε την περίοδο 1981-95, οι κλίνες στα τουριστικά καταλύματα του Νομού αυξήθηκαν κατά 47,8%, ενώ για το σύνολο της χώρας κατά 70%. Οι αιτίες μπορούν να συνοψισθούν στη φυσιολογία του Νομού, το χαμηλό τουριστικό προφίλ του, την εδραίωση του προτύπου του μαζικού παραθεριστικού τουρισμού στη χώρα, την ανάδειξη του «παθητικού τουρίστα» σαν κυρίαρχη μορφή του ανταγωνισμού άλλων περιοχών της περιφέρειας της Δυτ. Ελλάδας και Ιονίων Νήσων και τη μικρού βαθμού διείσδυσης του Νομού στο δίκτυο των Tour Operators.

Κύριο χαρακτηριστικό της περιόδου 1981-95 είναι ότι για το σύνολο της χώρας υπήρξε μια μειωτική τάση, ενώ αντίθετα για πρώτη φορά ο Νομός, την περίοδο

1991-95, παρουσιάζει μια ποσοστιαία μεταβολή υψηλότερη από εκείνη που χαρακτηρίζει το σύνολο της χώρας. Οι παράγοντες που συνέβαλαν σε αυτή τη θετική μεταβολή είναι κυρίως η μερική ανάδειξη των συγκριτικών δραστηριοτήτων σε συγκεκριμένες περιοχές της χώρας, χωρίς να είναι και οι πιο ενδιαφέρουσες, με πρακτικές επιπτώσεις στο φυσικό περιβάλλον, και η δυνατότητα οικογενειακών, ήσυχων και φθηνών διακοπών για τους ημεδαπούς τουρίστες.

Η δυναμικότητα (Πίνακας 1)

Η μικρή συμμετοχή της τουριστικής δραστηριότητας στην οικονομία του Νομού, αντανακλάται από την ποσοστιαία συμμετοχή του ξενοδοχειακού δυναμικού του στο ξενοδοχειακό δυναμικό της Στερεάς Ελλάδας και εκείνο της Χώρας. Η δυναμικότητα του Νομού σε κλίνες την περίοδο 1989-95 κυμαίνεται από 2,6% έως 3,9 % της δυναμικότητας σε κλίνες της χώρας. Ο Νομός Αιτωλοακαρνανίας κατέχει την πέμπτη θέση στο σύνολο της Στερεάς Ελλάδας και ακολουθούν οι Νομοί Ευρυτανίας και Βοιωτίας.

Η χαμηλή ξενοδοχειακή δυναμικότητα του Νομού δύναται να χαρακτηρίσει το είδος και το κύρος των διασυνδέσεων που πραγματοποιεί ο ξενοδοχειακός τομέας με άλλους οικονομικούς τομείς και συχνά προδιαγράφει την αποδοτικότητα του. Τα ξενοδοχειακά καταλύματα του Νομού σύμφωνα με τη δυναμικότητα τους σε κλίνες, δύναται να χαρακτηρισθούν μικρού και μεσαίου μεγέθους, γεγονός που προδιαγράφει τον τρόπο οργάνωσης και λειτουργίας, τις προσφερόμενες υπηρεσίες κ.τ.λ.

Το μέγεθος

Το διάστημα 1985-95 χωρίς ιδιαίτερες μεταβολές, τα ξενοδοχειακά καταλύματα δυναμικότητας από 26 έως 75 κλίνες αντιπροσωπεύουν το 45% του δυναμικού σε κλίνες του Νομού, ενώ τα ξενοδοχειακά καταλύματα δυναμικότητας από 100 - 300 κλίνες, αντιπροσωπεύουν το 32%.

Κατηγορίες καταλυμάτων

Σχετικά με την κατηγοριοποίηση των καταλυμάτων και τον διαχωρισμό τους σε κύρια και συμπληρωματικά, καταγράφονται στο Νομό μονον κύρια ξενοδοχειακά καταλύματα, ενώ από το 1991 ένα ποσοστό της τάξης του 7,2% αφορά τα συμπληρωματικά(επιπλωμένα διαμερίσματα και Ξενώνες).

Τα ξενοδοχεία αντιπροσωπεύουν το 90,2% περίπου των ξενοδοχειακών καταλυμάτων ενώ τα Bungalows, Motels και επιπλωμένα διαμερίσματα και οι Ξενώνες το 9,8%. Από τα στοιχεία προκύπτει ότι είναι ανύπαρκτα τα ξενοδοχειακά καταλύματα, κύρια και συμπληρωματικά, που να ανήκουν στις κατηγορίες πολυτελείας και Α' τάξης. Επίσης, ως προς τα ξενοδοχεία οι κατηγορίες Β' και Γ' αντιπροσωπεύουν το 75% του συνόλου των ξενοδοχείων και το 68% του συνόλου των ξενοδοχειακών καταλυμάτων.

Το γενικό συμπέρασμα που προκύπτει είναι ότι: η ξενοδοχειακή δυναμικότητα του Νομού είναι περιορισμένη, τα ξενοδοχειακά καταλύματα είναι μικρά και η πλειοψηφία των ξενοδοχειακών καταλυμάτων είναι μεσαίων κατηγοριών.

2.1.2 Ενοικιαζόμενα δωμάτια και camping.

Τα ενοικιαζόμενα δωμάτια, κατ' εξοχήν μικρές οικογενειακές επιχειρήσεις που λειτουργούν εποχιακά, δίνουν τη δυνατότητα στους τουρίστες χαμηλών εισοδηματικών κατηγοριών να περάσουν τις διακοπές τους στο Νομό και ταυτόχρονα να δημιουργήσουν συμπληρωματικά εισοδήματα στους ιδιοκτήτες τους.

Στο διάστημα 8 ετών (1986-94), παρατηρείται διπλασιασμός των ενοικιαζομένων δωματίων που λειτουργούν με έγκριση του ΕΟΤ. Σήμερα στο Νομό λειτουργούν 367 ενοικιαζόμενα δωμάτια, με έγκριση του Ε.Ο.Τ.,

δυναμικότητας 759 κλινών. Η Β' κατηγορία αντιπροσωπεύει το 44,7% του συνόλου, ενώ τα ενοικιαζόμενα δωμάτια του Νομού και η δυναμικότητα τους σε κλίνες ανέρχεται μόλις στο 2,0% της δυναμικότητας της Πελοποννήσου και της Δυτ. Στερεάς Ελλάδας. Στο σύνολο της χώρας η δυναμικότητα του Νομού αντιπροσωπεύει ένα ποσοστό της τάξης 0,2%. Οι χαμηλές ενδείξεις καταμαρτυρούν το μικρό βαθμό ανάπτυξης που παρουσιάζει αυτό το είδος του τουριστικού καταλύματος στο Νομό.

Η ανάπτυξη των camping στο Νομό, παρά τους άφθονους φυσικούς πόρους που διαθέτει, υπήρξε μικρή. Κατά την τελευταία οκταετία δεν παρατηρείται ουδεμία μεταβολή. Ο αριθμός των camping ανέρχεται σε 3, ο αριθμός των θέσεων σε 225 και ο αριθμός τουριστών που δύναται να υποδεχθούν σε 675.

2.1.3 Πρόσθετα στοιχεία της τουριστικής προσφοράς.

Ειδικά έργα τουριστικής υποδομής και ανωδομής που σχετίζονται με την αξιοποίηση των συγκριτικών πλεονεκτημάτων του Νομού, την διαφοροποίηση και τον εμπλουτισμό του τουριστικού προϊόντος, καθώς και την αύξηση και βελτίωση της τουριστικής πελατείας, είναι συνήθως τοπικής εμβέλειας και δεν τυγχάνουν της αξιοποίησης που θα έπρεπε. Για παράδειγμα, ο Αστακός, το Μεσολόγγι, η Ναύπακτος και ο Μύτικας αρκούνται στην υποδοχή σκαφών αναψυχής χωρίς να έχουν δυνατότητες περαιτέρω εξυπηρέτησεων.

Επίσης, οι ναυταθλητικές εγκαταστάσεις στο Αιτωλικό (Σταμνά), στην Τριχωνίδα ή την τεχνητή λίμνη του Στράτου, θεωρούνται τοπικής εμβέλειας και δεν ολοκληρώνονται στο περιφερειακό τουριστικό προϊόν και τη διεθνή τουριστική ζήτηση.

2.2 Τεχνική Υποδομή

2.2.1 Δίκτυα συγκοινωνιών και μεταφορών

Λόγω της γεωγραφικής του θέσης, ο Νομός βρίσκεται έξω από τους βασικούς αναπτυξιακούς άξονες της χώρας και το περί αυτούς « Αναπτυξιακό γίνεσθαι» (το γνωστό S Πατρών - Αθηνών - Θεσ/νίκης). Έτσι, ο ρόλος του Νομού περιορίζεται σε ενδιάμεσο μεταξύ Πελοποννήσου - Ηπείρου και Ιονίων Νήσων - Κεντρ. και Ανατ. Στερεάς, με μεγάλη κοινωνικο - οικονομική εξάρτηση από την Πάτρα.

Οι κύριοι οδικοί άξονες που διέρχονται ή διασχίζουν το Νομό είναι:

- Εθνικής σημασίας: Αντιρρίου - Αγρινίου - Ιωαννίνων, Αντιρρίου - Ναυπάκτου - Ιτέας (Αθηνών, Λαμίας), Αγρινίου - Καρπενησίου.
- Περιφερειακής σημασίας: Αγρινίου - Αμφιλοχίας - Βόνιτσας - Ακτίου (Πρέβεζας/Λευκάδας), Δυτικός άξονας Ιονίου, Αγρινίου - Αστακού.
- Νομαρχιακής σημασίας: παραλίμνιος Τριχωνίδας, Θέρμου - Καρπενησίου - Ναυπάκτου - Ελατούς - Άνω Χώρας (ορεινή Ναυπακτία).

Παρόλο που ολόκληρο το οδικό δίκτυο είναι ασφαλτοστρωμένο, η κατάσταση του είναι μέτρια, η χάραξη και η διατομή του ανεπαρκής και η διακοπή της συνέχειας Αντιρρίου - Ρίου δυσχεραίνει ακόμα περισσότερο τη διέλευση και τη μεταφορά. Με τις Ζεύξεις Ρίου - Αντιρρίου και Ακτίου - Πρεβέζης, η συνέχεια αυτή θα αποκατασταθεί, θα αυξηθούν όμως και οι κυκλοφοριακοί φόρτοι των εθνικών αξόνων με διάφορες επιπτώσεις στο Νομό, κυρίως στα σημεία των ζεύξεων και κατά μήκος των αξόνων.

Επίσης ιδιαίτερη σημασία για τον τουρισμό έχουν:

- Ο άξονας διασύνδεσης των δυτικών πυλών (Κέρκυρας) - Ηγουμενίτσας - Πάτρας, κάθετος άξονας που σήμερα διασχίζει το Νομό.

- Ο άξονας (Μεσολογγίου) - Αντιρρίου - Ναυπάκτου - Ιτέας - Δελφών, οριζόντιος άξονας που συνδέει το Νομό με τα τουριστικά κυκλώματα των Δελφών.
- Ο παραλιακός «παραϊόνιος» άξονας, ως προσπέλαση του λιμένα διασύνδεσης με Ιθάκη και Κεφαλλονιά και προς Βορά (Βόνιτσα - Άκτιο / Λευκάδα), ως προσπέλαση του αεροδρομίου και της Λευκάδας.
- Οι θαλάσσιες μεταφορές του Νομού, μικρής σημασίας σήμερα, περιορίζονται στα λιμάνια Μεσολογγίου και Αστακού, ενώ τα πορθμεία Ρίου - Αντιρρίου και Ακτίου - Πρεβέζης λειτουργούν μονοσήμαντα ως υποκατάστατα οδικών μετακινήσεων. Υπάρχει και η εναλλακτική γραμμή πορθμείου Ναυπάκτου - Αιγίου, που λειτουργεί σε έκτακτες περιπτώσεις μόνο.

2.2.2 Δίκτυα Ηλεκτρικής Ενέργειας & Τηλεπικοινωνιών

Στο Νομό λειτουργούν τα υδροηλεκτρικά έργα του Καστρακίου, των Κρεμαστών και του Στράτου. Τα φράγμα του Στράτου 2 χλμ. μήκους και 2 εκτ. Μ³ όγκου είναι το μεγαλύτερο της Ελλάδας. Δύο υπερσύγχρονες μονάδες ηλεκτροπαραγωγής στις δύο πλευρές του φράγματος παράγουν 400 εκατ. Κιλοβατώρες το χρόνο.

Η ηλεκτροδότηση κρίνεται ικανοποιητική ενώ αντίθετα το δίκτυο τηλεπικοινωνιών χαρακτηρίζεται σαν ανεπαρκές και χρειάζεται επέκταση και ποιοτική βελτίωση.

2.2.3 Δίκτυα Ύδρευσης & Αποχέτευσης

Τα δίκτυα ύδρευσης είναι σε καλή κατάσταση, ενώ αντίθετα το δίκτυο αποχέτευσης Δε βρίσκεται στο ίδιο επίπεδο. Σε 135 κοινότητες το δίκτυο είναι ανύπαρκτο και σε 18 σε μέτρια έως κακή κατάσταση. Σύμφωνα με στοιχεία της Eurostat, τα ποσοστά πληθυσμού που εξυπηρετούνται από δίκτυα ύδρευσης, αποχέτευσης και εγκαταστάσεις επεξεργασίας αστικών υγρών λυμάτων είναι για τη περιφέρεια Δυτ. Ελλάδας 80%, 30% και 3%, ενώ τα αντίστοιχα ποσοστά για τη χώρα είναι 80%, 60% και 40%.

2.3 Ζήτηση και προσφορά

Η ανάλυση της ζήτησης στην περιοχή του Νομού σχετίζεται με ένα αριθμό παραγόντων που καθόρισαν και καθορίζουν μέχρι σήμερα τη συνολική πορεία της τουριστικής ανάπτυξης της περιοχής. Είναι άλλωστε προφανές ότι όπως δείχνουν και τα στοιχεία της τελευταίας πενταετίας (δυναμικότητα, διανυκτερεύσεις), τα χαρακτηριστικά της διαμορφωμένης τουριστικής ζήτησης Δε μπορούν να ενισχύσουν την εικόνα μιας έστω και υπό τουριστική ανάπτυξη περιοχής.

ΕΤΗ	1983	1984	1990	1991	1992	1993	1994	1995
Ξεν Κλιν.	2.316	2.270	2.489	2.900	2.443	2.542	2.700	2.887
Διαμ. Ημεδ.	205.562	164.408	220.169	212.103	225.013	220.016	232.573	251.203
Διαν.Αλλοδ.	48.556	32.541	17.145	15.883	15.808	13.220	26.881	17.337

Όπως δείχνει ο σχετικός πίνακας του προσφερόμενου ξενοδοχειακού δυναμικού στο Νομό και της αντίστοιχα ενεργοποιούμενης ημεδαπής και αλλοδαπής ζήτησης την τελευταία πενταετία και γνωρίζοντας επιπλέον τις ιδιαιτερότητες της γεωγραφικής, γεωμορφολογικής και γεωπολιτικής θέσης της περιοχής, είναι εύκολο να διαπιστωθούν τα ακόλουθα:

Ο ενεργοποιούμενος τουρισμός στο Νομό Αιτωλοακαρνανίας μπορεί να ομαδοποιηθεί σε τρεις βασικές κατηγορίες ή τύπους, οι οποίοι έχουν άμεση σχέση με τις γενικότερες γεωγραφικές συνισταμένες που διέπουν και καθορίζουν ως ένα βαθμό την όλη τουριστική κίνηση στην περιοχή.

Έτσι ο συνολικός της περιοχής μπορεί να δομηθεί σε τρεις βασικές χωρικές ενότητες με βάση τα χαρακτηριστικά της τουριστικής διακίνησης και κυρίως των προσφερομένων δυναμιτοτήτων.

Κατά πρώτον είναι εύκολο να διακρίνει κανείς ότι επί της Εθνικής Οδού (Πατρών) Αντιρρίου - Άρτας που διασχίζει τον Νομό καθώς και του Τμήματος εκείνου από το Αντίρριο προς Ναύπακτο - Δελφούς υπάρχουν μια σειρά από

μικρές πόλεις και κωμοπόλεις που συγκεντρώνουν το μεγαλύτερο μέρος του δυναμικού ξενοδοχειακών καταλυμάτων αστικής δωδεκάμηνης λειτουργίας.

Έτσι έχουμε:

Πόλεις οδικής γραμμής Ναυπάκτου-Αμφιλοχίας	Μονάδες	Δωμάτια	Κλίνες
Ναύπακτος	11	372	721
Αντίρριο	1	11	22
Μεσολόγγι	5	272	540
Αγρίνιο	9	259	502
Αμφιλοχία	5	149	300
Μενίδι	1	12	23
Σύνολο Ι	32	1.075	2.105
Σύνολο Νομού ΙΙ	54	1.553	2.887
Ι : ΙΙ	58%	70,1%	74,2%

Οι αστικές και λοιπές συγκεντρώσεις του Νομού κατά μήκος της Εθνικής Οδού συγκεντρώνουν με τη σειρά τους το 57% των ξενοδοχειακών μονάδων και το μεγαλύτερο μέρος των δυναμικότητων σε κλίνες (73%) και δωμάτια(68,4%), επομένως και το μεγαλύτερο μέρος των διανυκτερεύσεων και συνακόλουθα της τουριστικής κίνησης και της απορρέουσας τουριστικής καταναλωτικής δαπάνης.

Κατά δεύτερον, είναι επίσης εύκολο να διακρίνει κανείς ότι η παραλιακή ζώνη του Νομού συγκεντρώνει και αυτή ένα μεγάλο ποσοστό του ξενοδοχειακού δυναμικού κατανεμημένο στις παραλιακές μικρές κωμοπόλεις και κοινότητες ως ακολούθως:

Πόλεις & κοινότητες παραλιακής ζώνης	Μονάδες	Δωμάτια	Κλίνες
Ναύπακτος	4	372	721
Αιτωλικό	2	22	43
Λουτρά Στάχτης	1	25	57
Αστακός	2	75	150
Αντίρριο	1	11	21
Αμφιλοχία	5	149	300
Πάλαιρος	1	20	41
Μύτικας	4	75	142
Μενίδι	1	12	23
Βόνιτσα	6	127	237
Σύνολο Ι	34	888	1.772
Σύνολο Νομού ΙΙ	54	1.553	2.887
I :II	69,9%	57,2%	61,4%

Από τα πιο πάνω συνάγεται ότι η παραλιακή ζώνη συγκεντρώνει το 51,8% των μονάδων και αντίστοιχα το 49% και το 53,2% του δυναμικού σε δωμάτια και κλίνες που σε μεγάλο βαθμό συγκεντρώνουν τουριστική κίνηση θερινού χαρακτήρα.

Το ιδιάζον όμως χαρακτηριστικό της χωρικής διάστασης των διανυκτερεύσεων, επομένως και του τύπου του τουρισμού στην περιοχή και μάλιστα των δύο αναφερομένων ζωνών είναι ότι ορισμένα από τα σημεία τους (π.χ. Δήμοι και κοινότητες) λειτουργούν ταυτόχρονα τόσο ως αστικές, όσο και ως τουριστικές συγκεντρώσεις. Αυτό σημαίνει ότι η εμφανιζόμενη στα σημεία αυτά ταξιδιωτική

κίνηση έχει διπλό χαρακτήρα τόσο ως τουριστικής θερινής διαμονής ημεδαπών και αλλοδαπών, όσο και ως εμπορική διακίνηση ημεδαπών.

Η κοινή αυτή λειτουργία μεταξύ των δύο ζωνών, συνιστά για μόνο τη ζώνη οδικής γραμμής το 56% των μονάδων ή το 50,6% των προσφερομένων δωματίων και το 50,1 των κλινών, στο σύνολο του προσφερομένου δυναμικού της ζώνης αυτής. Για δε την παραλιακή ζώνη η διπλή αυτή λειτουργία εκφράζεται με το 53% των μονάδων και αντίστοιχα 61,3% και 60,1% των δωματίων και των κλινών.

Από τα παραπάνω συνάγεται ότι οι δύο αυτές ζώνες που συγκεντρώνουν πάνω από το 95% του ξενοδοχειακού δυναμικού του Νομού, αλληλοεμλέκονται σε περιοχές (Δήμους και κοινότητες) δυϊκού χαρακτήρα όσο αφορά τον τύπο της ταξιδιωτικής πελατείας που αυτές δέχονται.

Τέλος, μια Τρίτη ζώνη είναι αυτή του ορεινού χώρου του Νομού που καλύπτει τις πέραν της οδικής γραμμής περιοχές προς τα σύνορα των Νομών Φωκίδος, Ευρυτανίας και Φθιώτιδας. Στη ζώνη αυτή υπάρχουν ελάχιστες δυναμικότητες, πράγμα που σημαίνει ότι η όποια τουριστική κίνηση στην περιοχή αυτή συνίσταται στη θερινή διαμονή ημεδαπών σε δεύτερη κατοικία ή ενοικιαζόμενα δωμάτια στα χωριά.

Στηριζόμενοι στα όσα πιο πάνω αναφέρθηκαν, διαπιστώνουμε με βεβαιότητα τα ακόλουθα, όσο αφορά το μέχρι σήμερα διαμορφωμένο τουριστικό προϊόν της περιοχής μελέτης και τα συνακόλουθα σε αυτό προβλήματα.

- Ο ενεργοποιούμενος τουρισμός στο Νομό Αιτωλίας και Ακαρνανίας συνιστά μόνο εν μέρει τουριστική ζήτηση με την κλασσική έννοια του όρου.
- Η παρατηρούμενη ζήτηση διανυκτερεύσεων στην περιοχή είναι στο μεγαλύτερο βαθμό αποτέλεσμα της αναγκαίας για την υπάρχουσα εμπορο - βιομηχανική παραγωγή και τις μεταφορές διακίνησης στον άξονα Πατρών -

Ιωαννίνων και Ηγουμενίτσας, παρά αποτέλεσμα διακίνησης ατόμων με σκοπό την ικανοποίηση τουριστικών αναγκών αφού:

☞ Ο συνολικός αριθμός διανυκτερεύσεων στο Νομό συνοδεύεται από μια διαρκή μείωση της αλλοδαπής ζήτησης ακόμη και στις περιπτώσεις των διακυμάνσεων.

➤ Ο κύριος όγκος της τουριστικής ζήτησης, συνιστά διερχόμενους και εμπορικού χαρακτήρα διακινούμενους και επομένως δε μπορεί να θεωρηθεί ως «τουριστική ανάπτυξη» εκτός βεβαίως της ζήτησης που κατευθύνεται στα ενοικιαζόμενα δωμάτια (π.χ. Μύτικας, Αστακός).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΙΙΙ

ΦΑΣΗ ΕΡΕΥΝΑΣ

Στην φάση έρευνας συγκεντρώθηκαν στοιχεία για το Νομό με επισκέψεις στο χώρο έρευνας και συναντήσεις με φορείς του Νομού (βλ. παράρτημα IV). Επίσης έγινε έρευνα με στοιχεία που συγκεντρώθηκαν από πηγές του ΕΟΤ και που δίνουν μια γενική εικόνα της τουριστικής κίνησης στο Νομό, πράγμα απαραίτητο για να συνεχίσουμε στη φάση σύνθεσης των αποτελεσμάτων με τις αντίστοιχες προτάσεις μας για τα έργα υποδομής.

3.1 Τουριστική κίνηση

3.1.1 Αφίξεις τουριστών

Οι ημεδαποί τουρίστες που επισκέπτονται το Νομό χρησιμοποιούν ως κατ'εξοχήν μεταφορικό μέσο το αυτοκίνητο και μετακινούνται οδικώς, ενώ οι αλλοδαποί χρησιμοποιούν το ίδιο μέσο για τις εσωτερικές μετακινήσεις ενώ προσεγγίζουν τη χώρα είτε οδικώς, είτε θαλασσίως (Κέρκυρα, Ηγουμενίτσα, Πάτρα), είτε αεροπορικώς (Πρέβεζα, Άραξος, Ελληνικό).

Το αεροδρόμιο της Πρέβεζας στην πενταετία 1991 - 96 καταγράφει μια διαρκή ετήσια αύξηση και ο αριθμός των αλλοδαπών τουριστών διπλασιάστηκε και από 46.554 (1991) ανήλθε σε 92.189 (Πίνακας 2).

Σημειώνεται όμως ότι ο μεγαλύτερος όγκος των αλλοδαπών τουριστών που καταφθάνουν με πτήσεις charters στο αεροδρόμιο της Πρέβεζας (ΑΚΤΙΟ), κατευθύνεται σε άλλους προορισμούς (εκτός του Νομού Αιτωλοακαρνανίας), όπως τα Δυτικά παράλια του Νομού Πρέβεζας. Αυτό επιβεβαιώνεται και από τον αριθμό των αφίξεων αλλοδαπών τουριστών που διανυκτερεύουν στο Νομό Αιτωλοακαρνανίας, ο οποίος δεν ξεπερνά τους 10.000 επισκέπτες.

Οι αφίξεις των ημεδαπών και αλλοδαπών τουριστών στα τουριστικά καταλύματα του Νομού την περίοδο 1980-94 παρουσιάζουν μια αύξηση της τάξης του 21,7%, ενώ στο σύνολο της χώρας παρατηρείται μια μείωση ίση με 11,8%.

Οι ημεδαποί τουρίστες αποτελούν την κύρια πελατεία και το ποσοστό τους στις συνολικές αφίξεις στα τουριστικά καταλύματα του Νομού αυξάνεται από 86,1% το 1980 σε 93% το 1994. Αντίθετα, οι αλλοδαποί τουρίστες παρουσιάζουν μια μείωση της τάξης του 655 και η συμμετοχή τους στις συνολικές αφίξεις κατέρχονται από 13,9% το 1980 σε 75 το 1994 (πίνακας 3).

Οι αφίξεις στα τουριστικά καταλύματα του Νομού ακολούθησαν το νόμο της προσφοράς των κυρίων και συμπληρωματικών τουριστικών καταλυμάτων. Τόσο οι ημεδαποί, όσο και οι αλλοδαποί τουρίστες προτίμησαν τα ξενοδοχεία Β' και Γ' κατηγορίας, ποσοστό που κυμαίνεται γύρω στο 87%. Από τα συμπληρωματικά τουριστικά καταλύματα, τα camping απέσπασαν το 7,6% των αφίξεων των αλλοδαπών τουριστών, γεγονός που δείχνει τις προτιμήσεις τους για το συγκεκριμένο τουριστικό προϊόν (Ενδεικτικός πίνακας 4).

3.1.2 Διανυκτερεύσεις

Οι διανυκτερεύσεις των ημεδαπών και αλλοδαπών τουριστών στα τουριστικά καταλύματα του Νομού αυξήθηκαν την περίοδο 1980-90 κατά 35,6%, ενώ η αντίστοιχη αύξηση για το σύνολο της χώρας ήταν αρκετά μικρή, της τάξης του 3,15. Στο διάστημα 1990-95 ο αριθμός των διανυκτερεύσεων δεν παρουσιάζει ιδιαίτερες διακυμάνσεις με εξαίρεση το έτος 1994.

Οι ημεδαποί τουρίστες αποτελούν την κύρια πελατεία και το μερίδιό τους, όπως και στις αφίξεις, αυξάνεται στο σύνολο των διανυκτερεύσεων που πραγματοποιούνται στα τουριστικά καταλύματα του Νομού από 88,5% το 1980 σε 93,6 το 1995. Οι αλλοδαποί τουρίστες αντίθετα παρουσιάζουν μείωση και από 11,5% το 1980 κατέρχονται σε 6,4% το 1995.

Οι διανυκτερεύοντες στα τουριστικά καταλύματα του Νομού, κατανεμημένοι κατά κατηγορία καταλύματος, ακολούθησαν τις αναλογίες των αφίξεων. Το 91,7% των ημεδαπών και το 85,8% των αλλοδαπών τουριστών προτίμησαν τα ξενοδοχεία Β' και Γ' κατηγορίας (πίνακας 4).

Ο μέσος χρόνος παραμονής στα τουριστικά καταλύματα του Νομού είναι μικρός και κυμαίνεται στα ίδια περίπου επίπεδα για ημεδαπούς και αλλοδαπούς τουρίστες 1,7 και 1,9 ημέρες ανά επισκέπτη.

Η εποχικότητα στο Νομό δεν παρουσιάζει τις κορυφώσεις που παρατηρούνται σε άλλες περιοχές υποδοχής του παραθεριστικού μαζικού τουρισμού της χώρας. Κατά τη διάρκεια του τετράμηνου Ιουνίου - Σεπτεμβρίου (1995) πραγματοποιήθηκαν το 42,7% των αφίξεων και το 40,6% των διανυκτερεύσεων. Τους κυρίως μήνες αιχμής Ιούλιο - Αύγουστο, οι αφίξεις ανέρχονται στο 24,9% και οι διανυκτερεύσεις στο 21,8% που φανερώνουν μικρή ένδειξη εποχικότητας στο Νομό.

Χρονικά, μεγαλύτερο βαθμό μέσης συγκέντρωσης στους κυρίους μήνες αιχμής (Ιούλιος - Αύγουστος) παρουσιάζουν οι αλλοδαποί με 45,5%. Οι ημεδαποί περιορίζονται στο 22,0% και κατανέμονται αρκετά ομοιόμορφα κατά τη διάρκεια του έτους. Επομένως μια παράλληλη κατάσταση διαμορφώνεται που φανερώνει την ύπαρξη μιας σειράς άλλων κινήτρων εκτός παραθερισμού όπως διερχόμενοι, επισκέψεις σε γνωστούς και φίλους, εμπορικές συναλλαγές, περιηγητές φοιτητές κ.λ.π.

Ο δείκτης πληρότητας στα τουριστικά καταλύματα του Νομού κυμαίνεται σε χαμηλά επίπεδα σε σχέση με το σύνολο της χώρας. Την περίοδο 1990 - 96 οι πληρότητες στο Νομό κυμαίνονται γύρω στο 34-35%, ενώ για το σύνολο της χώρας γύρω στο 55%.

Ο Ευρωπαίοι καταγράφουν το 88,6% των αφίξεων στα τουριστικά καταλύματα και το 87,8% των διανυκτερεύσεων. Οι Γάλλοι, οι Γερμανοί, οι Ιταλοί και οι Αυστριακοί πραγματοποιούν το 50,5% των αφίξεων και το πιο σημαντικό ποσοστό παρουσιάζουν οι κάτοικοι των ΗΠΑ.

3.2 Χωροταξική διάρθρωση του τουρισμού στο Νομό

Η χωρική ανάλυση των τουριστικών πόρων του Νομού, της τουριστικής προσφοράς και ζήτησης, των δυνατοτήτων ανάπτυξης και χωροταξικής οργάνωσης του τουρισμού, ακολουθεί τις παρακάτω κατηγορίες χώρου:

- παράκτιες ή παραθαλάσσιες ζώνες (τουριστικές περιοχές)
- ζώνες ενδοχώρας
- αστικά κέντρα- οικισμοί - τόποι τουριστικής συγκέντρωσης ή ενδιαφέροντος
- περιοχές - ζώνες φυσικού και οικολογικού ενδιαφέροντος
- κύρια δίκτυα/ κυκλώματα τουριστικής διακίνησης και περιήγησης

3.2.1 Παράκτιες τουριστικές ενότητες

Οι ακτές του Νομού ως τουριστικοί πόροι ταξινομούνται σε ευρύτερες ενότητες:

- I Ναύπακτος, Αντίρριο- Βασιλική
- II Γαλατάς - Μεσολόγγι - Κατοχή
- III Αστακός - Περατιά
- IV Αγ. Νικόλαος - Άκτιο - Μενίδι

Η αξιολόγηση όλων των πλαζ των ανωτέρω περιοχών με κριτήρια διαφορετικής βαρύτητας (ποιότητα εδάφους, διαύγεια νερών, ρύπανση, τοπίο, βλάστηση, κλίση βυθού, κυματισμός, θέα προς τη θάλασσα), έδωσε δείκτες φυσικής έλξης για κάθε πλαζ, βάσει των οποίων χαρακτηρίζονται από άριστες έως κακές. Με βάση τους επί μέρους χαρακτηρισμούς των πλαζ κάθε περιοχής, προκύπτει ότι οι καλύτερες βρίσκονται στην περιοχή III (Δυτ. Ακτές), οι χειρότερες στις περιοχές II και IV (λιμνοθάλασσες Μεσολογγίου και Αμβρακικού), ενώ η περιοχή I(Ναυπακτία) διαθέτει μέτριες πλαζ.

Εξετάζοντας τις ενότητες αυτές από πλευράς τουριστικών πόρων, προσπέλασης και κέντρων αστικών ή τουριστικών, διαπιστώνουμε τα εξής:

Τουριστική περιοχή I: Ν. Α. Ακτές Κορινθιακού

Διαθέτει εκτεταμένες βοτσαλώδεις ή αμμώδεις ακτές με πεδινή ενδοχώρα.

Τοπία Φυσικού κάλλους: Βαράδοβα, ιαματικές πηγές τοπικής σημασίας, αρχαιολογικά μνημεία, φρούρια- κάστρα, παραδοσιακούς οικισμούς, μουσείο στη Ναύπακτο.

Έχει προσπέλαση από την εθνική οδό Αντιρρίου - Ναυπάκτου. Κέντρο της περιοχής είναι η Ναύπακτος και δευτερεύον κέντρο το Αγρίνιο.

Η περιοχή έχει την μεγαλύτερη συγκέντρωση ξενοδοχειακών μονάδων υψηλής και μέσης στάθμης, camping, ενοικιαζομένων δωματίων και παραθεριστικής κατοικίας. Επίσης διαθέτει οργανωμένη πλαζ (ΕΟΤ) στη Ναύπακτο και διαμορφωμένες παραλίες με εξυπηρητήσεις. Στη Ναύπακτο λειτουργεί μικρή μαρίνα με εξυπηρητήσεις (μέσα στο Ένετικό λιμάνι).

Σε όλη την περιοχή επίσης υπάρχουν εγκαταστάσεις ποτοτροφοδοσίας και εξυπηρητήσεων διερχομένου, περιηγητικού και παραθεριστικού τουρισμού. Στην περιοχή παρατηρείται έντονη οικοδομική δραστηριότητα γραμμικά κτά μήκος του δρόμου και της παραλίας και αυθαίρετη δόμηση περί το Αντίρριο. Η συγκέντρωση αυτή δικαιολογείται από την καλή προσπέλαση της περιοχής, την μικρή χρονοαπόσταση από την Πάτρα και τη διέλευση του εθνικού οδικού άξονα προς Δελφούς που εντάσσει την περιοχή στο τουριστικό αυτό κύκλωμα.

Τουριστική περιοχή II: Ακτές - εκβολές ποταμών

Διαθέτει εκτεταμένες αμμώδεις ακτές, αβαθή και λασπώδη βυθό και μη διαυγή νερά. Στην ενδοχώρα υπάρχουν βαλτώδεις εκτάσεις εκβολών ποταμών.

Τοπία φυσικού κάλλους: Λιμνοθάλασσες Μεσολογγίου και Αιτωλικού, οι εκβολές του Αχελώου και του Ευήνου, το δάσος του Φράξου κοντά στο Λεσίνι.

Υγροβιότοποι-οικοσυστήματα: Λιμνοθάλασσα του Μεσολογγίου - Αιτωλικού

Αρχαιολογικά μνημεία: Αρχαίες Οινιάδες, αρχαία πόλη με θέατρο

Παραδοσιακοί οικισμοί: Τμήμα της πόλης του Μεσολογγίου και του Αιτωλικού, μουσείο στο Μεσολόγγι (με πίνακες, χειρόγραφα και χάρτες του 1821)

Έχει προσπέλαση από το επαρχιακό οδικό δίκτυο. Κέντρο της περιοχής είναι το Μεσολόγγι και δευτερεύον κέντρο το Αιτωλικό.

Η τουριστική προσφορά της περιοχής συγκεντρώνεται στο Μεσολόγγι και το Αιτωλικό και δευτερευόντως στο Γαλατά και την Κατοχή. Οι παραπάνω οικισμοί διαθέτουν αντίστοιχες εγκαταστάσεις εξυπηρητήσεως, καθώς και διαμορφωμένες πλαζ. Το Μεσολόγγι διαθέτει οργανωμένη πλαζ (Τουρλίδα) και δυνατότητα προσέγγισης τουριστικών σκαφών στο λιμάνι. Επίσης λειτουργούν εγκαταστάσεις θαλασσίου σκι στη λιμνοθάλασσα του Αιτωλικού.

Οι τουριστικές εγκαταστάσεις στο Μεσολόγγι και το Αιτωλικό εξυπηρετούν το διερχόμενο και περιηγητικό τουρισμό και τις ανάγκες του διοικητικού και ιστορικού κέντρου της περιοχής (επαγγελματίες, υπάλληλοι, σπουδαστές) όλο το χρόνο. Οι εγκαταστάσεις στο Γαλατά και την Κατοχή εξυπηρετούν ανάγκες παραθερισμού πληθυσμών της ενδοχώρας και της ευρύτερης περιοχής του Μεσολογγίου. Και η ζώνη αυτή εμφανίζει σημειακές αναπτύξεις και ελεύθερη δόμηση χαμηλής ποιότητας παραθεριστικής κατοικίας στις παραλίες (π.χ. Τουρλίδα Μεσολογγίου, Νεοχώρι, Κατοχή).

Τουριστική περιοχή III: Δυτ. Ακτές Ιονίου

Διαθέτει βραχώδεις ακτές. Οι παραλίες είναι στενές με βότσαλα και άμμο καλής ποιότητας, αλλά ανοιχτές στα δυτικά. Πεδινή ενδοχώρα με δυνατότητα ανάπτυξης υπάρχει μόνο στην Πάλαιρο και το Μύτικα. Εξαιρετική διαύγεια νερού χαρακτηρίζει τις ακτές αυτές (61 πλαζ).

Τοπία φυσικού κάλλους: Τα νησιά Κάλαμος και Κάστος, το σπήλαιο Κύκλωπας στον Αστακό, αρχαιολογικά μνημεία της αρχαίας Αλυζίας, στον Μύτικα. Τα ερείπια του Θυρίου, φρούρια - κάστρα της Αγ. Μαύρας, στον δίαυλο Λευκάδας και της Λαμίας, βορειότερα, οικισμοί με αξιόλογο παραδοσιακό χαρακτήρα, ο Αστακός και ο Μύτικας, αρχαιολογικό μουσείο στο Θύριο.

Η προσπέλαση της περιοχής γίνεται από τον παραλιακό άξονα Αστακού - Μύτικα - Πάλαιρου. Κέντρο της περιοχής είναι ο Αστακός και δευτερεύοντα κέντρα ο Μύτικας και η Πάλαιρος.

Είναι η λιγότερο ανεπτυγμένη τουριστικά παραλιακή ζώνη του Νομού. Η τουριστική προσφορά της περιοχής περιορίζεται σε σημειακές συγκεντρώσεις στον Αστακό, Μύτικα, Πάλαιρο και Πογωνία, όπου υπάρχουν διαμορφωμένες παραίες, ξενοδοχειακά καταλύματα μέσης προς χαμηλής στάθμης - με εξαίρεση μια μονάδα υψηλής στάθμης στον Αστακό «Στράτος» και μια νεόκτιστη και υψηλής στάθμης μονάδα στην Πάλαιρο "BOYNAKI Beach», ενοικιαζόμενα δωμάτια και αυθαίρετη δόμηση παραθεριστικής κατοικίας. Στον Αστακό επίσης υπάρχει δυνατότητα εξυπηρέτησης τουριστικών σκαφών.

Η καθυστέρηση της περιοχής οφείλεται στη μεγάλη σχετικά χρονοαπόσταση από τα αστικά κέντρα της ευρύτερης περιοχής, στην κακή προσπέλαση (κακή βατότητα παραλιακού δρόμου) καθώς και στην έλλειψη ενδοχώρας καθ' όλο το μήκος των ακτών, με εξαίρεση τις πεδιάδες στον Πάλαιρο, Μύτικα και Αστακό, όπου και οι σημειακές συγκεντρώσεις της ανάπτυξης.

Στην ανοδική τάση της ανάπτυξης του Αστακού συμβάλλει η θαλάσσια σύνδεση με τα Ιόνια Νησιά (Ιθάκη, Κεφαλλονιά) και του Μύτικα, η γειτνίαση με τις νησίδες Κάστο και Κάλαμο. Γενικώς η περιοχή εξυπηρετεί λίγους διερχόμενους τουρίστες (από Ιόνια νησιά, Ηγουμενίτσα, Πρέβεζα) και περισσότερους ημεδαπούς παραθεριστές, από τον Νομό Αιτ/νίας και τους γειτονικούς, την ευρύτερη περιοχή Πάτρας και την Αθήνα (καταγωγής Αιτ/νίας). Σύγκρουση χρήσεων τουρισμού-βιομηχανίας ενδεχόμενα να υπάρξει στο Πλατυγιάλι (NABIPΕ) από την εγκατάσταση μονάδων που θα προκαλέσουν όχληση, ρύπανση, μόλυνση κ.λ.π στην περιοχή και το περιβάλλον της.

Τουριστική Περιοχή IV: Β. Ακτές Αμβρακικού

Διαθέτει μικρές παραλίες με μέτρια διαύγεια νερού και βυθό από χώμα και λεπτή άμμο. Είναι βαλτώδεις γύρω από το Άκτιο και αμμώδεις εκτεταμένες στα ανατολικά (Μπούκα, Λουτρό, Ανοιξιάτικο), με 44 πλαζ.

Υγρότοποι-Οικοσυστήματα: Ο Αμβρακικός Κόλπος. Ειδικότερα σημεία προστασίας του υγροβιότοπου οι λιμνοθάλασσες Κάπραινας κοντά στο Μενίδι, Κατάφουρκου και Βάλτου κοντά στο Ανοιξιάτικο, Βόνιτσας καθώς και οι λίμνες Βάλτος Λουτρακίου στην ευρύτερη περιοχή Αμφιλοχίας, Σαλτίνη και Βουλκαριά στην ευρύτερη περιοχή Βόνιτσας-Ακτίου. Η Λίμνη της Βουλκαριάς συνδέεται με την Θάλασσα της Παλαίρου με το "Αυλάκι της Κλεοπάτρας".

Αρχαιολογικά: Τα ερείπια της Αρχαίας Σαυρίας στη Θέση Παλαιομάνινα Αμφιλοχίας.

Φρούρια-Κάστρα: το Κάστρο της Βόνιτσας. Οικισμοί με αξιόλογο παραδοσιακό χαρακτήρα: η Βόνιτσα και η Αμφιλοχία (Τμήματα Οικισμών).

Η προσπέλαση στην περιοχή γίνεται από την εθνική οδό Αμφιλοχία-Βόνιτσας-Λευκάδας-Ακτίου. Κέντρο της περιοχής είναι η Αμφιλοχία και δευτερεύοντα η Βόνιτσα και το Άκτιο.

Η τουριστική προσφορά της περιοχής, μεγαλύτερη από εκείνη των ακτών του Ιονίου, συγκεντρώνεται στην Βόνιτσα και στην Ζώνη Αμφιλοχία-Μενίδι. Συνίσταται σε ξενοδοχειακές μονάδες μέσης και χαμηλής τάξης, ενοικιαζόμενα δωμάτια, παραθεριστική κατοικία, εξυπηρετήσεις λουομένων (Αμφιλοχία, Λουτρό) κλπ εξυπηρετήσεις. Η ζώνη εμφανίζει και ανάπτυξη αυθαίρετης δόμησης. Είναι χαρακτηριστικό ότι από το πρόγραμμα ενοικιαζομένων δωματίων Αγροτουρισμού του Υπ. Γεωργίας το 78% του Νομού, δηλ. 122 δωμάτια έχουν γίνει στην περιοχή αυτή. Η ανάπτυξη - αν και μέσης στάθμης - και η ανοδική τάση οφείλεται στην καλή προσπέλαση από τον

εθνικό οδικό άξονα και την μικρή χρονοαπόσταση από Αγρίνιο και Άρτα. Ο τουρισμός είναι διερχόμενος και παραθεριστικός.

Σύγκρουση χρήσεων βιομηχανίας - τουρισμού δεν παρουσιάζονται άμεσα στην περιοχή αλλά έμμεσα από εγκαταστάσεις πετρελαιοειδών στον Αμβρακικό. Υπάρχει αντιθέτως κίνδυνος αλλοίωσης-υποβάθμισης των οικοσυστημάτων της περιοχής από τον τουρισμό (Μενίδι-Ανοιξιάτικο).

3.2.2 Τουριστικές Περιοχές Ενδοχώρας

Κύριοι τουριστικοί πόροι της ενδοχώρας είναι οι λίμνες, φυσικές (Τριχωνίδα-Λυσιμαχεία) ή τεχνητές (Στράτου, Καστρακίου, Κρεμαστών), τα ορεινά παραδοσιακά χωριά και οι διαδρομές και τα τοπία φυσικού κάλλους. Τα στοιχεία αυτά σε συνδυασμό με φυσικά ή διοικητικά όρια (επαρχιών κυρίως) οδηγούν στις ακόλουθες τουριστικές ενότητες:

Τουριστική Περιοχή V: Ορεινή Ναυπακτία

Διαθέτει τουριστικούς πόρους, φυσικούς όπως: το τοπίο, τα νερά (Εύηνος και παραπόταμοι του), η βλάστηση, τα δάση (έλατα, δρυς, πλατάνια), οι φυσικές καλλονές, το σπήλαιο Δρακότρυπα στην Αναβρυτή, το σπήλαιο "Νήσου" στην Άνω Χώρα και ανθρωπογενείς, όπως: οικισμούς με αξιόλογο παραδοσιακό χαρακτήρα (Αναβρυτή, Άνω Χώρα, Ελατού, Τερψιθέα, Καταφύγιο, Πλάτανος, Αράχοβα).

Η προσπέλαση στην περιοχή γίνεται από την Εθνική Οδό μέχρι την Ναύπακτο, από το επαρχιακό δίκτυο (Ναύπακτος, Μόρνος, Λιθόρικι, Αμφισσα) και κατόπιν από εσωτερικό τοπικό δίκτυο μέτριας έως κακής βατότητας.

Κέντρο της περιοχής είναι η Ναύπακτος και δευτερεύον κέντρο η Άνω Χώρα.

Τα καταλύματα στην περιοχή περιορίζονται σε ελάχιστα ενοικιαζόμενα δωμάτια, με εξαίρεση μια ξενοδοχειακή μονάδα υψηλής στάθμης που λειτουργεί όλο το χρόνο στην Άνω Χώρα. Η περιοχή όμως εξυπηρετείται από το ξενοδοχειακό δυναμικό της Ναυπάκτου, που βρίσκεται σε μικρή χρονοαπόσταση. Αντιθέτως, υπάρχουν εγκαταστάσεις εστίασης ή και αναψυχής. Η περιοχή εξυπηρετεί ανάγκες ημερήσιας εκδρομής και αναψυχής της ευρύτερης περιοχής, ορεινό τουρισμό και παραθερισμό σε ενοικιαζόμενα και ιδιόκτητα σπίτια καθώς και κυνηγετικό τουρισμό. Παρουσιάζει τάσεις ανάπτυξης σε συνδυασμό και με τις τάσεις της παραλιακής Ναυπακτίας.

Τουριστική Περιοχή VI: Λίμνη Τριχωνίδας

Διαθέτει φυσικούς τουριστικούς πόρους, όπως: Οι λίμνες Τριχωνίδα και Λυσιμαχεία (υγροβιότοποι) τα νερά, η βλάστηση, τα δάση (πλατάνια), τα τοπία φυσικού κάλλους (Κλεισούρα-χαρακτηρισμένο τοπίο προστασίας), οι ιαματικές πηγές τοπικής σημασίας (Καλλιθέα, Θέρμο, Ριγάνιον, Στράνωμα, Λυσιμαχεία), τα Σπήλαια (Αγγελοκαστρο, της "Κυρ Αγγέλως" με σταλακτίτες και σταλαγμίτες) και ανθρωπογενείς, όπως:

Αρχαιότητες: (Θέρμο- αρχαιολογικός χώρος και Μουσείο), φρούρια-κάστρα (Αγγελοκαστρο), Βυζαντινά μνημεία (Βυζαντινός Ναός στο Αγγελοκαστρο με τοιχογραφίες), Οικισμούς με αξιόλογο παραδοσιακό χαρακτήρα (Θέρμο, Δρυμώνας), Παραλίμνιους οικισμούς τόπους φυσικού κάλλους (Παντάνασσα, Νερομάννα, Δογρί, Μυρτιά), άλλα ενδιαφέροντα στοιχεία (νερόμυλοι και νεροτριβές), τοπικά προϊόντα. Η προσπέλαση γίνεται από παραλίμνιο επαρχιακό δρόμο μέτριας βατότητας, οδικό κύκλωμα που συνδέεται με την Εθνική Οδό Αγρινίου-Μεσολογγίου και με τον επαρχιακό δρόμο κακής βατότητας προς Ναύπακτο.

Κέντρο περιοχής το Θέρμο και δευτερεύοντα: το Καινούργιο και η Ματαράγκα.

Οι οικισμοί στα πεδινά εδάφη γύρω από την λίμνη, με γεωργική γη υψηλής παραγωγικότητας, σχετικά καλή προσπέλαση και μικρή χρονοαπόσταση από Αγρίνιο και Μεσολόγγι έχουν έντονη γεωργική ανάπτυξη (Ματαράγκα,

Παραβόλα). Αν και δεν διαθέτουν τουριστικά καταλύματα, πλην ελαχίστων κλινών σε ενοικιαζόμενα δωμάτια (κυρίως σε περιοχές ιαματικών πηγών) έχουν εγκαταστάσεις εστίασης και αναψυχής, αρκετοί μεγάλης κλίμακας σε σημειακές συγκεντρώσεις εκεί όπου οι όχθες της λίμνης είναι προσπελάσιμες.

Απευθύνονται στους κατοίκους των αστικών κέντρων και κυρίως του Αγρινίου (ημερήσια εκδρομή, αναψυχή, κυνήγι, ψάρεμα). Αντίθετα, οι ορεινοί οικισμοί πάνω από την Β.ΒΑ πλευρά της λίμνης (ορεινή Τριχωνίδα), λόγω κακής προσπέλασης και μεγαλύτερης χρονοαπόστασης, παρουσιάζουν μεγαλύτερη υστέρηση και εσωστρέφεια.

Ειδική περίπτωση αποτελεί το Θέρμο, ανεπτυγμένη κωμόπολη στο πλέον ορεινό και απομακρυσμένο σημείο του οδικού κυκλώματος της λίμνης. Λόγω θέσης (κοιλιάδα παραποτάμων Εύηνου, έλεγχος ορεινών διόδων και λίμνης), ίχνη οικισμών και έργων από τους προϊστορικούς χρόνους μέχρι σήμερα υποδηλώνουν την συνεχή ανθρώπινη παρουσία και ανάπτυξη στην περιοχή. Πέραν των αρχαιοτήτων, διαθέτει πλήρη τουριστική (καταλύματα, εστίαση, αναψυχή) κοινωνική και πολιτιστική (πολιτιστικοί σύλλογοι, βιβλιοθήκη) υποδομή.

Τουριστική Περιοχή VII: Στράτος, Τεχνητές Λίμνες, Ορεινή Τριχωνίδα

Διαθέτει φυσικούς τουριστικούς πόρους όπως: Οι τεχνητές λίμνες και ταμειυτήρες Στράτου, Κατραμιού και Κρεμαστών, ο ποταμός Αχελώος, οι νέοι υδροβιότοποι που δημιουργήθηκαν στις λίμνες, τα νερά, η βλάστηση, τα τοπία φυσικού κάλλους (διαδρομή προς Καρπενήσι στην ορεινή Τριχωνίδα), ιαματικές πηγές (Μούρτζιανου) και ανθρωπογενείς όπως: αρχαιότητες (τα ερείπια της Αρχαίας Στράτου με φρούρια, και θέατρα, και ο νεώτερος ομώνυμος εγκαταλειμμένος οικισμός στην ίδια Θέση), οικισμούς με αξιόλογο παραδοσιακό χαρακτήρα (Ανω Αγ. Βλάσιος, Κάτω Αγ. Βλάσιος, τα Καραμανείκα), φράγματα και Υδροηλεκτρικούς Σταθμούς (Στράτου, Καστρακίου).

Προσπέλαση γίνεται από το Εθνικό Δίκτυο (Αγρίνιο-Καρπενήσι), το Επαρχιακό Δίκτυο (Νεάπολη, Στράτος, Καστράκι, Αμφιλοχία) και το Τοπικό Δίκτυο της ορεινής Τριχωνίδας, κακής βατότητας.

Κέντρο της περιοχής είναι το Αγρίνιο με δευτερεύοντα κέντρα το Καστράκι και τον Αγ. Βλάσιο.

Συμπερασματικά, Θα μπορούσε να αναφερθεί σε σχέση με τις Τουριστικές Ενότητες της ενδοχώρας ότι η Ορεινή Ναυπακτία (V) αποτελεί ευρύτερη Ζώνη επιρροής της Ναυπακτίας, ενώ η παραλίμνια Τριχωνίδα (VI) οι Τεχνητές Λίμνες και η Ορεινή Τριχωνίδα (VII) αποτελούν ευρύτερη ζώνη επιρροής του Αγρινίου.

Η περιοχή δεν διαθέτει τουριστική υποδομή εκτός από μερικά ενοικιαζόμενα δωμάτια στον Αγ. Βλάσιο και σημειακές εξυπηρετήσεις διερχομένων στον δρόμο προς Καρπενήσι. Δέχεται μικρό αριθμό διερχομένου και περιηγητικού τουρισμού που εξυπηρετείται από την τουριστική και αστική υποδομή του Αγρινίου και του Καρπενησίου (ίσης χρονοαπόστασης) ή και των παραλιακών ζωνών.

Δεν υπάρχουν οργανωμένες δραστηριότητες τουρισμού ή αναψυχής παρά μόνο εγκαταστάσεις water - ski στο κάτω μέρος του ταμιευτήρα του Στράτου, όπου σχηματίζεται μεγάλη τεχνητή πισίνα. Οι εγκαταστάσεις εξυπηρετούν τον Ναυτικό Όμιλο Αγρινίου και τον Πανελλήνιο Όμιλο water-ski (εκπαίδευση- προπονήσεις, αγώνες).

Κύρια δίκτυα/ κυκλώματα τουριστικής διακίνησης - περιήγησης

- Το δίκτυο (Πατρών)-Αντιρρίου-Αγρινίου, Ιωαννίνων και η διακλάδωσή του προς Ακτιο- Πρέβεζα-Ηγουμενίτσα (κύριοι δυτικοί άξονες της χώρας)
- Το τμήμα του Εθνικού Δικτύου που συνδέει την περιοχή με το τουριστικό κύκλωμα Δελφών (Αντίρριο- Ναύπακτος- Ιτέα-Δελφοί- και κατ' επέκταση η Εθνική Οδός Αθηνών Λαμίας Θεσσαλονίκης). Εξυπηρετεί διερχόμενο και περιηγητικό τουρισμό.

- Ο Εθνικός δρόμος Αγρινίου-Καρπενησίου που εξυπηρετεί διερχόμενο τουρισμό.
- Η διασύνδεση Αγρινίου - Αστακού (Πλατυγιάλι) Εξυπηρετεί διερχόμενο τουρισμό
- Ο παράθαλάσσιος παραϊόνιος δρόμος (διερχόμενο τουρισμό)
- Το παραλίμνιο κύκλωμα Τριχωνίδας και η διασύνδεσή του με Ναύπακτο (περιηγητικό τουρισμό).
- Τα τοπικά δίκτυα της Ορεινής Ναυπακτίας και ορεινής Τριχωνίδας
- Όλες οι επιμέρους προσπελάσεις από τα κύρια οδικά δίκτυα προς ακτές, αρχαιολογικούς χώρους, λίμνες και λοιπά τουριστικά ενδιαφέροντα που επίσης εξυπηρετούν περιηγητικό τουρισμό.

Σύνοψη-Συμπεράσματα

Συνοψίζοντας την ανωτέρω ανάλυση των Τουριστικών Ενοτήτων συμπεραίνουμε τα εξής ως προς τον ιδιαίτερο χαρακτήρα καθεμιάς:

Τουριστική Περιοχή I (Ναύπακτος)

Είναι τουριστικά αναπτυσσόμενη περιοχή μέσης/ υψηλής στάθμης με παραθερισμό διερχόμενου τουρισμού, Β' κατοικίας.

Βρίσκεται σε μικρή χρονοαπόσταση από Πάτρα, πάνω στο τουριστικό κύκλωμα Δελφών, Δυτ. Ελλάδας. Διαθέτει ικανοποιητική τουριστική υποδομή.

Τουριστική Περιοχή II (Μεσολόγγι):

Είναι τόπος οικολογικού και ιστορικού ενδιαφέροντος και ταυτόχρονα κέντρο περιηγητικού τουρισμού ευρύτερης περιοχής, με κέντρο το Μεσολόγγι το οποίο είναι σε στασιμότητα παρά το ότι είναι διοικητικό και ιστορικό κέντρο του Νομού.

Έχει μέτρια προσπέλαση και ελλιπή τουριστική υποδομή.

Το Αιτωλικό θεωρείται δευτερεύον κέντρο οικολογικής κυρίως σημασίας με οικολογική υποδομή.

Τουριστική Περιοχή III (Ιόνιο):

Πρόκειται για μη ανεπτυγμένη περιοχή διερχομένου τουρισμού και παραθερισμού. Έχει κακή προσπέλαση και ελλιπή τουριστική υποδομή.

Μύτικας, Πάλαιρος, Αστακός: Δευτερεύοντα τοπικά τουριστικά κέντρα μικρής εμβέλειας που έχουν τοπικές μόνο πιέσεις ανάπτυξης. Ο Αστακός είναι περισσότερο αναπτυσσόμενο μικρό κέντρο, λόγω του λιμανιού και την άμεση σύνδεσή του με τα Ιόνια Νησιά και ευρύτερα την Ιταλία.

Τουριστική Περιοχή IV (Αμβρακικός):

Είναι τουριστικά αναπτυσσόμενη περιοχή μέσης/ χαμηλής στάθμης, με δραστηριότητες παραθερισμού και διερχόμενου τουρισμού. Είναι επίσης τόπος οικολογικού ενδιαφέροντος. Έχει αρκετά καλή προσπέλαση, βρίσκεται σε μεγάλη χρονοαπόσταση από την Πάτρα. Διαθέτει χαμηλής στάθμης-ελλιπή τουριστική υποδομή. Η Αμφιλοχία ως κύριο κέντρο παρουσιάζει ελλιπή υποδομή. Η Βόνιτσα επίσης έχει ελλιπή υποδομή και παραμένει στάσιμη.

Τουριστική Περιοχή V (Ορεινή Ναυπακτία):

Είναι περιοχή φυσικού ενδιαφέροντος, άμεσα εξηρημένη από την Ι (Ναύπακτος), της οποίας αποτελεί ευρύτερη περιοχή εκτόνωσης. Έχει μέτρια έως κακή προσπέλαση και ελλιπή τουριστική υποδομή. Η Ναύπακτος θεωρείται αναπτυσσόμενο τουριστικό κέντρο με ικανοποιητική υποδομή στήριξης τουρισμού.

Τουριστικές Περιοχές VI και VII (Λίμνες):

Είναι περιοχές φυσικού και εν μέρει οικολογικού ενδιαφέροντος, άμεσα εξαρτημένες από το Αγρίνιο, του οποίου αποτελούν ευρύτερη περιοχή εκτόνωσης-αστικής αναψυχής. Το Αγρίνιο μόνο έχει σχετικά καλή υποδομή στήριξης τουρισμού και θεωρείται αναπτυσσόμενο οικονομικό κέντρο περιφερειακής εμβέλειας. Έχουν μέτρια έως κακή προσπέλαση και ελλιπή έως ανύπαρκτη τουριστική υποδομή.

ΠΙΝΑΚΑΣ 1

**ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΑΚΩΝ ΚΑΤΑΛΥΜΑΤΩΝ
ΝΟΜΟΥ ΑΙΤΩΛΟΑΚΑΡΝΑΝΙΑΣ (κατά Δήμους και Κοινότητες) 1993**

ΔΗΜΟΙ	ΜΟΝΑΔΕΣ		ΔΩΜΑΤΙΑ		ΚΛΙΝΕΣ	
	(αριθμός)	(%)	(αριθμός)	(%)	(αριθμός)	(%)
Αγρίνιο	9	16,0	259	16,6	409	14,0
Αιτωλικό	2	3,6	22	1,4	43	1,5
Αμφιλοχία	5	8,9	149	9,5	271	9,5
Μεσολογγίου	5	8,9	272	17,4	513	17,6
Ναυπάκτου	10	17,9	294	19,0	568	19,7
Αντιρρίου	2	3,6	90	5,7	174	6,0
Βόνιτσας	5	8,9	112	7,1	213	7,3
Θέρμου	1	1,8	6	0,4	11	0,4
Κοινότητες						
Ανω Χώρα	1	1,8	39	2,5	84	2,9
Αράχωβας	1	1,8	6	0,4	11	0,4
Αστακού	3	5,3	81	5,2	157	5,4
Ελατούς	1	1,8	18	1,1	34	1,2
Κάτω Βασιλικής	1	1,8	14	0,9	26	0,9
Μενιδίου- Βάλτου	1	1,8	12	0,8	23	0,8
Μύτικα	4	7,1	75	4,8	142	4,9
Νερομάνας	1	1,8	11	0,7	22	0,7
Παλαίρου	1	1,8	20	1,3	41	1,4
Στρανώμης	1	1,8	25	1,6	57	1,9
Τερψιθέας	1	1,8	12	0,7	21	0,7
Τρύφου	1	1,8	46	2,9	89	3,0
ΣΥΝΟΛΟ	56	10,0	1563	100,0	2909	100,0

ΠΙΝΑΚΑΣ 2

**ΑΕΡΟΔΡΟΜΙΟ ΠΡΕΒΕΖΗΣ (ΑΚΤΙΟ)
ΕΠΙΒΑΤΕΣ ΜΕ ΠΤΗΣΕΙΣ CHARTERS (ΑΦΙΞΕΙΣ)**

1991	46.554
1992	51.467 +10%
1993	70.164 + 36,3%
1994	80.734 + 15%
1995	99.550 +23,3%
1996	92.189 -7,3%

Πηγή : ΕΟΤ

ΠΙΝΑΚΑΣ 3

**ΑΦΙΞΕΙΣ ΗΜΕΔΑΠΩΝ & ΑΛΛΟΔΑΠΩΝ ΣΤΑ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΑ ΚΑΤΑΛΥΜΑΤΑ
(ΕΚΤΟΣ CAMPING) Ν. ΑΙΤΩΛΟΑΚΑΡΝΑΝΙΑΣ**

ΕΤΟΣ	ΗΜΕΔΑΠΟΙ	ΑΛΛΟΔΑΠΟΙ	ΣΥΝΟΛΟ
1980	85.379	13.804	99.183
1985	90.675	19.964	110.639
1990	104.098	8.848	112.946
1993	111.692	8.807	120.499
1994	120.762 (93%)	8.501 (7%)	120.762

Πηγή : ΕΟΤ

ΠΙΝΑΚΑΣ 4

**ΑΦΙΞΕΙΣ ΗΜΕΔΑΠΩΝ & ΑΛΛΟΔΑΠΩΝ ΤΟΥΡΙΣΤΩΝ ΣΤΑ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΑ
ΚΑΤΑΛΥΜΑΤΑ ΤΟΥ Ν. ΑΙΤΩΛΟΑΚΑΡΝΑΝΙΑΣ ΚΑΤΑ ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ (1994)**

ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ	ΑΦΙΞΕΙΣ ΗΜΕΔΑΠΩΝ	ΑΦΙΞΕΙΣ ΑΛΛΟΔΑΠΩΝ
Ξενοδοχεία Πολυτελείας	-	-
» Α' Τάξης	-	-
» Β' Τάξης	60.743	5.254
» Γ' Τάξης	44.923	2.099
» Δ' Τάξης	-	-
» Ε' Τάξης	9.178	468
Bungalows Πολυτελείας	-	-
» Α' Τάξης	-	-
» Β' Τάξης	-	-
» Γ' Τάξης	-	-
» Δ' Τάξης	-	-
» Ε' Τάξης	-	-
Μοτέλ Πολυτελείας	-	-
» Α' Τάξης	-	-
» Β' Τάξης	5.192	85
» Γ' Τάξης	-	-
Επιπλωμένα Διαμερίσματα	-	-
» Α' Τάξης	-	-
» Β' Τάξης	483	4
» Γ' Τάξης	-	-
Ξενώνες Α' Τάξης	-	-
» Β' Τάξης	120	29
ΣΥΝΟΛΟ	120.639	7.906

ΠΙΝΑΚΑΣ 5

**ΔΙΑΝΥΚΤΕΡΕΥΣΕΙΣ ΗΜΕΔΑΠΩΝ & ΑΛΛΟΔΑΠΩΝ ΤΟΥΡΙΣΤΩΝ ΣΤΑ
ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΑ ΚΑΤΑΛΥΜΑΤΑ ΤΟΥ Ν. ΑΙΤΩΛΟΑΚΑΡΝΑΝΙΑΣ (1994)**

	ΑΛΛΟΔΑΠΟΙ		ΗΜΕΔΑΠΟΙ		ΣΥΝΟΛΟ
	αρ.	%	αρ.	%	αρ.
1990	17.145	7,2	220.169	92,8	237.316
1991	15.883	6,9	212.103	93,1	227.936
1992	15.808	7,0	225.013	93,0	240.821
1993	13.220	5,6	220.016	94,4	233.236
1994	26.881	10,0	232.573	90,0	259.454
1995	17.337	6,4	251.203	93,6	268.540

ΠΗΓΗ: ΕΟΤ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ IV

4.1 Έργα υποδομής για την ανάπτυξη του Ν. Αιτωλοακαρνανίας

Κατά τη φάση σύνθεσης αποτελεσμάτων και σχεδιασμού παρουσιάζεται το συνολικό πλέγμα των έργων που εκτιμάται ότι θα υποστηρίξουν τη διαδικασία της τουριστικής ανάπτυξης του Νομού, είτε πρόκειται για αμιγώς τουριστικά έργα, είτε όχι.

Πιο συγκεκριμένα το πλέγμα αυτό θα περιλαμβάνει:

1. Έργα οδικής ρύθμισης και βελτίωσης
2. Έργα περιβαλλοντικής προστασίας
3. Έργα αξιοποίησης τουριστικών πόρων
4. Έργα αξιοποίησης πολιτιστικών πόρων
5. Έργα τουριστικής ανωδομής

Ακολουθεί η αναλυτική παρουσίαση τους με τα πλεονεκτήματα και τα οφέλη που αυτά θα φέρουν στο Νομό.

4.2 Έργα οδικής ρύθμισης και βελτίωσης

4.2.1 Παραϊόνια οδός (Αιτωλικό - Αστακός - Άκτιο)

Ο άξονας αυτός και κυρίως η λειτουργική βελτίωση του θα αυξήσει την επισκεψιμότητα στις ακτές, θα μειώσει το κόστος μεταφοράς με άμεση επίπτωση την αύξηση του αριθμού των επισκεπτών και συνακόλουθα της τουριστικής κατανάλωσης και της αντίστοιχης ή ανάλογης προσφοράς.

Το σύνολο αυτών των άμεσων επιπτώσεων θα έχει ως αποτέλεσμα την αύξηση της οικονομικής δραστηριότητας στο χώρο αυτό, όπου ένα μέρος τουλάχιστον της τουριστικής δαπάνης θα ενεργοποιήσει την αύξηση της απασχόλησης και του εισοδήματος της περιοχής.

4.2.2 Αγρίνιο - Πλατύγιαλι - Αστακός

Η οδική αυτή διέξοδος ή βελτίωση της διεξόδου του αστικού συγκροτήματος της πρωτεύουσας του Νομού, αλλά και του οδικού άξονα προς τη θαλάσσια περιοχή θα έχει τα ακόλουθα αποτελέσματα:

- Θα διευκολύνει την ταχεία προσέγγιση του αστικού πληθυσμού και των δια του Αγρινίου διερχομένων ή διαμενόντων επισκεπτών - τουριστών στη θαλάσσια περιοχή. Ταυτόχρονα θα αυξήσει τη διακίνηση στη χωρική τουριστική ενότητα και το μέσο όρο παραμονής στον αστικό χώρο του Αγρινίου. Και οι δύο αυτές επιπτώσεις θα έχουν άμεση επίδραση στην αύξηση της οικονομικής δραστηριότητας και της αντίστοιχης απασχόλησης στην περιοχή.
- Επιπλέον η κατασκευή της οδικής αυτής αρτηρίας θα προκαλέσει απασχόληση 50 περίπου απασχολουμένων για τα επόμενα τέσσερα έτη.

4.2.3 Παράκαμψη Ναυπάκτου

Η οδική αυτή παρακαμπτήριος οδός θα αποσυμφορήσει το κυκλοφοριακό στην πόλη της Ναυπάκτου. Ενδεχομένως να μειώσει σχετικά την προκαλούμενη από τους διερχόμενους οικονομική δραστηριότητα, θα προστατεύσει όμως το μνημειακό και αρχαιολογικό χαρακτήρα αυτής της ιδιαίτερης αξίας πόλης με άμεσο αποτέλεσμα την αύξηση της τουριστικής διακίνησης και παραμονής σε αυτήν, όπου με αύξηση της τουριστικής διακίνησης και παραμονής σε αυτήν, όπου με αύξηση του μέσου όρου παραμονής ή και επίσκεψης, είναι αυτονόητο ότι θα προκληθεί τουλάχιστον ανάλογη αύξηση της τουριστικής ζήτησης, της προσφοράς και συνακόλουθα του εισοδήματος και της απασχόλησης.

4.2.4 Περιμετρική οδός Παναιτωλικού

Οδικό έργο μικρής κλίμακας έχει στόχο να αποτρέψει τα κυκλοφοριακά προβλήματα μέσα στο οικιστικό σύνολο και να επιτρέψει με τον τρόπο αυτό την ανετότερη διαβίωση των κατοίκων και των επισκεπτών με άμεση επίπτωση την αύξηση της παραμονής.

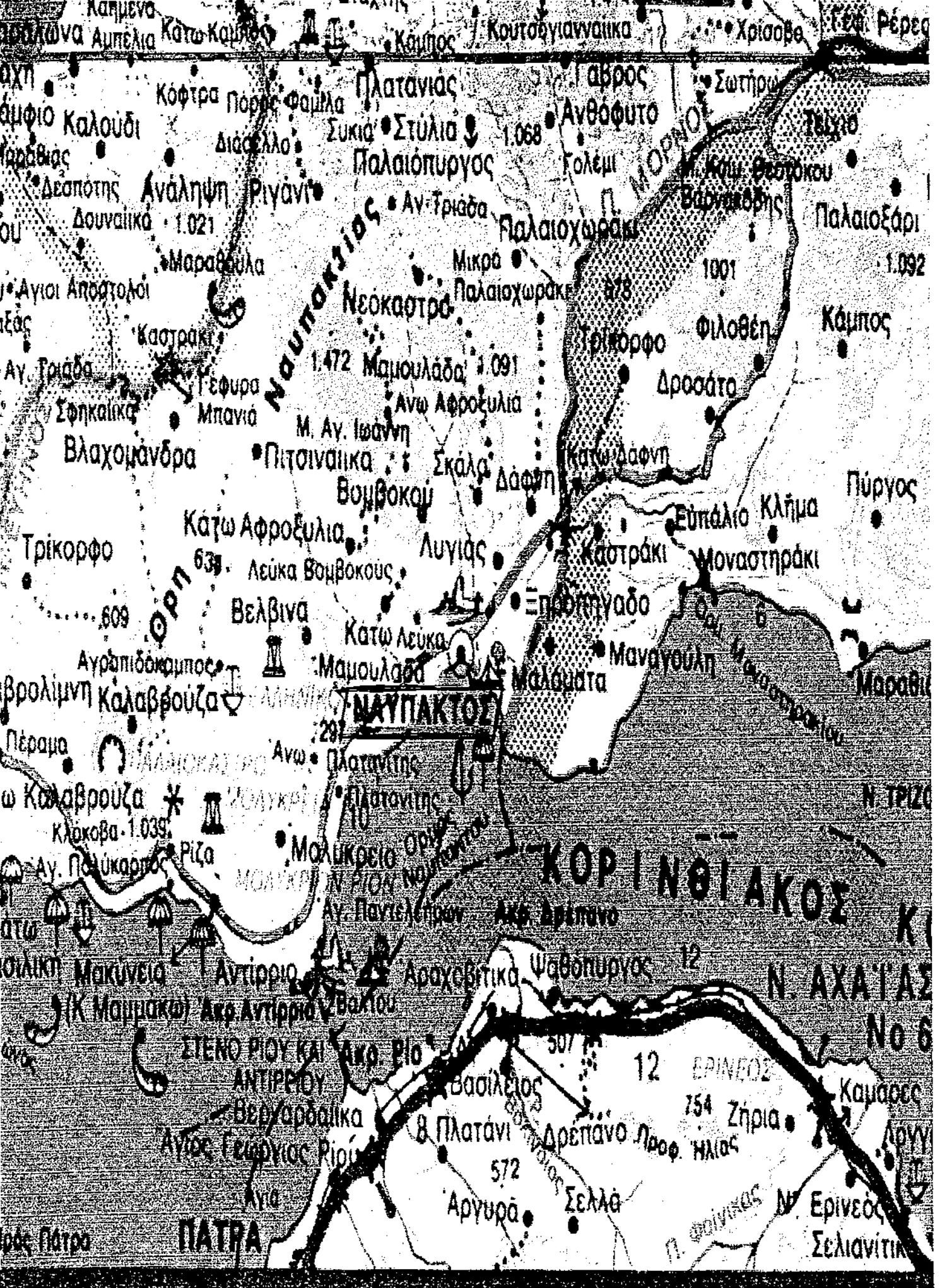
Είναι φανερό ότι το μέγεθος του κόστους αυτού του έργου με την ελάχιστη προκαλούμενη απασχόληση θα έχει δυσανάλογη, σε σχέση με το κόστος, θετικές επιπτώσεις στην κοινωνική διαβίωση και στον τοπικό τουρισμό.

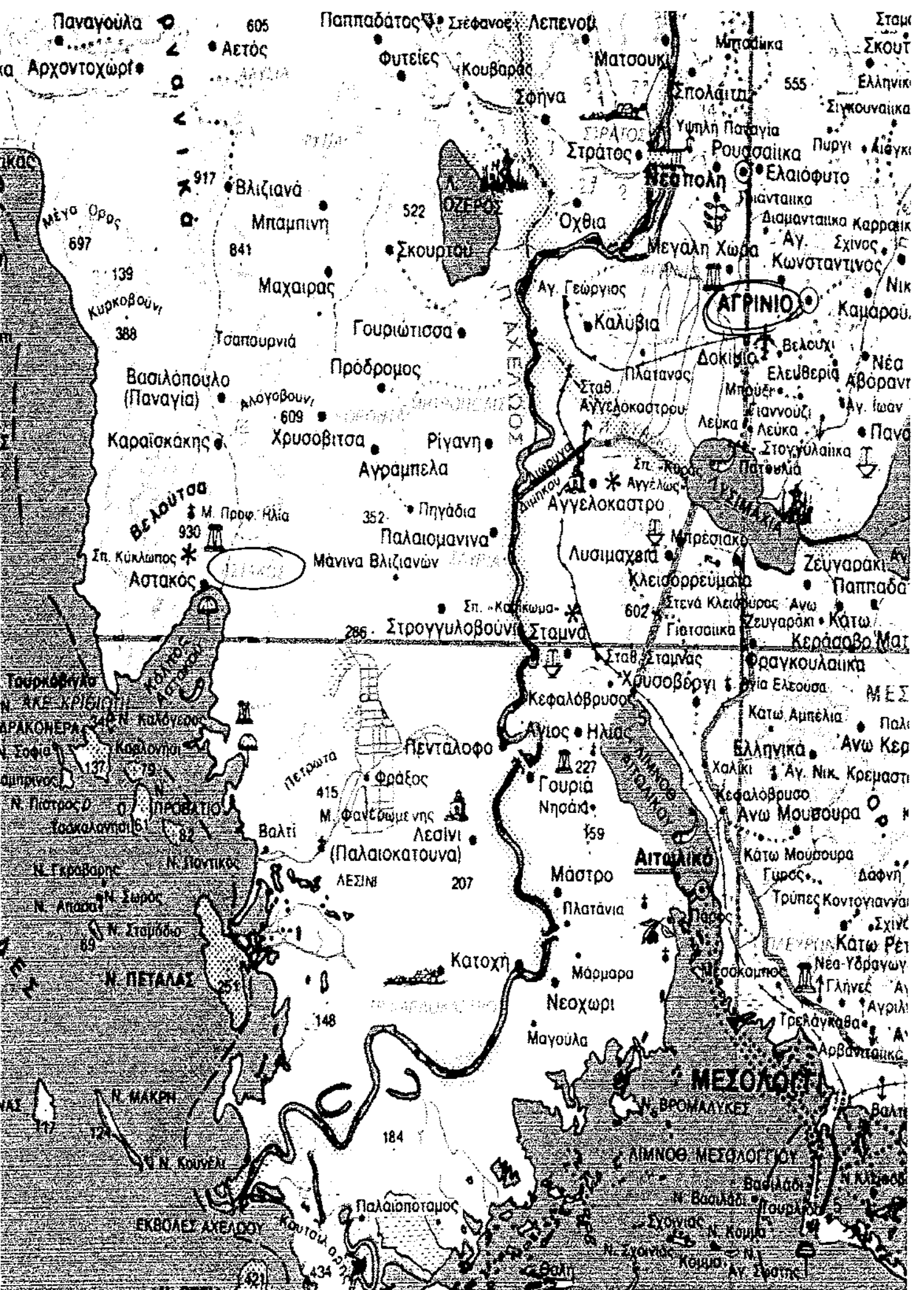
4.2.5 Εθνική οδός Αντιρρίου - Ιωαννίνων (περιοχή Αιτωλοακαρνανίας)

Παρά το ότι ο άξονας αυτός είναι γενικότερης και εθνικής σημασίας, η σχέση του με το τουρισμό του Νομού θα είναι άμεση και καθοριστική για τους ακόλουθους λόγους:

- Θα αυξήσει εμπορικά και επιβατικά τη διακίνηση τόσο στο μέσα στα πλαίσια της εθνικής επικράτειας, όσο και από το ευρωπαϊκό χώρο.
- Η αύξηση αυτού του ανοίγματος προς τον εσωτερικό και εξωτερικό χώρο θα προκαλέσει την αύξηση της δυνητικής επίσκεψης στο χώρο του Νομού, επομένως και στις τουριστικές χωρικές ενότητες με απροσδιόριστα, αλλά άκρως θετικά οικονομικά αποτελέσματα. Αυτό όμως που σχετικά είναι προσεγγίσιμο σε σχέση με το «αναλογούν» στο Νομό κόστος κατασκευής είναι η ετησίως και για τέσσερα έτη προκαλούμενη άμεση απασχόληση αρκετών εργαζομένων.

ΒΡΑΧΙΟΚΟΣ ΚΟΛΠΟΣ

ΒΟΝΙΤΖΑ

ΑΜΦΙΛΟΧΙΑ

ΚΑΛΑΜΟΣ

ΚΑΤΟΣ

ΑΙΓΑΙΟΚΟΣ ΚΑΛΠΟΣ

ΑΙΓΑΙΟΚΟΣ ΚΟΛΠΟΣ

ΑΙΓΑΙΟΚΟΣ ΚΑΛΠΟΣ

ΑΙΓΑΙΟΚΟΣ ΚΟΛΠΟΣ

ΑΙΓΑΙΟΚΟΣ ΚΑΛΠΟΣ

4.3 Έργα περιβαλλοντικής προστασίας

4.3.1 Έργα Βιολογικού καθαρισμού και διαχείρισης απορριμμάτων

Είναι γεγονός ότι έργα περιβαντολογικής προστασίας του τύπου βιολογικών καθαρισμών, συλλογής και απόρριψης απορριμμάτων είναι έργα γενικότερου κοινωνικού συμφέροντος για αυτό και από πολλούς δεν θεωρούνται ότι πρέπει να καταχωρηθούν ως έργα για την τουριστική ανάπτυξη ενός τόπου.

Η φαινομενικά σωστή αυτή θέση ανατρέπεται, εάν προσδιοριστεί σωστά η φύση και ο ρόλος του τουρισμού σε τοπική κλίμακα. Εάν δηλαδή η ετησίως ιδιαίτερα διαμορφούμενη τουριστική κατανάλωση σε μία περιοχή μεγεθυνθεί σε τέτοιο βαθμό όπου η σχέση μεταξύ αυτής και της εθνικοτοπικής ιδιωτικής κατανάλωσης τείνει προς το 1 ή και σε μεγαλύτερο βαθμό από το 1 τότε σημαίνει ότι ο κοινωνικός χαρακτήρας του τουρισμού σε τοπικό επίπεδο τείνει να είναι ίσος ή και μεγαλύτερος της εθνικοτοπικής διαβίωσης.

Είναι προφανές ότι οι πολιτικές αντιμετωπίσεις μιας τέτοιας τάσης θα πρέπει να παίρνουν εξίσου σοβαρά και την τουριστική κατανάλωση και την εθνικοτοπική ιδιωτική κατανάλωση και επομένως σε κάθε πρόταση έργων η ενεργειών θα συνυπάρχουν και οι δυο σημασίες και σκοπιμότητες για την πραγματοποίησή τους.

- α . Αποχέτευση βιολογικού καθαρισμού Κοινότητας Αστακού.
- β . Αποχέτευση βιολογικού καθαρισμού Κοινότητας Μενιδίου.
- γ . Αποχέτευση βιολογικού καθαρισμού Δήμου Αμφιλοχίας.
- δ . Βιολογικός Καθαρισμός Δήμου Ναυπάκτου.
- ε . Ολοκλήρωση - Επέκταση Αποχέτευσης Δήμου Αιτωλικού.
- στ . Δημιουργία νέου χώρου απόρριψης απορριμμάτων Δήμου Μεσολογγίου.

Είναι προφανές ότι τα παραπάνω προτεινόμενα έργα συνιστούν ένα περιορισμένο αριθμό από το σύνολο των προτεινόμενων παρεμφερών έργων στα διάφορα χρηματοδοτικά προγράμματα για τον Νομό. Τα έργα αυτά επελέγησαν και ως τουριστικά, εξαιτίας του ότι η μη πραγματοποίησή τους θα επηρεάσει στο άμεσο μέλλον αρνητικά το παραθαλάσσιο περιβάλλον με αντίστοιχα αρνητικές συνέπειες στον τουρισμό των περιοχών αυτών.

Πέρα από τις θετικές επιδράσεις που θα έχει η λειτουργία των έργων αυτών στο περιβάλλον και συνακόλουθα στην γενικότερη κοινωνική και τουριστική παραμονή στους χώρους αυτούς, θα απασχολήσουν κατά την διάρκεια κατασκευής τους, ένα μεγάλο σύνολο ατόμων.

4.3.2 Προστασία των Λιμνών.

Το έργο αυτό θεωρείται απολύτως απαραίτητο αφού αποσκοπεί στην προστασία της μεγαλύτερης λίμνης της χώρας (επιφάνειας 96,500 τ.χλμ.) , η οποία και διαθέτει πλουσιότατη χλωρίδα και πανίδα. Το έργο προστασίας της λίμνης Τριχωνίδας συνιστά μία καθ' όλα σύνθετη δράση που θα πρέπει να περιλαμβάνει :

- Λεπτομερή χαρτογράφηση της λίμνης και του περιβάλλοντος χώρου.
- Επακριβή οριοθέτηση της ζώνης προστασίας στην παράκτια επιφάνεια.
- Περιμετρικό δρόμο στην εκτός ζώνης προστασίας περιοχή.
- Περιμετρικό μονοπάτι εντός ζώνης προστασίας πρωτίστως για εύκολη προστασία και έλεγχο του χώρου και δευτερευόντως για περιπάτους και πεζοπορίες.
- Δημιουργία χωρικά συγκεκριμένων θέσεων διημέρευσης.
- Δημιουργία θέσεων παρατηρητηρίων .
- Θεσμοθέτηση όρων χρήσης της λίμνης.

Είναι γεγονός ότι και οι υπόλοιπες πολύ μικρότερης εκτάσεως λίμνες του νομού (λίμνες Λυσιμαχείας, Αμβρακίας, Οζερός και Βουρκαρία) θα πρέπει να

αντιμετωπιστούν κάτω από την ίδια λογική μέτρων και δράσεων προστασίας και αξιοποίησης έτσι ώστε να αποτελέσουν ένα ενιαίο σύνολο ή σύστημα λιμνών το οποίο θα περιλαμβάνει και τις τεχνητές λίμνες Κρεμαστών, Καστρακίου και Στράτου.

Για τις τελευταίες τρεις, τεχνικού χαρακτήρα λίμνες θα πρέπει να αντιμετωπιστεί με ιδιαίτερη θεσμική διαδικασία ο τρόπος χρήσης τους μιας και αποτελούν ιδιοκτησία της ΔΕΗ μετά από αναγκαστική απαλλοτρίωση του αντίστοιχου χώρου για την δημιουργία υδροηλεκτρικών έργων.

Οι λίμνες αυτού του είδους, σύμφωνα με το καταστατικό ίδρυσής τους και το καταστατικό της ΔΕΗ, επιτελούν τις ακόλουθες τρεις λειτουργίες :

1. Παραγωγή ενέργειας.
2. Άρδευση περιοχών.
3. Υδρεύσεις.

Όπως είναι φανερό, βασική προϋπόθεση για την οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη των περιοχών γύρω από τις λίμνες είναι ο επαναπροσδιορισμός του ρόλου, με οικονομικούς όρους, του υδάτινου χώρου της λίμνης.

Οι λίμνες αυτές, στα πλαίσια μιας αναπτυξιακής προσπάθειας τουριστικού χαρακτήρα, θα πρέπει να αποκτήσουν και άλλες λειτουργίες, οικονομικού περιεχομένου, προς όφελος των κατοίκων των κοινοτήτων των γειτονικών περιοχών.

4.4 Έργα αξιοποίησης τουριστικών πόρων.

Στην κατηγορία αυτή εντάσσονται έργα καθαρά τουριστικού χαρακτήρα που σκοπό έχουν να καταστούν αφενός πόλοι έλξης για τους τουρίστες και αφετέρου να συντελέσουν στην επιμήκυνση παραμονής στον χώρο με ευεργετικές επιπτώσεις στην αύξηση του τοπικού εισοδήματος και της απασχόλησης.

4.4.1 Αξιοποίηση παραλιμνίων περιοχών των κοινοτήτων της λίμνης Τριχωνίδας.

Η λίμνη Τριχωνίδα εξαιτίας του μεγέθους της και των δυνατοτήτων που προσφέρει θα πρέπει να καταστεί μεγάλο λιμναίο ψυχαγωγικό κέντρο. Η προοπτική αυτή μπορεί να πραγματοποιηθεί με τη δημιουργία προσαρμοσμένων στο περιβάλλον, παράκτιων εγκαταστάσεων προβλητών για ιστιοπλοϊκά σκάφη καθώς και αντίστοιχων μικρής κλίμακας εγκαταστάσεων διημέρευσης (εστίασης και αναψυχής) στους ευρύτερους χώρους των κοινοτήτων της λίμνης.

Ένα τέτοιο πρόγραμμα θα προσφέρει τα εξής :

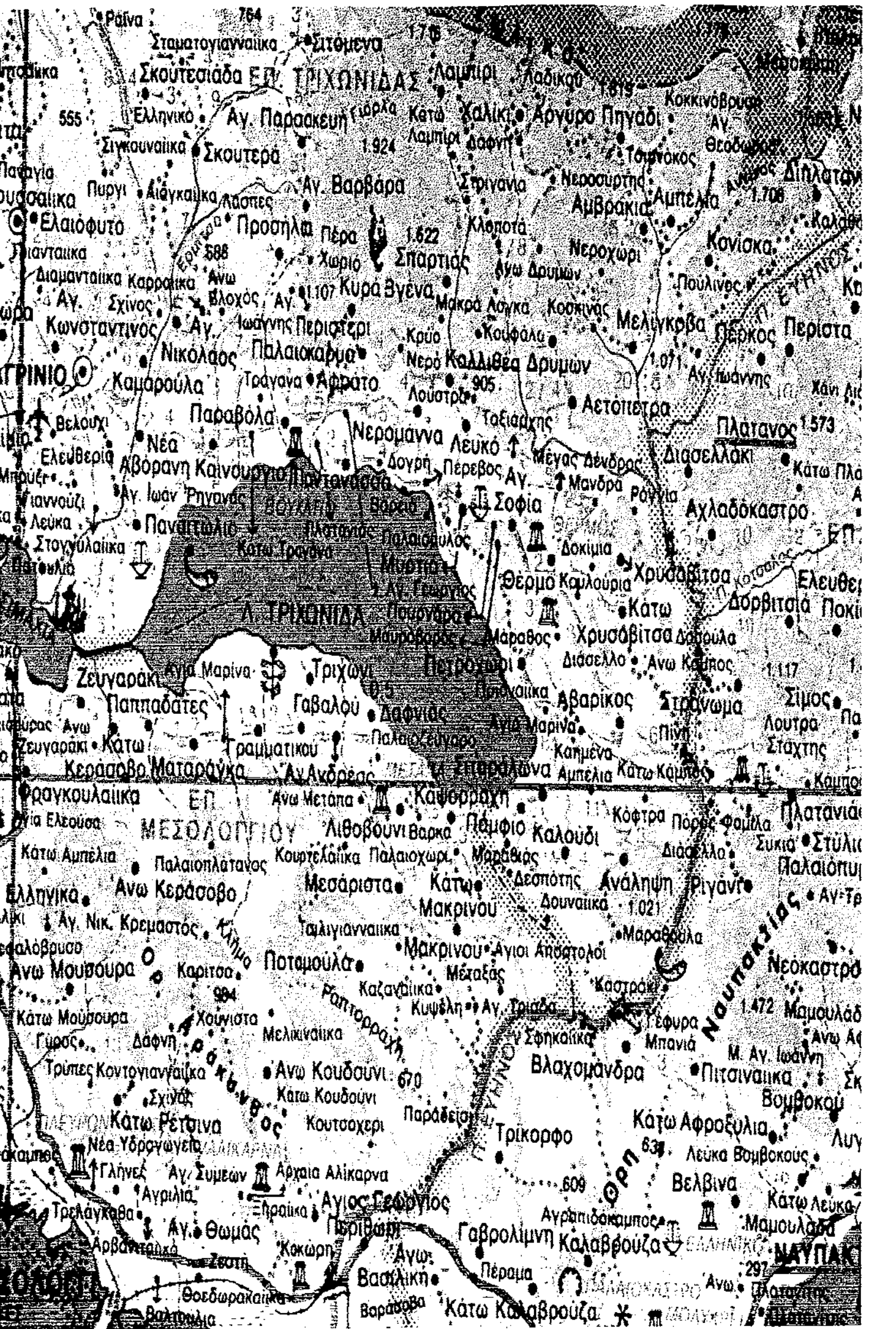
- Την ανάπτυξη της επαγγελματικής και ερασιτεχνικής αλιείας σε ορθολογική βάση.
- Την διευκόλυνση της παράκτιας επικοινωνίας.
- Την παραλίμνια διημερευτική παραμονή με δυνατότητες περιπάτου.
- Την ανάπτυξη της ιστιοπλοΐας με βαρκάδα και άλλες μορφές ναυτάθλησης.

Το πρόγραμμα αυτών των εγκαταστάσεων στη λίμνη Τριχωνίδα θα πρέπει να περιέχει τα πιο κάτω στοιχεία τα οποία και θεωρούνται στοιχειωδώς αναγκαία τόσο για την ανάπτυξη του γενικότερα λιμναίου τουρισμού , που ο Ν. Αιτωλοακαρνανίας κατέχει τις καλλίτερες προϋποθέσεις , όσο και για τον αποτελεσματικό έλεγχο αυτής της μορφής ανάπτυξης στην πρώτη φάση της.

- Παράκτιες ελαφρές εγκαταστάσεις αποδυτηρίων και συναφών υπηρεσιών.
- Εγκαταστάσεις σηματοδότησης του υδάτινου χώρου για διαφοροποιημένη χρήση (π.χ. ιστιοπλοΐα, κολύμβηση, ναυταθλητικούς αγώνες και γενικά για διαδρόμους πλεύσης).
- Παράκτιες εγκαταστάσεις μουράγιων ή πλωτών εξέδρων.

- Εγκαταστάσεις για την ανάπτυξη της επαγγελματικής και ερασιτεχνικής αλιείας, οι οποίες, όσον αφορά τον χαρακτήρα και τη μορφή τους είναι συναφείς με τις εγκαταστάσεις ιστιοπλοΐας .

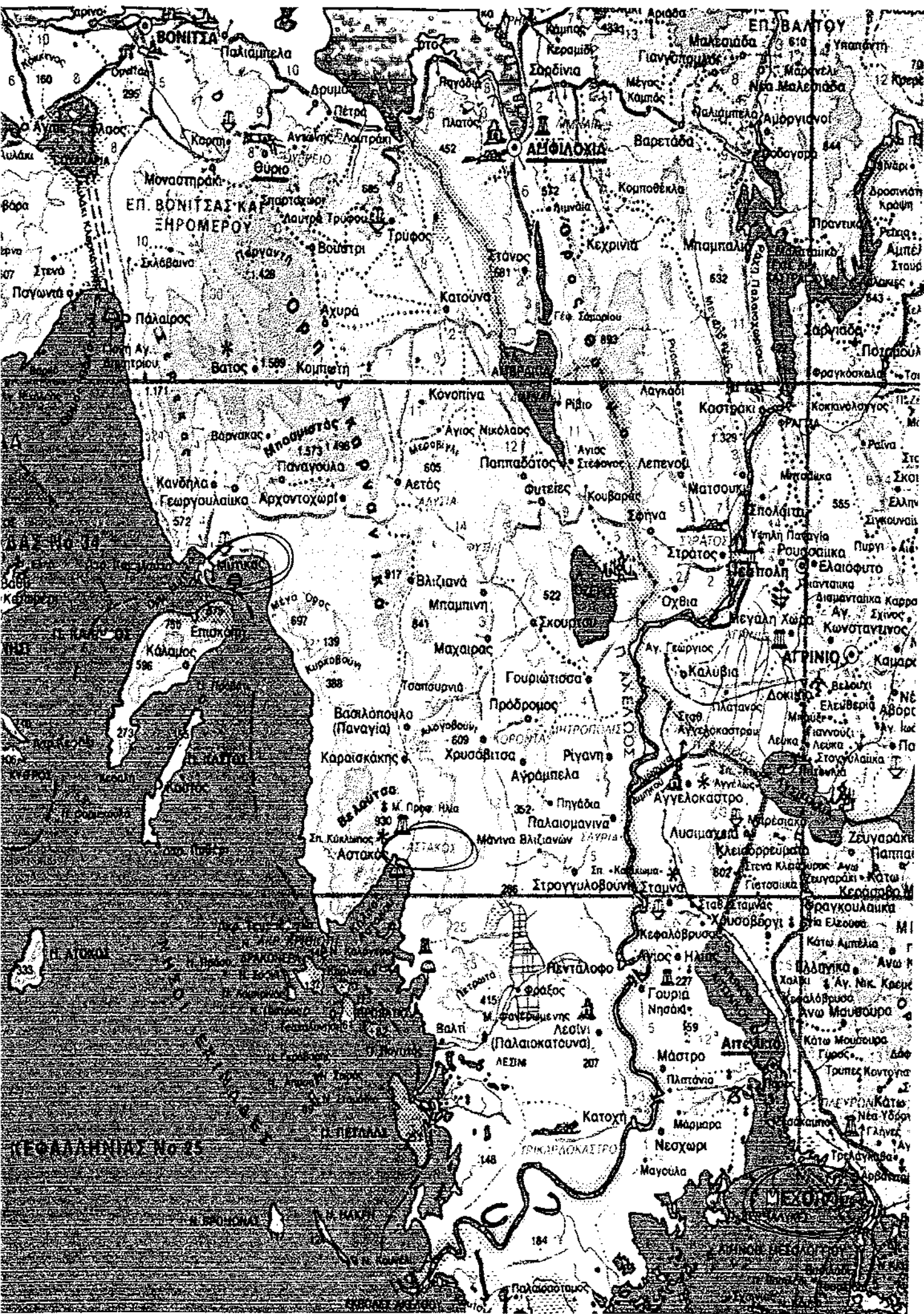
Οι εγκαταστάσεις κοινωνικού χαρακτήρα στον παραλίμνιο χώρο των κοινοτήτων της λίμνης θα εξασφαλίζουν αφενός τις προϋποθέσεις για εκδρομικές διημερεύσεις και αφετέρου λόγω γειννιάσής τους με τις κοινότητες θα αυξήσουν την ενεργό καταναλωτική ζήτηση σ' αυτές με ότι θετικό αυτό συνεπάγεται.

Ραίνα 764 Σταματογιανναίικα Σιτόμενα 170
 Σκουτεσιάδα ΕΡΥ ΤΡΙΧΩΝΙΔΑΣ Λαμπιρι Λαδικού 1819
 555 Ελληνικό ΑΥ. Παρασκευή 1924 Κετώ Χαλίκη Αργύρο Πηγάδι
 Σιγκουναίικα Σκουτερά ΑΥ. Βαρβάρα Στριανία Νεροσυρτή Αμπέλια 1708
 Παναγία Πυργί Αιάγκαίικα Λάσπες ΑΥ. Βαρβάρα Κλοποτά Νεροχώρι Κονίσκα
 Ελαιόφυτο Προσηλα πέρα 1622 Σπαρτιάς Κλαροτά Αμπρακία Αμπέλια 1708
 Διαμανταίικα Καρραίικα Ανω Βλοχός ΑΥ. 1107 Κυρά Βγενά Ανω Δουμιών Πουλινός
 ΑΥ. Σχίνος ΑΥ. Ιωάννης Περιστερι Μακρά Λογκα Κοσκινός Μελιγκόβα Πέρκος Περιστα
 Κωνσταντίνος ΑΥ. Νικόλαος Παλαιοκαρυά Κρούο Κούφαλα Μεγάλο ΑΥ. Ιωάννης Χάνι Δι
 ΚΑΜΑΡΟΥΛΑ Παραβόλα Νερομαννα Λευκό Ταξιάρχης Αετοπέτρα Πλατανός 1573
 Βελουχι Νέα Αβόρανη Καινουργό Παντελεήμονα Δογρη Πέρεβος ΑΥ. Μανδρα Ρόγγια
 Ελευθερία ΑΥ. Ιωάν Ρηγιανός Βογιάτση Βαρέση Σοφία Μεγας δένδρος Διασελλακι Κάτω Πλα
 Μπρούτζι Μιαννούζι Λεύκα Στογγυλαίικα Κατω Τραγανά Πικατάνας Παλαιόφυλος Δοκιμία Αχλαδοκάστρο
 Βατούλια Παναγιώτης Κατω Τραγανά Μυστηρά ΑΥ. Γεωργίος Θέρμο Κουλούρια Χρυσόβιτσα Ελευθε
 Α. ΤΡΙΧΩΝΙΔΑ Παλιονάρα Μαυροβάρδα Μαραβός Χρυσόβιτσα Δασούλα
 Ζευγαράκι Ανω Μαρίνα Τριχώνι Πετροχώρι Διάσελλο Ανω Καίπος 1117
 Παππαδάτες Γαβαλού Δασφίνας Ανω Μαρίνα Αβαρικός Στρανώμα Σίμος Πα
 Ζευγαράκι Κατω Τραυματικού Παλιό Ζευγαρό Ανω Μαρίνα Καίμενα 6 Πίνι Λουτρα Πα
 Κεράσοβο Ματαράγκα ΑΥ. Ανδρέας ΑΥ. Επιδράκωνα Αμπέλια Κατω Καίπος Καίπος
 Φραγκουλαίικα Ανω Μετάνα Καυθόραχη Κόφτρα Πορές Φαίλλα Πλατανιά
 ΑΥ. Ελεούσα ΜΕΣΟΛΟΦΙΟΥ Λιθοβουνί Βαρκα Πέμφιο Καλουδι Διάσελλο Σικιά Στύλι
 Κατω Αμπέλια Παλαιοπλατανός Κουτελαίικα Παλαιοχωρι Μαραβός Διάσελλο Παλαιοπι
 ΕΛΛΗΓΙΚΑ Ανω Κεράσοβο Μεσάριστα Κατω Δεσπότης Ανάληψη Τριγανί ΑΥ. Τρ
 ΑΥ. Νικ. Κρεμαστός Τίμιο Μακρινού Δουναίικα 1.021 Μαραβούλα
 Ανω Μουρούρα Καριτσα Ποταμούλα Μακρινού Αγιοι Αποστόλοι Καστροκι
 Κατω Μουρούρα Χουμιστά Μελιγναίικα Καζανβίικα Μέταξας ΑΥ. Τριτάς
 Τρίτες Κοντογιανναίικα Δασφνι Ραπτοραχή Κυψέλη ΑΥ. Τριτάς Γέφυρα 1.472 Μαιουλά
 Γιώσος Ανω Κουδούνι 670 Κατω Κουδούνι Μακρινού ΑΥ. Τριτάς Μπανιά Μ. ΑΥ. Ιωάννη
 Κατω Ρετίνα Κουτσοχειρι Παράδειση Τρίκορφο Βλαχομανδρα Πιτσιναιικα Σκ
 Νέα Υδροπηγή ΑΥ. Συμεών Αρχαία Αλικαρνα ΑΥ. Τριτάς Γέφυρα 1.472 Μαιουλά
 ΑΥ. Θωμάς ΑΥ. Γαλινα ΑΥ. Γαλινα ΑΥ. Γαλινα ΑΥ. Γαλινα ΑΥ. Γαλινα ΑΥ. Γαλινα
 Τρελάνκαθα ΑΥ. Θωμάς ΑΥ. Γαλινα ΑΥ. Γαλινα ΑΥ. Γαλινα ΑΥ. Γαλινα ΑΥ. Γαλινα
 Αρβανταίικα Ζωπή ΑΥ. Γαλινα ΑΥ. Γαλινα ΑΥ. Γαλινα ΑΥ. Γαλινα ΑΥ. Γαλινα
 Θεοδωρακίικα Βαλκουλιά ΑΥ. Γαλινα ΑΥ. Γαλινα ΑΥ. Γαλινα ΑΥ. Γαλινα ΑΥ. Γαλινα
 Βασιλική Βαράσοβα ΑΥ. Γαλινα ΑΥ. Γαλινα ΑΥ. Γαλινα ΑΥ. Γαλινα ΑΥ. Γαλινα
 Κατω Καλαβρούζα ΑΥ. Γαλινα ΑΥ. Γαλινα ΑΥ. Γαλινα ΑΥ. Γαλινα ΑΥ. Γαλινα

4.4.2 Ανάπτυξη ποδηλατικού δρομίσκου του άξονα Μεσολογγίου -Αστακού -Μύτικα.

Όπως ήδη αναφέρθηκε , η ανάπτυξη ενός τέτοιου δρομίσκου ενώ φαίνεται ως πλεονάζουσα ενέργεια ή ως είδος πολυτελείας , στην πραγματικότητα και σε σχέση με τα συγκριτικά μεγάλα πλεονεκτήματα (τοπίου , κλίσης εδάφους , ελκυστικά οικιστικά σύνολα στην παραθαλάσσια γραμμή) η πραγματοποίηση ενός τέτοιου έργου θα δώσει σημαντική ευκαιρία για την ανάπτυξη ενός είδους τουριστικής δραστηριότητας με μεγάλα πλεονεκτήματα για την Ελλάδα και για τον χώρο ιδιαίτερα.

Map of Crete (ΚΡΗΤΗ) showing various regions and locations. Key locations include:

- ΒΟΝΙΤΣΙΑ (Bonitsia)
- ΕΠ. ΒΟΝΙΤΣΙΑΣ ΚΑΙ ΞΗΡΟΜΕΡΟΥ (Eparchy of Bonitsia and Xeromerou)
- ΑΙΦΙΟΛΟΧΙΑ (Aifolochia)
- ΜΠΟΥΝΙΣΤΑΣ (Bounistas)
- ΑΤΡΙΝΙΟ (Atrinio)
- ΑΓΓΕΛΟΚΑΣΤΡΟ (Angelokastro)
- ΑΙΤΕΛΙΟ (Aitelio)
- ΛΕΣΙΜ (Lesim)
- ΑΙΤΕΛΙΟ (Aitelio)
- ΛΕΣΙΜ (Lesim)
- ΑΙΤΕΛΙΟ (Aitelio)
- ΛΕΣΙΜ (Lesim)

4.5 Έργα αξιοποίησης πολιτιστικών πόρων

Δεν χρειάζεται ιδιαίτερη προσέγγιση για να αποδεχτεί κανείς ότι έργα ανάδειξης και αξιοποίησης μνημείων, μνημειακών συγκροτημάτων και πολιτιστικών εγκαταστάσεων ενισχύουν την γενικότερη εικόνα ενός τόπου που προσφέρεται για επίσκεψη.

Τέτοια έργα προσφέρουν δυνατότητες πολιτιστικής ενεργοποίησης των τουριστών - επισκεπτών με άμεση επίπτωση στην επιμήκυνση της παραμονής της αύξησης της καταναλωτικής δαπάνης και συνακόλουθα του εισοδήματος και της απασχόλησης των απασχολουμένων με τον τουρισμό.

4.5.1 Ίδρυση και κατασκευή Κέντρου Τουριστικής Πληροφόρησης.

Η Ίδρυση και λειτουργία ενός τέτοιου κέντρου το οποίο θα μπορεί να πληροφορεί για όλες τις δυνατότητες της τουριστικής διακίνησης στο χώρο του νομού και για την σύνδεση του νομού με τη χώρα, θεωρείται, με τα σημερινά δεδομένα (σύνδεση Ρίου-Αντιρρίου και άξονος Αντιρρίου-Ιωαννίνων), απόλυτα αναγκαίο.

Οι πληροφορίες που μπορεί να προσφέρει το Κέντρο Τουριστικής Πληροφόρησης αφορούν στις :

- δυνατότητες μεταφοράς και διακίνησης τόσο εντός του νομού όσο και σε σύνδεση με την υπόλοιπη χώρα,
- δυνατότητες διανυκτέρευσης στα αστικά κέντρα και στις κοινότητες,
- δυνατότητες διημέρευσης,
- δυνατότητες αγορών,
- δυνατότητες διασκέδασης και
- δυνατότητες περί των διάφορων ενεργοποιημένων μορφών τουρισμού στο νομό.

4.5.2 Κέντρο προβολής και ενημέρωσης βιοτόπου λιμνοθάλασσας Μεσολογγίου.

Περιγραφή του Έργου.

Το προτεινόμενο έργο αναφέρεται στην δημιουργία «εκθεσιακού χώρου» του βιοτόπου της Λιμνοθάλασσας Μεσολογγίου με παραπέρα δραστηριοποίηση στην περιοχή Λεσίνοι, Φραξός, λόγω ειδικών περιβαλλοντικών ενδιαφερόντων των περιοχών, καθώς επίσης και την κατασκευή ξενώνα στο Λεσίνοι.

Σκοπιμότητα - περιγραφή του έργου.

Ο υγροβιότοπος του Μεσολογγίου-Αιτωλικού είναι ένας από τους μεγαλύτερους της Μεσογείου, έχει ανακηρυχθεί προστατευόμενη περιοχή .

Στον σημαντικό αυτόν υγροβιότοπο τα τελευταία 30 χρόνια έγιναν πολλές επεμβάσεις στην μείωση της ιχθυοπαραγωγής, ενώ τα παράνομα κτίσματα, καταστρέφουν το οικοσύστημα που είναι τόσο σημαντικό για την ύπαρξη της λιμνοθάλασσας .

Η δημιουργία του «εκθεσιακού χώρου» της λιμνοθάλασσας θα επιδράσει θετικά στην γενικότερη ευαισθητοποίηση κατοίκων και επισκεπτών.

Οι ενέργειες και οι δραστηριότητες στα πλαίσια του «εκθεσιακού χώρου» θα είναι οι παρακάτω :

1. Ενέργειες ενημέρωσης, ευαισθητοποίησης και προσαρμογής συμπεριφοράς κατοίκων. Προβλέπονται και κατά την διάρκεια της υλοποίησης των ενεργειών και μετά τις εργασίες αποκατάστασης, ενέργειες για την παρουσίαση της «πριν» και «μετά» κατάστασης, προβολής των οικολογικών ιδιομορφιών του κάθε βιοτόπου και ιδιαίτερα της σχέσης του με τα είδη των πτηνών που, είτε σαν ενδημικά, είτε σαν αποδημητικά, εξαρτώνται από τον βιότοπο. Επίσης, με διατήρηση στοιχείων, φωτογραφιών και επιλεγμένων χώρων του

βιοτόπου σε διάφορα στάδια αποκατάστασης θα υποβοηθείται ή από το ευρύτερο κοινό κατανόηση της έκτασης της ζημιάς που μπορεί να επιφέρει η χωρίς σεβασμό παρέμβαση των ανθρωπίνων δραστηριοτήτων. Τα στοιχεία αυτά θα είναι διαθέσιμα και επισκέψιμα και σε σχολεία σε πλαίσια εκπαιδευτικών εκδρομών.

2. Ανάπτυξη διαφοροποιημένων τουριστικών δραστηριοτήτων (ανάπτυξη ήπιων και εναλλακτικών μορφών τουρισμού), και περιβαλλοντική εκπαίδευση και ευαισθητοποίηση των «συμβατικών» τουριστών.

Περιλαμβάνονται οι παρακάτω ενέργειες :

- ✓ Προσέλκυση ειδικών ομάδων τουριστών, μέσω της δημιουργίας της κατάλληλης υλικό-τεχνικής υποδομής, όπως:
 - δημιουργία ξενώνα
 - παρατηρητήρια
 - περίπτερα

 - κέντρο πληροφόρησης κοινού
 - βιβλιοθήκη και αίθουσα προβολής

- ✓ Παραγωγή κατάλληλων ενημερωτικών μέσων και μέσων προβολής της περιοχής όπως :
 - δημοσιεύσεις
 - φυλλάδια και προσπέκτους
 - ταινίες, video, κλπ.

- ✓ Εκπαίδευση, ενημέρωση και ευαισθητοποίηση των παραδοσιακών ομάδων τουριστών της ευρύτερης περιοχής με :
 - παραγωγή εκλαϊκευμένου, ενημερωτικού υλικού (προσπέκτους, ταινιών, video κλπ.) για την πανίδα και την χλωρίδα των περιοχών.

■ διοργάνωση, σε συνεργασία με τουριστικούς πράκτορες, συντόμων κύκλων μαθημάτων και παράλληλη ξενάγηση των τουριστών στην περιοχή.

✓Ειδικό βάρος θα δοθεί στην περιβαλλοντική εκπαίδευση των νέων (της σχολικής ηλικίας) κατοίκων της ευρύτερης περιοχής και τουριστών ή επισκεπτών με την λειτουργία ειδικών εκπαιδευτικών τμημάτων , και την χρήση προηγούμενων μεθόδων ενημέρωσης.

Βεβαίως θα γίνεται αξιοποίηση των διατηρηθέντων στοιχείων περιοχών σε διάφορες φάσεις, που αναφέρθηκαν παραπάνω.

Το μουσείο θα παρουσιάζει τα στάδια αποκατάστασης με ανάλογο έντυπο και οπτικοακουστικό υλικό.

Μετά την εκτέλεση των προτεινόμενων ενεργειών ο βιότοπος με ειδικές παρουσιάσεις ενέργειες ενημέρωσης θα αποτελέσει και «επίδειξη» τρόπου αποκατάστασης και αξιοποίησης.

Φορείς υλοποίησης του έργου

Οι δήμοι και οι κοινότητες της περιοχής.

Συνάφεια με άλλα έργα

Το έργο έχει έμμεση συνάφεια με τα έργα αξιοποίησης των ακτών του νομού και με τα έργα ανάπλασης του ιστορικού κέντρου του Μεσολογγίου.

Δείκτες :

Φυσικοί : Δημιουργία ξενώνα, παρατηρητηρίων, κέντρων ενημέρωσης, στην περιοχή του βιότοπου της λιμνοθάλασσας .

Επιπτώσεων : Αύξηση του τουριστικού ρεύματος, με την προσέλκυση τουριστών, αύξηση των διανυκτερεύσεων, αύξηση του εισοδήματος των κατοίκων της περιοχής.

4.6 Έργα τουριστικής ανωδομής.

4.6.1 Κατασκευή δικτύου ξενώνων.

Η κατασκευή ενός δικτύου ξενώνων στο ορεινό όγκο του νομού (αποτελούμενο αρχικά από 7 ξενώνες συνολικής δυναμικότητας 350 κλινών), θα επιτρέψει τη δημιουργία και λειτουργία εγκαταστάσεων φιλοξενίας, απαραίτητη προϋπόθεση για την ανάπτυξη του ορεινού τουρισμού ανεξαρτήτως μορφής.

Οι ξενώνες αυτοί θα πρέπει να κατασκευαστούν και λειτουργήσουν από Δήμους και κοινότητες της περιοχής κατά πρότυπο τρόπο, ώστε να αποτελέσουν λειτουργικό μοντέλο ανάπτυξης ορεινού τουρισμού.

4.6.2 Μαρίνα Μεσολογγίου

Η Μαρίνα Μεσολογγίου, έργο μεγάλης δαπάνης, θα επιτρέψει την ανάπτυξη του θαλάσσιου τουρισμού, αναζωογονώντας ταυτόχρονα την οικοδομική δραστηριότητα στην πόλη του Μεσολογγίου.

4.6.3 Τυπικός παραδοσιακός ξενώνας.

Περιγραφή του έργου.

Στόχος της ενέργειας είναι η δημιουργία παραδοσιακού ξενώνα (χάνι)σε περιοχή κοντά σε παραδοσιακό οικισμό του Νομού.

Το έργο που περιγράφεται παρακάτω, είναι για ένα ξενώνα που όμως μπορεί να χρησιμοποιηθεί σαν δείγμα για την δημιουργία περισσότερων σε διάφορα μέρη του Νομού.

Σκοπιμότητα του έργου.

Η ενέργεια εντάσσεται στα μέτρα δημιουργίας τουριστικής υποδομής.

Δεδομένου του γεγονότος ότι η τουριστική ανάπτυξη δεν σημαίνει κατ' ανάγκη και αλλαγή της φυσιογνωμίας του περιβάλλοντος, η δημιουργία του παραδοσιακού ξενώνα, ο οποίος θα δένει με το τοπικό «χρώμα» θα συμβάλλει στην ανάδειξη και προβολή της φυσιογνωμίας της περιοχής, και την διατήρηση και προβολή των τοπικών παραδοσιακών εδεσμάτων, αποτελώντας έτσι πρότυπο για την ανάπτυξη όχι μόνο στην συγκεκριμένη περιοχή, αλλά και συνολικά στο Νομό.

Στόχος του έργου είναι να προσελκύσει επισκέπτες του Σαββατοκύριακου, αλλά και η δημιουργία υποδομής για την ανάπτυξη του Ορεινού Τουρισμού στα παραδοσιακά χωριά της περιοχής ορεινής Ναυπακτίας.

Περιγραφή εγκαταστάσεων.

Το έργο του ξενώνα θα περιλαμβάνει :

- ξενώνα Α΄ τάξης, 80 δωματίων (135 κλινών),
- 2 εστιατόρια, 1 αναψυκτήριο,
- πάρκινγκ.

Χωρική τοποθέτηση .

Η χωρική τοποθέτηση των ξενώνων είναι η παρακάτω :

Ο ξενώνας θα δημιουργηθεί στον οδικό άξονα Στράτου - Γέφυρα Βέργας για να εκμεταλλευθεί την γειτνίαση με δραστηριότητες συσχετισμένες με την ανάδειξη της περιοχής της τεχνικής λίμνης του Καστρακίου.

Φορείς υλοποίησης του έργου.

Ιδιώτες επενδυτές και με δημόσια χρηματοδότηση / επιδότηση, μπορεί να γίνει και με μικτή επιχείρηση από κοινότητες.

Συνάφεια με άλλα έργα.

Το έργο σχετίζεται με τα έργα προστασίας και αξιοποίησης των λιμνών του νομού, καθώς και με τα έργα αξιοποίησης των ορεινών μονοπατιών του νομού.

Δείκτες:

Φυσικοί : Κατασκευή και λειτουργία ενός παραδοσιακού, Α΄ τάξης, ξενώνα δυναμικότητας 135 κλινών.

Επιπτώσεων : Αύξηση των διανυκτερεύσεων στην περιοχή, αύξηση των επισκεπτών του Σαββατοκύριακου, αύξηση του εισοδήματος στην περιοχή.

4.6.4. Αγκυροβόλιο - καταφύγιο μικρών σκαφών αναψυχής.

Περιγραφή του έργου

Ένα από τα έργα που προτείνονται για την τουριστική ανάπτυξη του νομού Αιτωλοακαρνανίας είναι και η κατασκευή αγκυροβολίου - καταφυγίου μικρών σκαφών αναψυχής στις ακτές του νομού.

Εκτός από την κάλυψη των αναγκών μικρών σκαφών θα εξυπηρετούνται και οι αυξανόμενες ανάγκες των τουριστών που χρησιμοποιούν τον συγκεκριμένο τρόπο διακοπών (τροφοδοσίας, προμήθειας καυσίμων, ειδών σκαφών, αγοράς τουριστικών ειδών, κτλ.).

Σκοπιμότητα του έργου.

Τα τελευταία χρόνια όλο και περισσότερα σκάφη διασχίζουν τις Ελληνικές θάλασσες προσφέροντας ένα γοητευτικό και προσιτό τρόπο διακοπών σε Έλληνες και ξένους που θέλουν να χαρούν την ομορφιά των νησιών και των Ελληνικών θαλασσών.

Ο συνδυασμός των γοητευτικών νησιών του Ιονίου με τις όμορφες Νοτιοδυτικές ακτές του νομού Αιτωλοακαρνανίας αποτελούν σημαντικό πόλο έλξης μικρών σκαφών αναψυχής στην ευρύτερη περιοχή και καθιστούν επιτακτική την ύπαρξη αγκυροβολιών για την εξυπηρέτηση των συνεχών αυξανόμενων αναγκών.

Τις ανάγκες αυτές έρχεται να καλύψει η κατασκευή ενός μικρού σχετικά αγκυροβολίου, 100 περίπου σκαφών του οποίου ο ρόλος θα είναι συμπληρωματικός μια και ο κύριος όγκος των σκαφών αναψυχής θα εξυπηρετούνται από την μαρίνα που προβλέπεται να κατασκευαστεί στην περιοχή του Μεσολογγίου.

Η ύπαρξη ήδη μίας μαρίνας στο νομό δεν αποτελεί ανασταλτικό παράγοντα για την κατασκευή του βοηθητικού αγκυροβολίου γιατί οι ανάγκες του γιώτινγκ στην χώρα μας είναι ραγδαία αυξανόμενες. Στο γεγονός αυτό συμβάλλουν αρκετοί παράγοντες.

Πρώτον η Ελλάδα είναι από τις καλύτερες χώρες για γιώτινγκ. Δεύτερον όλο και περισσότεροι Έλληνες αλλά και ξένοι (Ιταλοί, Γάλλοι, κτλ.) ανακαλύπτουν το σκάφος ως τρόπο διακοπών και τρίτον οι διακοπές με σκάφος κοστίζουν τελικά, λιγότερο από ότι σε ένα καλό ξενοδοχείο και προσφέρουν αξέχαστες εμπειρίες.

Το έργο εντάσσεται στο μέτρο δημιουργίας υποδομών για την τουριστική ανάπτυξη της περιοχής. Είναι επίσης στατιστικώς παραδεκτό ότι οι τουρίστες που χρησιμοποιούν τις μαρίνες είναι άτομα που ενδιαφέρονται για το πολιτιστικό επίπεδο των χωρών που επισκέπτονται γεγονός που αν συνδυαστεί με την οργάνωση εκδρομών στα πλούσια πολιτιστικά μέρη του νομού, θα αποτελέσει μια σημαντική πηγή μετακίνησης τουριστών σε ολόκληρο τον Νομό.

Η δημιουργία επίσης βοηθητικών προς το αγκυροβόλιο επιχειρήσεων (εστιατόρια, ψαροταβέρνες, super market, τουριστικά είδη, κτλ.) θα αποτελέσει σημαντικό παράγοντα της οικονομικής επιχειρηματικής δραστηριότητας στην κατασκευή του έργου που προτείνεται.

Τέλος, η κατασκευή της μαρίνας θα συμβάλλει στην αξιοποίηση των υποβαθμισμένων σήμερα ακτών της περιοχής Ιωνίου και θα δώσει μία νέα δημιουργική πνοή σε ολόκληρη την περιοχή.

Χωρική τοποθέτηση του έργου

Η θέση που προτείνεται για την κατασκευή αγκυροβολίου θα αναζητηθεί στην παραλιακή ζώνη Αστακού - Μύτικα - Παλαιού με επίκεντρο την περιοχή του Αστακού.

Περιγραφή εγκαταστάσεων.

Οι προτεινόμενες εγκαταστάσεις είναι οι παρακάτω:

- χώρος αγκυροβολίας των σκαφών, ο οποίος θα μπορεί να εξυπηρετεί την περίοδο αιχμής μέχρι 100 κότερα.
- Δεξαμενές καυσίμων με τον αντίστοιχο εξοπλισμό αντλιών.
- Δεξαμενές πόσιμου νερού, με τον αντίστοιχο εξοπλισμό αντλιών.
- Εγκαταστάσεις παροχής ηλεκτρικού ρεύματος και τηλεφώνου.
- Εγκαταστάσεις συλλογής και αποκομιδής στερεών και υγρών αποβλήτων.

Συσχέτιση με άλλα προτεινόμενα έργα.

Το έργο συσχετίζεται με τα έργα αξιοποίησης των ακτών του νομού και το έργο βιολογικού καθαρισμού της κοινότητας του Αστακού.

Φορείς Υλοποίησης του έργου.

Την υλοποίηση του έργου καταφυγίου μικρών σκαφών αναψυχής προτείνονται να τα αναλάβει ο ΕΟΤ σε συνεργασία με ιδιώτες.

Δείκτες.

Φυσικοί : Δημιουργία 100 θέσεων ελλιμενισμού.

Δημιουργία 5 νέων θέσεων εργασίας.

Δείκτες επιπτώσεων : Αύξηση του εισοδήματος των κατοίκων της περιοχής.

4.6.5. Μικρό συνεδριακό κέντρο

Περιγραφή του έργου

Το έργο αναφέρεται στην δημιουργία συνεδριακού κέντρου (150 ατόμων) το οποίο θα χρησιμοποιείται για την οργάνωση Συνεδρίων τοπικής, περιφερειακής και εθνικής εμβέλειας, καθώς και ημερίδων, εκθέσεων, σεμιναρίων και άλλων συναφών εκδηλώσεων.

Το έργο περιλαμβάνει :

- την μελέτη και σχεδιασμό του κέντρου,
- την κατασκευή των απαραίτητων κτιριακών εγκαταστάσεων,
- την οργάνωση και στελέχωση με βασικό προσωπικό δυναμικού (διευθυντών, τεχνικών και βοηθητικού προσωπικού).

Σκοπιμότητα του έργου.

Η ενέργεια εντάσσεται στα μέτρα δημιουργίας τουριστικής και πολιτιστικής υποδομής.

Ο συνεδριακός τουρισμός σαν μια ειδική μορφή τουρισμού , παρουσιάζει κάθε χρόνο, σταθερή αύξηση.

Οι ομάδες των συνεδριακών τουριστών, αποφέρουν σημαντικά οικονομικά οφέλη, ενώ παράλληλα προβάλλουν και τον τόπο διεξαγωγής των συνεδρίων, πράγμα που έχει πολλαπλασιαστικά αποτελέσματα στην ευρύτερη περιοχή.

Με βάση σχετικές μελέτες, ένας συνεδριακός τουρίστας δαπανά, περίπου 3 φορές περισσότερα από ότι ένας απλός τουρίστας, ενώ ο επιμερισμός αυτής της δαπάνης είναι 50% στα ξενοδοχεία, πάνω από 20% σε τρόφιμα, ποτά, και το υπόλοιπο σε άλλες δραστηριότητες όπως αγορές, διασκέδαση κτλ.

Στην Ελλάδα η αγορά του συνεδριακού τουρισμού είναι μια ανερχόμενη αγορά με σημαντικές προοπτικές.

Περιγραφή εγκαταστάσεων.

Θα επιλεγεί κτίριο δυνάμενο να αναμορφωθεί, επεκταθεί και προσαρμοσθεί στις προδιαγραφές ενός μικρού συνεδριακού κέντρου, κατά προτίμηση με κάποια ιστορική ή αρχιτεκτονική ιδιαιτερότητα.

Οι προτεινόμενοι χώροι είναι :

- χώρος συνεδριάσεων, (συσκέψεων, διαλέξεων, σεμιναρίων, ομιλιών κτλ.)
- χώρος εκθέσεων,
- χώρος συνεσιπιάσεων (δεξιώσεων, συγκεντρώσεων, κτλ).
- χώρος υποδοχής - γραμματείας.
- γραφεία

Στις εγκαταστάσεις περιλαμβάνεται και η αγορά και εγκατάσταση απαραίτητου εξοπλισμού, όπως :

- καθισμάτων και τραπέζιων,
- εξέδρων και αναλογιών,
- οπτικοακουστικού εξοπλισμού, (ηχητικά συστήματα, φωτισμού, οθόνες προβολής και μηχανές προβολής, slides, κινηματογραφική μηχανή προβολής, video.)
- μεταφραστικές εγκαταστάσεις/ καμπίνες.

Χωρική τοποθέτηση του έργου.

Το Συνεδριακό κέντρο προτείνεται να κατασκευαστεί στην περιοχή Αγρινίου-Ακτών Λίμνης Τριχωνίδας με δυνατότητα μελλοντικής αξιοποίησης του αεροδρομίου του Αγρινίου για ιδιωτικά αεροσκάφη.

Η επιλογή του τόπου κατασκευής του Συνεδριακού κέντρου γίνεται με κριτήρια την εύκολη πρόσβαση, σε συνάρτηση με τον τόπο προέλευσης του κυρίου όγκου των συνεδρίων, την ύπαρξη της γενικότερης υποδομής, η οποία σχετίζεται με το γενικότερο τουριστικά πακέτο του συνεδρίου, καθώς επίσης και την γενικότερη εικόνα που έχει καταφέρει να προβάλλει ο συγκεκριμένος τόπος

σαν χώρος διεξαγωγής συνεδρίων, που είναι πόλη με ήσυχο και γραφικό χρώμα, με πολιτιστική και πνευματική υπόσταση.

Φορείς υλοποίησης του έργου.

Το συνεδριακό κέντρο θα λειτουργεί με την μορφή αστικής μη κερδοσκοπικής εταιρίας στην οποία θα μπορούν να συμμετέχουν :

- Δήμοι και Κοινότητες της περιοχής.
- Εμπορικό και Βιομηχανικό Επιμελητήριο
- Εμπορικός Σύλλογος
- Άλλες επαγγελματικές ενώσεις.

Συνάφεια με άλλα έργα.

Το έργο σχετίζεται με τα έργα ανάπτυξης Δασυλλίου Αγρινίου, το νέο μουσείο Αγρινίου, με τα έργα αποχέτευσης και βιολογικού καθαρισμού του δήμου Αγρινίου, με το έργο της κατασκευής της οδού Αγρινίου Καρπενησίου.

Φυσικοί : Δημιουργία συνεδριακού κέντρου δυναμικότητας 150 ατόμων.

Επιπτώσεων:

- Συμβάλλει στην προβολή του τόπου, σε τοπικό, περιφερειακό, εθνικό και διεθνές επίπεδο.
- Επιτρέπει ανέξοδη διαφήμιση μέσω των συνέδρων, που λόγω της υψηλής κοινωνικοοικονομικής τους θέσης αποτελούν σημαντικό μέσο προβολής.
- Δημιουργεί προϋποθέσεις για επαναλαμβανόμενες διεξαγωγές συνεδρίων, αλλά και για νέες επισκέψεις των συνέδρων στην περιοχή με άλλη σύνθεση και ιδιότητα.
- Έχει άμεσα θετικά οικονομικά αποτελέσματα σε άλλες παραγωγικές τάξεις ης ευρύτερης περιοχής.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ V

ΔΙΑΠΙΣΤΩΣΕΙΣ - ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

5.1 Προϋποθέσεις εφαρμογής έργων τουριστικής ανάπτυξης

Όπως έχει αναφερθεί στα προηγούμενα κεφάλαια, η τουριστική ανάπτυξη του Νομού απαιτεί μια συνολική προσέγγιση και όχι περιστασιακές μεμονωμένες ενέργειες.

Μέσα στους σκοπούς της παρούσας μελέτης είναι να προταθούν όχι μόνο γενικά έργα τουριστικής υποδομής και ευρύτερης χρησιμότητας για το Νομό που όμως, όπως εξηγήθηκε και προηγούμενα, είναι απαραίτητα και για την τουριστική ανάπτυξη, αλλά και ιδιαίτερα ειδικά έργα που μπορούν να λειτουργήσουν με σχετική οικονομική αυτοδυναμία και βιωσιμότητα και μπορούν να αποτελέσουν επιχειρηματικές δραστηριότητες συνεργασίας οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης και φορέων του Νομού, ή και της τοπικής ιδιωτικής πρωτοβουλίας.

Στα προηγούμενα κεφάλαια, αναπτύχθηκε το κατευθυντήριο πλαίσιο για την τουριστική ανάπτυξη του Νομού με έργα η σκοπιμότητα των οποίων καλύπτεται κυρίως από κοινωνικό-οικονομικά, περιβαλλοντικά και γενικότερα χωροταξικά και αναπτυξιακά κριτήρια, που επηρεάζουν όμως άμεσα την τουριστική ανάπτυξη του Νομού.

Τα έργα έχουν διανεμηθεί στη φάση που αφορά έργα τουριστικής ανάπτυξης και στη φάση που αφορά έργα γενικότερης κοινωνικής ανάπτυξης και υποδομής.

Από την περιγραφή της χωρικής κατανομής των πόρων του Νομού, αλλά και την ιδιαίτερη μορφολογία, διαχωρίστηκαν συγκεκριμένες περιοχές τουριστικής δραστηριότητας και περιγράφηκαν αναλυτικά οι τουριστικοί πόροι και κατά αντιστοιχία τα τουριστικά προφίλ των περιοχών αυτών.

Τα μέτρα που προτείνονται κατατάσσονται στα μέτρα του πλέγματος έργων που περιγράφηκε στ προηγούμενο κεφάλαιο κατά λειτουργική διάκριση σε:

- έργα αξιοποίησης τουριστικών πόρων
- έργα αξιοποίησης πολιτιστικών πόρων
- έργα τουριστικής ανωδομής

Τα αναφερθέντα στο Κεφ. IV,

- έργα οδικής ρύθμισης και βελτίωσης
- έργα περιβαλλοντικής προστασίας

θεωρούνται απαραίτητα για την ανάδειξη των τουριστικών πόρων του Νομού, καθώς επίσης και για τη διευκόλυνση και προσέλκυση επενδυτών.

Σημαντικό ρόλο στην αποτελεσματικότητα των προτεινόμενων έργων, καλείται να παίξει η χρονική αλληλεξάρτηση τους, καθώς και οι προτεραιότητες που οι τοπικοί φορείς θα θέσουν, ως προς την χρονική κατανομή υλοποίησης και βέβαια οι κάθε φορά διαθέσιμοι πόροι για την υλοποίηση των έργων.

5.2 Στοιχεία προγράμματος τουριστικής προβολής του Νομού

Για την ενημέρωση της ημεδαπής αγοράς - γιατί με την έρευνα που κάναμε, υπερτερεί της αλλοδαπής - χρειάζεται να εκπονηθούν μελέτες που θα περιλαμβάνουν:

- Έρευνα διερχομένων τουριστών για τις προτιμήσεις τους

- Προετοιμασία ειδικού τουριστικού οδηγού με έμφαση στις εναλλακτικές δυνατότητες βραχέων διακοπών
- Επιλογή σημείων στους οδικούς άξονες για τη σήμανση περιοχών και εγκαταστάσεων τουριστικού ενδιαφέροντος
- Μελέτη και δημιουργία τράπεζας τουριστικών πληροφοριών και κρατήσεων με άμεση σύνδεση με τις τουριστικές επιχειρήσεις, ώστε να εξυπηρετούνται οι αφικνούμενοι στις εισόδους του Νομού (σε συνδυασμό με τα Κέντρα Τουριστικής Πληροφόρησης που αναλύσαμε παραπάνω).

Το πρόγραμμα τουριστικής προβολής και ανάδειξης του Νομού θα έχει πολλαπλασιαστικά αποτελέσματα γιατί θα ενισχύσει την αναγνωρισιμότητα των τουριστικών πόρων του Νομού και για μακρύτερες διακοπές, είτε αυτές αναφέρονται στα ήδη υπάρχοντα «θέρετρα» του Νομού, είτε υποστηρίζουν την τουριστική διακίνηση στις προταθείσες περιοχές.

Για την ανάπτυξη του οικολογικού τουρισμού πρέπει να ενημερωθούν σχετικά υποψήφιοι τουρίστες που έχουν σχέση με το αντικείμενο. Αυτοί μπορούν να σχετίζονται με:

- οικολογικούς συλλόγους
- οικολογικές ομάδες
- τμήματα περιβάλλοντος Πανεπιστημιακών Ιδρυμάτων
- οργανώσεις νέων

Για την γενικότερη ανάπτυξη της περιοχής, οι προτεινόμενες εναλλακτικές μορφές τουρισμού που συνδυάζουν πολιτιστικούς, ιστορικούς, περιβαλλοντικούς χώρους, μπορούν να αποτελέσουν και αντικείμενο εκπαιδευτικών εκδρομών από σχολεία των αστικών περιοχών που βρίσκονται σε λογική απόσταση πρόσβασης με λεωφορεία.

5.3 Επιλογή - αξιολόγηση σκοπιμότητας των τουριστικών επενδύσεων και έργων

Στο τμήμα αυτό θα ακολουθήσει η λεπτομερής αξιολόγηση της σκοπιμότητας των κυρίων κατηγοριών έργων τουριστικής ανάπτυξης.

Τα κριτήρια αξιολόγησης σκοπιμότητας των τουριστικών επενδύσεων/ έργων μπορούν να ομαδοποιηθούν σε δύο μεγάλες κατηγορίες

Στην πρώτη κατηγορία συμπεριλαμβάνονται οι συνιστώσες της τουριστικής ανάπτυξης στο ευρύτερο οικονομικό, κοινωνικό, φυσικό και πολιτιστικό περιβάλλον του Νομού, καθώς και τη χωροταξική διάρθρωση και ανάπτυξη στο ευρύτερο χώρο του Νομού.

Τα κριτήρια στην πρώτη κατηγορία είναι τα εξής:

1. Απόψεις τοπικών φορέων
2. Οικονομικές επιπτώσεις που προκύπτουν από τις προτεινόμενες επενδύσεις
3. Κοινωνικές επιπτώσεις που προκύπτουν από την ενδεχομένη πραγματοποίηση των επενδύσεων
4. Επίδραση των προτεινόμενων έργων στο περιβάλλον και γενικότερα στο οικοσύστημα του Νομού
5. Πολιτιστική ανάπτυξη του Νομού σε συσχέτισμό με τις προτεινόμενες επενδύσεις

Στη δεύτερη κατηγορία συμπεριλαμβάνονται όλα εκείνα τα κριτήρια που σχετίζονται με τη δυνατότητα που έχει ο Νομός για την τουριστική του ανάπτυξη, καθώς και τα κριτήρια που επηρεάζουν την απόφαση για προώθηση των τουριστικών επενδύσεων.

Τα κριτήρια στη δεύτερη κατηγορία είναι τα εξής:

1. Η υφιστάμενη τουριστική υποδομή
2. Η ύπαρξη βοηθητικής προς τον τουρισμό υποδομής
3. Η διαφαινόμενη τουριστική ζήτηση
4. Η ένταξη του Νομού σε μια ευρύτερη πολιτική ανάπτυξης σε τοπικό, εθνικό και διεθνές επίπεδο
5. Η αξιολόγηση και επιλογή όλων των προτεινομένων επενδύσεων θα στηριχθεί στο σύστημα βαθμολόγησης όλων των επιμέρους κριτηρίων και στο βαθμό σημαντικότητας τους που το κάθε ένα έχει για τις συγκεκριμένες τουριστικές επενδύσεις.

1^η κατηγορία

• Κριτήριο 1. Απόψεις τοπικών φορέων

Δίνεται σαφής προτεραιότητα σε έργα που σχετίζονται με τη διευκόλυνση της προσπέλασης των τουριστών στην περιοχή και την ανάπτυξη της υποδομής και ανωδομής, τόσο του προσφερόμενου τουριστικού προϊόντος, όσο και την ανάπτυξη της βοηθητικής υποδομής και ανωδομής που εξυπηρετούν το προσφερόμενο τουριστικό προϊόν.

Ένα πρότυπο μικτής τουριστικής ανάπτυξης προτάθηκε από τους φορείς σαν το πλέον πρόσφορο για την ανάπτυξη του τουρισμού στο Νομό.

Ιδιαίτερη βαρύτητα δόθηκε στην αναγκαιότητα ανάπτυξης των ειδικών και νέων μορφών τουρισμού.

Πιο συγκεκριμένα οι ειδικές μορφές τουρισμού που προτάθηκαν σχετίζονται:

- με την ανάπτυξη θαλάσσιου - οικολογικού τουρισμού
- με την ανάπτυξη πολιτιστικού - αγροτουρισμού και
- με την ανάπτυξη αθλητικού και ορειβατικού τουρισμού

Τέλος, ειδική έμφαση δόθηκε στο οικονομικό όφελος που προκύπτει από την πραγματοποίηση των επενδύσεων, οι οποίες όμως θα λαμβάνουν σοβαρά υπόψη τους τις κοινωνικές, περιβαλλοντικές και πολιτιστικές επιπτώσεις.

- **Κριτήριο 2. Οικονομικές επιπτώσεις που προκύπτουν από τις προτεινόμενες επενδύσεις**

Το κριτήριο της οικονομικής διάστασης της τουριστικής ανάπτυξης παίζει ένα από τους πιο σημαντικούς ρόλους για την επίλυση ή όχι των προτεινόμενων τουριστικών επενδύσεων.

- **Κριτήριο 3. Κοινωνικές επιπτώσεις που προκύπτουν από την ενδεχομένη πραγματοποίηση των επενδύσεων**

Οι επιδράσεις της τουριστικής ανάπτυξης στον κοινωνικό ιστό του Νομού είναι επίσης ένα από τα βασικότερα κριτήρια που πρέπει να ληφθούν υπόψη στην αξιολόγηση των προτεινόμενων επενδύσεων

- **Κριτήριο 4. Επίδραση των προτεινόμενων έργων στο περιβάλλον και γενικότερα στο οικοσύστημα του Νομού.**

Αναφέρεται στην τάση που κυριαρχεί στις μέρες μας για την ισόρροπη και συμβατή ως προς το περιβάλλον τουριστική ανάπτυξη. Γενικά αποφεύγονται έργα που διαταράσσουν την περιβαλλοντική ισορροπία.

- **Κριτήριο 5. Πολιτιστική ανάπτυξη του Νομού σε συσχετισμό με τις προτεινόμενες επενδύσεις.**

Το κριτήριο αυτό επεξεργάζεται τις επιδράσεις που έχει η τουριστική ανάπτυξη στην πολιτιστική αναβάθμιση του Νομού. Είναι εμφανής ο συσχετισμός των προτεινόμενων τουριστικών επενδύσεων με το πολιτιστικό περιβάλλον του Νομού, καθώς και με τις δυνατότητες ανάδειξης της πολιτιστικής του ταυτότητας στα πλαίσια της δημιουργίας του νέου τουριστικού προϊόντος.

2^η Κατηγορία

- **Κριτήριο 1. Η υφιστάμενη τουριστική υποδομή**

Η υφιστάμενη τουριστική υποδομή και ανωδομή αποτελεί παράγοντα που συμβάλλει καθοριστικά στην πραγματοποίηση των διαφόρων μορφών επενδύσεων στο Νομό.

- **Κριτήριο 2. Η ύπαρξη βοηθητικής προς το τουρισμό υποδομής**

Το κριτήριο αυτό βρίσκεται σε άμεση συνάρτηση με το προηγούμενο, με τη διαφορά ότι εξετάζει τις υφιστάμενες βοηθητικές

- **Κριτήριο 3. Η διαφαινόμενη τουριστική ζήτηση**

Είναι γεγονός ότι ο Νομός Αιτωλοακαρνανίας, εντάσσεται σε ένα ευρύτερο γεωγραφικό χώρο, που τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά του καθορίζουν και την τουριστική ζήτηση, σε συνάρτηση με τις γειτνιάσεις του Νομού από όπου αντλείται η τουριστική πελατεία.

Η σύνδεση του Νομού με σημαντικούς οδικούς άξονες (Πάτρας- Ηγουμενίτσας- Ιονίων), σε συνδυασμό με τις προσφερόμενες

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Ελληνική Εταιρεία Τοπικής Ανάπτυξης και Αυτοδιοίκησης Α.Ε. « Τοπική Αυτοδιοίκηση και Τουρισμός, Αξιοποίηση Τουριστικών Δυνατοτήτων », 1989
- Περγαντής Φ. « Μελέτη Οργάνωσης Κέντρου Περιβαντολογικής Εκπαίδευσης και Οικοτουρισμού στην περιοχή Μετοχίου (Στροφυλιά - Πρόκοπος - Παϊππιάς - Κατόχι)», 1989
- Πετρέας Χ. «Τουριστικό Μάρκετινγκ» , 1991
- Πετρέας Χ., Λαμπρόπουλος Π. «Project Financing and Feasibility Studies Concepts and Issues», 1995
- Νομαρχία Αιτωλοακαρνανίας « Νομός Αιτωλίας και Ακαρνανίας, Ανάλυση της Οικονομίας του και Προτάσεις για την Ανάπτυξη», 1989

ΑΡΘΡΑ

- Βερνίκος Γ. «Διαθέτουμε πολλά πλεονεκτήματα», Greek Forum, τεύχος 6/203, Ιούνιος 1991
- Καραχοντζίτης Δ. - Σφακιανάκης Κ. «Τουρισμός και Οικονομία», 1993
- Πετρέας Χ. «Ο κύκλος Ζωής Τουριστικού Προϊόντος», Εφημερίδα «Ναυτεμπορική», 1993
- Πετρέας Χ. « Η τουριστική Εκμετάλλευση του Περιβάλλοντος στην Ελλάδα», Περιοδικό «Επιθεώρηση Παραγωγικότητας», 1992
- Τσουνής Γρ. «η ζωή στις λιμνοθάλασσες. Ο μοναδικός Υγρότοπος από το Μεσολόγγι - Αιτωλικό έως το Δέλτα του Αχελώου», εφημερίδα «Καθημερινή», 1994.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ι

« Πρακτικό για τον καθορισμό συμβατικού κόστους τουριστικών εγκαταστάσεων

»

(Επιτροπή Διπλ. Μηχανικών ΕΟΤ -ΕΚΤΕ - ΕΤΒΑ)

Α.Π. 054 936 / 20.11.92

ΠΡΑΚΤΙΚΟ

(ΕΝΙΑΙΟ ΚΑΙ ΑΔΙΑΙΡΕΤΟ ΣΤΟ ΣΥΝΟΛΟ)
ΓΙΑ ΤΟΝ ΚΑΘΟΡΙΣΜΟΥ ΣΥΜΒΑΤΙΚΟΥ ΚΟΣΤΟΥΣ
ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΩΝ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΝ.

Α. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η Επιτροπή που αποτελείται από τους:

- Τίμο Γεωργακόπουλο, Αρχιτέκτονα Μηχανικό ΕΟΤ
- Αλέξανδρο Παπά, Αρχιτέκτονα Μηχανικό ΕΚΤΕ
- Νίκο Κατσικερό, Πολιτικό Μηχανικό ΕΤΒΑ

συστήθηκε με το αρ. 522850/4.5.95 έγγραφο του ΕΟΤ.

Αντικείμενο της Επιτροπής είναι ο καθορισμός του συμβατικού κόστους τουριστικών καταλυμάτων και άλλων εγκαταστάσεων (Συνεδριακά Κέντρα & Γήπεδα Γκολφ), που δύνανται να υπαχθούν στις διατάξεις του Αναπτυξιακού Νόμου 1892/90, όπως τροποποιήθηκε με τον Ν. 2234/94.

Η Επιτροπή ύστερα από επανειλημμένες συσκέψεις και διεξοδική εξέταση του θέματος σημειώνει και προτείνει τα εξής:

1. Οι τιμές που αναφέρονται σε αυτό το Πρακτικό αφορούν τις τουριστικές εγκαταστάσεις με βάση τις Τεχνικές Προδιαγραφές του ΕΟΤ, δηλαδή:

- Ξενοδοχεία
- Ελιπλωμένα διαμερίσματα.
- Οργανωμένες τουριστικές κατασκηνώσεις (CAMPINGS)
- Τουριστικές εγκαταστάσεις με ειδικές χρήσεις
- Συνεδριακά Κέντρα & Γήπεδα Γκολφ

(Τα βοηθητικά καταλύματα όπως π.χ. αυτοεξυπηρετούμενα καταλύματα, τουριστικές εγκαταστάσεις διήμερευσης, ενοικιαζόμενα δωμάτια κ.λ.π. δεν περιλαμβάνονται στα οφελήματα του Ν. 1892/90 και ως εκ τούτου δεν τα αφορά το παρόν Πρακτικό).

2. Ειδικά Έργα (π.χ. Μαρίνες, Συγκροτήματα Θαλασσοθεραπείας κ.λπ), θα κοστολογούνται με βάση αναλυτικό προϋπολογισμό.

3. Οι τιμές του Πρακτικού έχουν εξαχθεί υπολογιζομένων των τετραγωνικών μέτρων που αναλογούν επί κυρίων και βοηθητικών χώρων, όπως κατελάχιστο, προδιαγράφονται από τον ΕΟΤ, περιλαμβανομένου και του συνόλου των συνήθων ηλεκτρομηχανολογικών εγκαταστάσεων, (όπως π.χ. ανελκυστήρες, πυρόσβεση, κ.λπ.), όχι όμως και των ειδικών εγκαταστάσεων (όπως βιολογικού καθαρισμού, πλιακών συλλεκτών, πλυντηρίων, μεταφορικών μέσων κ.λπ.) οι οποίες κοστολογούνται ιδιαίτερα βάσει αναλυτικού προϋπολογισμού. Η εγκατάσταση κλιματισμού, εφόσον αφορά στο σύνολο των κυρίων χώρων και είναι συνήθους μορφής, υπολογίζεται με ποσοτική προσάυξη επί της τιμής των κατασκευών, εφόσον όμως είναι άλλης ειδικής μορφής πρέπει να εξετάζεται κατά περίπτωση, λόγω της ποικιλίας των συστημάτων, και της διακύμανσης της αντίστοιχης δαπάνης σε ευρύτατα όρια.

Επίσης οι τιμές του Πρακτικού αφορούν ξενοδοχεία μέσου μεγέθους από 80 έως 200 κλίνες συνεχούς οικοδομικού συστήματος και περιοχής Ι, χωρίς την υποχρέωση κατασκευής υπογείου GARAGE.

Τέλος, είναι ευνόητο ότι εφόσον υπάρχει η μελέτη της Τουριστικής Μονάδος και επομένως είναι γνωστό το σύνολο του εμβαδού κυρίων και βοηθητικών χώρων αυτής, ο υπολογισμός του κόστους είναι ακριβέστερο να γίνεται βάσει της τιμής μονάδος ανά μ² και όχι της ανά κλίνη τιμής.

Σημειώνεται ότι στις τιμές έχει συμπεριληφθεί το κονδύλιο που αφορά τις αμοιβές Μηχανικών και τα έξοδα αδειών.

4. Η ανάλυση που ακολουθεί αφορά κυρίως εγκαταστάσεις ξενοδοχείων, επιπλωμένων διαμερισμάτων, κατασκηνώσεων, για τις οποίες υπάρχει σχετική εμπειρία κόστους και πολυάριθμα στατιστικά στοιχεία.

Για τα λοιπά νέα είδη εγκαταστάσεων θα πρέπει να εφαρμόζεται σύστημα αναγωγής στις πιο πάνω περιγραφόμενες κατηγορίες σε συνδυασμό με τους αναλυτικούς προϋπολογισμούς των έργων, που θα βοηθούν στην εξακρίβωση του πραγματικού κόστους μέχρι να αποκτηθεί η σχετική εμπειρία και συγκεντρωθούν επαρκή στατιστικά στοιχεία.

5. Κάθε ξενοδοχειακή μονάδα ή τουριστική εγκατάσταση για την οποία έχει εφαρμογή το παρόν πρακτικό, πρέπει κατ'ελάχιστο να πληρεί τις ισχύουσες προδιαγραφές του ΕΟΤ (ως προς την ποιότητα, τη σύνθεση των χώρων και τα μεγέθη) καθώς και τις από τον ΓΟΚ και τους ειδικούς κανονισμούς επιβαλλόμενες.

6. Για την αντιμετώπιση του προβλήματος της επιρροής των τοπικών συνθηκών στη διαμόρφωση κόστους, προτείνεται η κατάταξη των διαφόρων γεωγραφικών περιοχών σε τρεις κατηγορίες (I, II και III), οι οποίες δεν συμπίπτουν απαραίτητα με τις περιοχές του Ν. 1892/90.

Η κατηγορία I περιλαμβάνει:

Τις πρωτεύουσες των Νομών της Ηπειρωτικής Ελλάδας και τα υπόλοιπα αστικά ή βιομηχανικά κέντρα με την ευρύτερη περιοχή τους, εφόσον δεν υπάρχουν ιδιαίτερα προβλήματα προσπέλασης.

Η κατηγορία II περιλαμβάνει:

Την υπόλοιπη Ηπειρωτική Ελλάδα και τα νησιά Ρόδο, Κρήτη, Κέρκυρα, Αίγινα, Λευκάδα, Κώ, Σαλαμίνα, Σάμο, Λέσβο και Χίο και τις υπόλοιπες περιοχές της κατηγορίας I στις οποίες υπάρχουν προβλήματα προσπέλασης.

Η κατηγορία III περιλαμβάνει:

Τα υπόλοιπα νησιά και περιοχές της κατηγορίας II με ιδιαίτερα προβλήματα προσπέλασης.

7. Το κόστος εξαρτάται όχι μόνο από την τάξη λειτουργίας της μονάδας και τις τοπικές συνθήκες, αλλά και από πληθώρα παραγόντων όπως ενδεικτικά αναφέρονται πιο κάτω:

- Μέγεθος μονάδας
- Αρχιτεκτονική σύνθεση
- Σύστημα δόμησης
- Έδαφος θεμελίωσης και σεισμικότητα περιοχής
- Αρχιτεκτονική εσωτερικού χώρου
- Ειδική διαμόρφωση προσόψεων
- Ποιότητα κατασκευής και εξοπλισμού γενικώς.
- Ειδικές τοπικές κατασκευαστικές συνθήκες.

Είναι επομένως πιθανό τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά μιας συγκεκριμένης τουριστικής επένδυσης να συνεπάγονται κόστος που να αφίσταται σημαντικά από τις βασικές τιμές που καθορίζονται πιο κάτω.

Β' ΒΑΣΙΚΕΣ ΤΙΜΕΣ

Με τις προϋποθέσεις που αναφέρονται πιο πάνω προτείνονται οι παρακάτω τιμές κόστους κατασκευών ανά τετραγωνικό μέτρο:

Μονάδα Α' τάξης	165.000 δρχ
Μονάδα Β' τάξης	152.000 δρχ
Μονάδα Γ' τάξης	140.000 δρχ

Κατόπιν τούτων προτείνονται οι παρακάτω τιμές κόστους ανά κλίνη προκειμένου για ξενοδοχεία και ανά διαμέρισμα προκειμένου για επιπλωμένα διαμερίσματα:

I. ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΑ

Α' τάξης.

Για 29 μ2/κλίνη	4.800.000 δρχ
Εξοπλισμός	750.000 δρχ
ΣΥΝΟΛΟ	5.550.000 δρχ

Β' τάξης.

Για 24 μ2/κλίνη	3.650.000 δρχ
Εξοπλισμός	600.000 δρχ
ΣΥΝΟΛΟ	4.250.000 δρχ

Γ' τάξης.

Για 17 μ2/κλίνη	2.400.000 δρχ
Εξοπλισμός	400.000 δρχ
ΣΥΝΟΛΟ	2.800.000 δρχ

II. ΕΠΙΠΛΩΜΕΝΑ ΔΙΑΜΕΡΙΣΜΑΤΑ. (κόστος σε ΔΡΧ)

ΤΑΞΗ	ΕΙΔΟΣ	Διαμέρισμα Μονόχωρο	Διαμέρισμα 1 κοιτώνος	Διαμέρισμα 2 κοιτώνων	Διαμέρισμα 3 κοιτώνων
Α'	Κτιριακά	6.650.000	9.500.000	12.400.000	14.800.000
	Εξοπλισμός	1.100.000	1.500.000	2.200.000	2.800.000
	ΣΥΝΟΛΟ	7.750.000	11.000.000	14.600.000	17.600.000
Β'	Κτιριακά	5.600.000	8.000.000	10.000.000	12.200.000
	Εξοπλισμός	900.000	1.250.000	1.700.000	2.200.000
	ΣΥΝΟΛΟ	6.500.000	9.250.000	11.700.000	14.400.000
Γ'	Κτιριακά	4.700.000	6.700.000	8.750.000	10.600.000
	Εξοπλισμός	700.000	950.000	1.350.000	1.700.000
	ΣΥΝΟΛΟ	5.400.000	7.650.000	10.100.000	12.300.000

III. ΛΟΠΙΕΣ ΜΟΡΦΕΣ ΚΑΤΑΛΥΜΑΤΩΝ

Η Επιτροπή κρίνει ότι για τα MOTEL δεν μπορεί να προσδιοριστεί τιμή κόστους ανά κλίνη διότι το μέγεθός τους είναι ανεξάρτητο του αριθμού κλινών.

Για τα CAMPINGS, αν και δεν είναι δυνατόν να προσδιοριστεί με ικανοποιητική προσέγγιση τυπικό κόστος, προτείνει ενδεικτικά τις εξής τιμές:

CAMPING A' τάξης	1.500.000 δρχ/θέση
CAMPING B' τάξης	1.350.000 δρχ/θέση
CAMPING Γ' τάξης	1.200.000 δρχ/θέση

Γ' ΠΟΣΟΣΤΙΑΙΕΣ ΔΙΑΦΟΡΟΠΟΙΗΣΕΙΣ

Ορισμένες συνήθεις διαφοροποιήσεις του κόστους οφειλόμενες στη μορφή, την περιοχή εγκατάστασης, πρόσθετα έργα συνήθους μορφής κ.λπ, παρουσιάζουν δυνατότητες τυποποίησης και μπορούν να υπολογίζονται με εφαρμογή ποσοτού επί του κόστους. Οι διαφοροποιήσεις αυτές είναι οι ακόλουθες και υπολογίζονται προσθετικά:

- Για ξενοδοχεία οικιστικού συστήματος πανταχόθεν ελεύθερου, προσαύξηση 3%. Η ανωτέρω προσαύξηση αφορά τη δαπάνη που προκύπτει λόγω διαμόρφωσης περισσότερων προσόψεων στο ανωτέρω οικιστικό σύστημα.
- Για ξενοδοχειακές εγκαταστάσεις με κεντρικό ξενοδοχείο και BUNGALOWS που αποτελούν το 50% της ολικής δυναμικότητας: προσαύξηση 2%.
- Για ξενοδοχειακές εγκαταστάσεις όπου το σύνολο των κλινών διατάσσεται μόνο σε BUNGALOWS: προσαύξηση 5%.
- Για ξενοδοχειακές εγκαταστάσεις περιοχής II: προσαύξηση 5%.
- Για ξενοδοχειακές εγκαταστάσεις περιοχής III: προσαύξηση 12%.
- Για τις μονάδες τάξης πολυτελείας, αποφασιστικότερος παράγοντας κόστους είναι οι ποιοτικές και ποσοτικές προδιαγραφές που καθορίζονται με βάση τους επιχειρηματικούς στόχους του φορέα της επένδυσης. Το ανά κλίνη κόστος κυμαίνεται μεταξύ ευρυτάτων ορίων. Πάντως η ελάχιστη τιμή κλίνης πολυτελείας δεν μπορεί να είναι μικρότερη της αντίστοιχης τιμής των ξενοδοχείων A' τάξης προσαυξημένης κατά 10%.

- Για εγκατάσταση κλιματισμού συνήθους μορφής σε όλους τους κύριους χώρους υπολογίζεται προσαύξηση 8%.

Δ. ΛΟΙΠΕΣ ΔΙΑΦΟΡΟΠΟΙΗΣΕΙΣ

Λοιπές διαφοροποιήσεις, μη αναφερόμενες στο παραπάνω κεφάλαιο, δεν ενδείκνυται να υπολογίζονται με ποσοστιαία προσαύξηση, αλλά πρέπει να κοστολογούνται αναλυτικά κατά περίπτωση, και συγκεκριμένα:

- Για ξενοδοχειακές εγκαταστάσεις μεγαλύτερες των 200 κλινών ή μικρότερες των 80 οι τιμές θα πρέπει αντίστοιχα να μειώνονται ή να αυξάνονται κατά ποσοστό ανάλογο προς την ιδιαιτερότητα κάθε συγκεκριμένης περίπτωσης.
- Η ύπαρξη εστιατορίου σε ξενοδοχειακές εγκαταστάσεις Γ' τάξης υπολογίζεται ιδιαίτερος και προσαυξάνει το κόστος.
- Ειδικά και πρόσθετα έργα όπως, υπόγειο γκαράζ, ειδικές μορφές κλιματισμού, κολυμβητικές δεξαμενές, βιολογικός καθαρισμός, εξωτερικά δίκτυα, γήπεδα αθλοπαιδιών, υπαίθρια SNACK BAR, κ.λ.π. παρεμφερή έργα δεν περιλαμβάνονται στις προσαυξήσεις και το κόστος αυτών πρέπει να εξετάζεται κατά περίπτωση, όπως επίσης και τα έργα περιβάλλοντος χώρου (περίφραξη, φύτευση, είσοδος, εσωτερική οδοποιία, PARKING, κ.λ.π.). Επίσης όσον αφορά στο κόστος του εξοπλισμού, ειδικές δαπάνες όπως π.χ. για μονάδες θαλασσιών σπορ, πλυντήρια, ειδικές διακοσμήσεις, εξοπλισμό DISCO, πιάνας, αιθουσών πολλαπλών χρήσεων, δορυφορικές κεραίες TV, κ.λ.π., θα πρέπει να περιγράφονται σε ιδιαίτερο πίνακα και να εξετάζονται ξεχωριστά από το κόστος του εξοπλισμού.
- Σε περιπτώσεις έντονης διασποράς κτισμάτων με κλίνες (κατά πτέρυγες δόμηση, τουριστικά χωριά, κ.λ.π.) έχει παρατηρηθεί ότι, λόγω κέρδους κοινόχρηστων κυκλοφοριών, και κατά συνέπεια αύξησης του αριθμού των κλινών, είναι δυνατόν να μειώνεται η αναλογία των τετραγωνικών μέτρων ανά κλίνη (το πολύ μέχρι 20% και ανάλογα με την περίπτωση). Κατόπιν τούτου στις περιπτώσεις αυτές θα πρέπει να γίνεται η αντίστοιχη μείωση των ποσών που αφορούν στις τιμές κόστους ανά κλίνη (εκτός του εξοπλισμού).

Β. ΣΥΝΕΔΡΙΑΚΑ ΚΕΝΤΡΑ

Τα Συνεδριακά Κέντρα κατατάσσονται ανάλογα με τη δυναμικότητά τους στις εξής τρεις κατηγορίες:

- Μικρού μεγέθους, με δυναμικότητα 200 - 500 θέσεων.
- Μεσαίου μεγέθους, με δυναμικότητα 500 - 1200 θέσεων.
- Μεγάλου μεγέθους, με δυναμικότητα 1200 - 3000 θέσεων.

Το απαιτούμενο ανά θέση μέγεθος κτιρίου διαφοροποιείται σημαντικά ανάλογα με τη δυναμικότητα του Κέντρου, σύμφωνα όμως με την έρευνα που έχει διενεργήσει ο ΕΟΤ, τα ανά θέση μέτρα μεγέθη μπορούν να ορισθούν ως κατωτέρω:

Κέντρα Μικρού μεγέθους	8,5 μ2/θέση
Κέντρα Μεσαίου μεγέθους	8,0 μ2/θέση
Κέντρα Μεγάλου μεγέθους	7,3 μ2/θέση

Το ανά μ2 κατασκευαστικό κόστος των Συνεδριακών Κέντρων, είναι σημαντικά αυξημένο λόγω των ειδικών προδιαγραφών τους, των απαιτούμενων μεγάλων ανοιγμάτων κ.λπ., τοποθετείται δε με σημερινά δεδομένα στην τάξη των 240.000 δρχ. Στην τιμή αυτή περιλαμβάνονται όλες οι οικοδομικές κατασκευές και οι απαραίτητες ηλεκτρομηχανολογικές εγκαταστάσεις, καθώς και οι επενδύσεις και ο εμπιστευμένος εξοπλισμός. Δεν περιλαμβάνεται ο κινητός και ο ειδικός ηλεκτρακουστικός εξοπλισμός, που πρέπει να κοστολογείται ιδιαίτερα, ούτε και τα έργα διαμόρφωσης περιβάλλοντος χώρου και τα άλλα εξωτερικά έργα, που θα πρέπει επίσης να κοστολογούνται αναλυτικά κατά περίπτωση.

Με βάση τα προηγούμενα το ανά θέση μέσο κόστος κατασκευής ενός Συνεδριακού Κέντρου προσδιορίζεται ως κατωτέρω:

Κέντρα Μικρού μεγέθους	2.050.000 ΔΡΧ/θέση
Κέντρα Μεσαίου μεγέθους	1.900.000 ΔΡΧ/θέση
Κέντρα Μεγάλου μεγέθους	1.750.000 ΔΡΧ/θέση

7

ΣΤ. ΓΗΠΕΔΑ ΓΚΟΛΦ

Τα γήπεδα ΓΚΟΛΦ παρουσιάζουν μεγάλες διαφοροποιήσεις τόσο από πλευράς προδιαγραφών, όσο και συνθηκών κατασκευής, τοποθεσίας, είδους εδάφους κ.λπ.

Για τις ανάγκες του παρόντος Πρακτικού θεωρείται ένα τυπικό γήπεδο γκολφ 18 οπών, που καλύπτει κατ'ελάχιστο, τις προδιαγραφές που έχουν καθοριστεί με την Υ.Α. 520010/6 που δημοσιεύτηκε στο ΦΕΚ 42B/της 26.1.94.

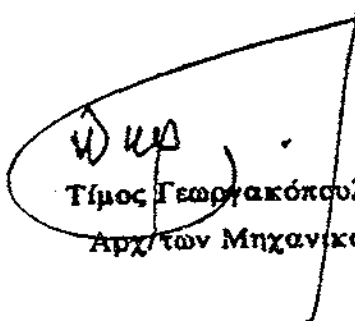
Το ενδεικτικό κόστος κατασκευής ενός τέτοιου γηπέδου γκολφ προσδιορίζεται ως κατωτέρω:

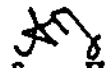
• Αθλητικό Γήπεδο	1.500.000.000 δρχ
• Λοιπές διαμορφώσεις & εγκαταστάσεις
(Πάρκινγκ, Κτίρια, Αποθήκες κ.λπ.)	<u>1.000.000.000 δρχ</u>
• Σύνολο	2.500.000.000 δρχ

Ζ. ΠΕΔΙΟ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΠΡΑΚΤΙΚΟΥ

Σημειώνεται ότι οι καθοριζόμενες ως ανωτέρω τιμές κόστους ισχύουν υπό τον όρο της ικανοποίησης όλων των περιορισμών και προϋποθέσεων που περιλαμβάνονται στο παρόν και αναφέρονται στη χρονική περίοδο σύνταξης του Πρακτικού, το οποίο πρέπει να χρησιμοποιείται ως έχει, ενιαίο και αδιαίρετο.

Αθήνα 17/1/1995,

Τίμος Γεωργακόπουλος
Αρχ/των Μηχανικός

Η ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Αλέξανδρος Παπάς
Αρχ/των Μηχανικός

Νίκος Κατσικερός
Πολ. Μηχανικός

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙΙ

« Κίνητρα και διαδικασίες για επενδύσεις στον τουριστικό τομέα της Ελλάδας»
(ΕΟΤ - Δ/νση Α' Έρευνας & Ανάπτυξης)

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ
ΕΛΛΗΝΙΚΟΣ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ
1η ΓΕΝΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ
Δ/ΝΣΗ Α' ΕΡΕΥΝΑΣ & ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ
ΤΜΗΜΑ Α4 - ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ
ΤΗΛΕΦΩΝΟ: 3223111-19
FAX : 3223488
Email : gnto@aurora.eexi.gr

**ΚΙΝΗΤΡΑ ΚΑΙ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΕΣ
ΓΙΑ ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ
ΣΤΟΝ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΟ ΤΟΜΕΑ
ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ**

• Ν. 1892/1990

"Για τον εκσυγχρονισμό και την ανάπτυξη και άλλες διατάξεις"
όπως τροποποιήθηκε και συμπληρώθηκε και ισχύει σήμερα.

- Τουριστική Νομοθεσία
- Γενική πληροφόρηση
- Παρόρτημα

ΙΟΥΝΙΟΣ 1996

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

1. ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΟΣ ΝΟΜΟΣ 1892/90 ΟΠΩΣ ΙΣΧΥΕΙ ΣΗΜΕΡΑ (ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΟΣ ΤΟΜΕΑΣ)

- 1.1. ΥΠΑΓΟΜΕΝΕΣ ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ ΣΤΟΝ Ν.1892/90
- 1.2. ΜΗ ΥΠΑΓΟΜΕΝΕΣ ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ
- 1.3. ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ - ΕΠΕΚΤΑΣΗ ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΑΚΩΝ ΜΟΝΑΔΩΝ
- 1.4. ΕΚΣΥΓΧΡΟΝΙΣΜΟΙ ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΑΚΩΝ ΜΟΝΑΔΩΝ
- 1.5. ΥΨΟΣ ΠΑΡΑΓΩΓΙΚΗΣ ΕΠΕΝΔΥΣΗΣ
- 1.6. ΠΟΣΟΣΤΟ ΙΔΙΑΣ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗΣ
- 1.7. ΥΨΟΣ ΕΠΙΧΟΡΗΓΗΣΗΣ
- 1.8. ΠΟΣΟΣΤΑ ΕΠΙΧΟΡΗΓΗΣΗΣ
- 1.9. ΣΗΜΕΙΩΣΗ
- 1.10. ΕΠΙΔΟΤΗΣΗ ΕΠΙΤΟΚΙΟΥ
- 1.11. ΕΝΑΡΞΗ ΤΗΣ ΕΠΕΝΔΥΣΗΣ
- 1.12. ΕΚΤΑΜΙΕΥΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΧΟΡΗΓΗΣΗΣ
- 1.13. ΑΦΟΡΟΛΟΓΗΤΕΣ ΕΚΠΤΩΣΕΙΣ
- 1.14. ΑΥΞΗΜΕΝΕΣ ΑΠΟΣΒΕΣΕΙΣ
- 1.15. ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΕΣ ΥΠΟΒΟΛΗΣ ΑΙΤΗΣΕΩΝ ΥΠΑΓΩΓΗΣ ΣΤΟΝ Ν.1892/90

2. ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ

3. ΓΕΝΙΚΗ ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗ

4. ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

- ΠΕΡΙΟΧΕΣ ΚΙΝΗΤΡΩΝ Ν.1892/90 (ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΟΣ ΤΟΜΕΑΣ)
- ΠΕΡΙΟΧΕΣ ΠΟΥ ΕΞΑΙΡΟΥΝΤΑΙ ΤΩΝ ΚΙΝΗΤΡΩΝ ΓΙΑ ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ ΙΔΡΥΣΗΣ - ΕΠΕΚΤΑΣΗΣ ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΑΚΩΝ ΜΟΝΑΔΩΝ
- ΦΘΙΝΟΥΣΕΣ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΕΣ ΠΕΡΙΟΧΕΣ
- ΠΡΑΚΤΙΚΟ ΓΙΑ ΤΟΝ ΚΑΘΟΡΙΣΜΟ ΣΥΜΒΑΤΙΚΟΥ ΚΟΣΤΟΥΣ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΩΝ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΝ

1. ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΟΣ ΝΟΜΟΣ 1892/90 ΟΠΩΣ ΙΣΧΥΕΙ ΣΗΜΕΡΑ (ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΟΣ ΤΟΜΕΑΣ)

1.1. ΥΠΑΓΟΜΕΝΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ (ΠΑΡΑΓΩΓΙΚΕΣ ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ) ΣΤΟΝ Ν.1892/90

- * Δημιουργία, επέκταση και εκσυγχρονισμός Ξενοδοχειακών εγκαταστάσεων.
- * Επιχειρήσεις εκμετάλλευσης Λιμένων Αναψυχής (Μαρινών) , Συνεδριακών Κέντρων και Γηπέδων Γκόλφ.
- * Ξενοδοχειακές επιχειρήσεις που πραγματοποιούν επενδύσεις κατασκευής, επέκτασης και εκσυγχρονισμού Λιμένων Αναψυχής (Μαρίνες), κατασκευή, επέκταση και εκσυγχρονισμού Συνεδριακών Κέντρων, κατασκευή επέκταση και εκσυγχρονισμού Γηπέδων Γκόλφ και των απαραίτητων εγκαταστάσεων τους καθώς και η αγορά του αναγκαίου εξοπλισμού τους , μετά απο σύμφωνη γνώμη του Ε.Ο.Τ.
- * Η δημιουργία, επέκταση και εκσυγχρονισμός εγκαταστάσεων αξιοποίησης ιαματικών πηγών, κέντρων θαλασσοθεραπείας, κέντρων τουρισμού υγείας και χιονοδρομικών κέντρων καθώς και η αγορά εξοπλισμού τους μετά απο σύμφωνη γνώμη του Ε.Ο.Τ. και με βάση τις προδιαγραφές που θα ορισθούν με κοινή απόφαση των Υπουργών Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων και Τουρισμού.
- * Επιχειρήσεις παροχής αποκλειστικά υπηρεσιών εξαιρετικά προηγμένης τεχνολογίας στους τομείς τουρισμού κ.λ.π.
- * Οι δαπάνες επισκευής, αποκατάστασης και μετατροπής παραδοσιακών οικιών ή κτιρίων σε Ξενοδοχειακές μονάδες, ανεξάρτητα εαν βρίσκονται εντός ή εκτός οικισμών που χαρακτηρίζονται παραδοσιακοί ή διατηρητέοι. Η ανακαίνιση παραδοσιακού χαρακτήρα Ξενοδοχειακών μονάδων, που κρίνονται διατηρητέες και που προστατεύονται απο ειδικό νομικό καθεστώς όρων δόμησης.
- * Οι δαπάνες ανακαίνισης διατηρητέων, παραδοσιακών ή ιστορικών κτιρίων απο μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα νομικά πρόσωπα με σκοπό τη μετατροπή τους σε αναγκαίους χώρους κοινωνικών και πολιτιστικών λειτουργιών.
- * Επιχειρήσεις εκμετάλλευσης μεταφορικών μέσων.

1.2. ΜΗ ΥΠΑΓΟΜΕΝΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ (ΜΗ ΠΑΡΑΓΩΓΙΚΕΣ ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ)

Δεν θεωρούνται παραγωγική επένδυση:

- * Η ανέγερση και επέκταση Ξενοδοχειακών μονάδων κάθε λειτουργικής μορφής, τάξης κατώτερης της Β.
- * Ο εκσυγχρονισμός Ξενοδοχειακών μονάδων κάθε λειτουργικής μορφής, τάξης κατώτερης της Γ'.
- * Η ανέγερση, επέκταση και εκσυγχρονισμός αυτοξυπηρετούμενων καταλυμάτων, ενοικιαζομένων δωματίων και ενοικιαζομένων επιπλωμένων διαμερισμάτων ανεξαρτήτως τάξης.
- * Η ανέγερση και επέκταση οργανωμένων τουριστικών κατασκηνώσεων (camping).

1.3. ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ - ΕΠΕΚΤΑΣΗ ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΑΚΩΝ ΜΟΝΑΔΩΝ ≥ Β' ΤΑΞΗΣ

1.3.1. ΣΕ ΠΟΤΑ (Περιοχές Ολοκληρωμένης Τουριστικής Ανάπτυξης)

Καθορίζονται με Προεδρικά Διατάγματα μετά από πρόταση των Υπουργών

-ΕΘΝΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

-ΠΕΧΩΔΕ

-ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ

-ΓΕΩΡΓΙΑΣ

Προηγείται εκπόνηση από τον Ε.Ο.Τ. Μελέτης Τουριστικής Ανάπτυξης/Αξιοποίησης της συγκεκριμένης περιοχής, στην οποία θα προβλέπεται το είδος και ο αριθμός των μονάδων, ο αριθμός των κλινών, οι ειδικές εγκαταστάσεις, καθώς και οι ελεύθεροι χώροι και οι χώροι πρασίνου που απαιτούνται για την ολοκληρωμένη αξιοποίηση της περιοχής.

1.3.2. ΕΚΤΟΣ Π.Ο.Τ.Α.

ΠΡΟΥΠΟΘΕΣΕΙΣ

- α.** Η επένδυση να μην πραγματοποιείται σε Ζώνες της Επικράτειας στις οποίες δεν έχουν εφαρμογή τα κίνητρα επιχορήγησης και επιδότησης επιτοκίου του Ν.1892/90, για τις επενδύσεις ανέγερσης ή επέκτασης Ξενοδοχειακών εγκαταστάσεων (Κ.Υ.Α. υπ' αριθ. 23076/10.5.1995, ΦΕΚ 411/Β/12.5.1995), με εξαίρεση τις τουριστικές επενδύσεις που θα πραγματοποιηθούν στις φθίνουσες βιομηχανικές περιοχές (βλ. Σημείωση 1.9.2.), όπως αυτές καθορίζονται με Κ.Υ.Α. των Υπουργών Εθνικής Οικονομίας, Βιομηχανίας, Ενέργειας και Τεχνολογίας και Εργασίας.
- β.** Η επένδυση πραγματοποιείται σε ΖΩΝΗ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ - ΑΝΑΨΥΧΗΣ, που χαρακτηρίζεται έτσι σύμφωνα με τα κριτήρια χωροταξικής ή πολεοδομικής πολιτικής.
- γ.** Δεν παρουσιάζεται στην ευρύτερη περιοχή μεγάλη συγκέντρωση Ξενοδοχειακών μονάδων.
- δ.** Εξασφαλίζεται η απαιτούμενη κατάλληλη υποδομή για την εύρυθμη και αποδοτική λειτουργία της Ξενοδοχειακής μονάδας.

Η συνδρομή των ανωτέρω προϋποθέσεων (β,γ,δ) βεβαιώνεται με ειδική γνωμάτευση του Ε.Ο.Τ. η οποία εκδίδεται, από την Κεντρική Υπηρεσία του ΕΟΤ (Δ/νση Α', Τμήμα Α4) πριν από την έγκριση των αρχιτεκτονικών σχεδίων (κατά περίπτωση).

1.4. ΕΚΣΥΓΧΡΟΝΙΣΜΟΙ ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΑΚΩΝ ΜΟΝΑΔΩΝ

ΓΕΝΙΚΗ ΠΡΟΫΠΟΘΕΣΗ ≥ Γ' ΤΑΞΗΣ

Τα αφορώντα τις επενδύσεις εκσυγχρονισμού Ξενοδοχειακών μονάδων δημοσιεύονται στα ΦΕΚ 922/Β/14.12.1994 περί "Καθορισμού του είδους και της έκτασης των επενδυτικών έργων, που περιλαμβάνονται στις επενδύσεις εκσυγχρονισμού ολοκληρωμένης μορφής των εγκαταστάσεων και εξοπλισμού των Ξενοδοχειακών μονάδων για την υπαγωγή τους στις διατάξεις του Ν.1892/90 και ΦΕΚ 853/Β/16.11.1994, περί "Τροποποίησης και συμπλήρωσης της αριθμ.22488/9.1.1991 απόφασης του Υπουργού Εθνικής Οικονομίας "Στοιχεία αξιολόγησης επενδύσεων, βαθμολόγηση και τρόπος λειτουργίας - εφαρμογής των κριτηρίων υπαγωγής τουριστικών επενδύσεων στις διατάξεις του Ν.1892/90 "(ΦΕΚ 30/Β/91, όπως ισχύει). Επίσης θέματα επενδύσεων εκσυγχρονισμού Ξενοδοχειακών μονάδων ρυθμίζονται και με διάταξη του Ν.2324/95 (ΦΕΚ 146/Α/17.7.1995).

1.5. ΥΨΟΣ ΕΠΕΝΔΥΣΗΣ

1.5.1. Ελάχιστο ύψος παραγωγικής επένδυσης για την υπαγωγή της στον Νόμο 1892/90.

ΠΑΡΑΓΩΓΙΚΕΣ ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ	ΕΛΑΧΙΣΤΟ ΥΨΟΣ ΠΑΡΑΓΩΓΙΚΗΣ ΕΠΕΝΔΥΣΗΣ
- Ίδρυση Ξεν. μονάδων (στις περιοχές Β & Γ)	300.000.000 δρχ.
- Ίδρυση Ξεν. μονάδων στην περιοχή Δ & Θράκη.	200.000.000 δρχ.
- Ίδρυση μονάδων εκμετάλλευσης ιαματικών πηγών, χιονοδρομικών κέντρων, Γηπέδων Γκολφ, μονάδων εκμετάλλευσης λιμένων αναψυχής, Συνεδριακών Κέντρων, Κέντρων Θαλασσοθεραπείας, Κέντρων Τουρισμού Υγείας (στις περιοχές Α, Β & Γ)	300.000.000 δρχ.
- Επέκταση μονάδων εκμετάλλευσης ιαματικών πηγών, χιονοδρομικών κέντρων, Γηπέδων Γκολφ, μονάδων εκμετάλλευσης λιμένων αναψυχής, Συνεδριακών Κέντρων, Κέντρων Θαλασσοθεραπείας, Κέντρων Τουρισμού Υγείας (στις περιοχές Α, Β & Γ)	200.000.000 δρχ.
- Ίδρυση μονάδων εκμετάλλευσης ιαματικών πηγών, χιονοδρομικών κέντρων, Γηπ. Γκολφ, μονάδων εκμετάλλευσης λιμένων αναψυχής, Συνεδριακών Κέντρων, Κέντρων Θαλασσοθεραπείας, Κέντρων Τουρισμού Υγείας (στην Δ' περιοχή και τη Θράκη).	200.000.000 δρχ.
- Επέκταση μονάδων εκμετάλλευσης ιαματικών πηγών, χιονοδρομικών κέντρων, Γηπ. Γκολφ, μονάδων εκμετάλλευσης λιμένων αναψυχής, Συνεδριακών Κέντρων, Κέντρων Θαλασσοθεραπείας, Κέντρων Τουρισμού Υγείας (στην Δ' περιοχή και τη Θράκη)	100.000.000 δρχ.
- Επιχειρήσεις που πραγματοποιούν επενδύσεις μετατροπής διατηρητέων ή παραδοσιακών οικιών ή κτιρίων σε τουριστικά καταλύματα.	25.000.000 δρχ.
- Επενδύσεις ολοκληρωμένης μορφής εκσυγχρονισμού.	50.000.000 δρχ.

1.5.2. ΜΕΓΙΣΤΟ ΥΨΟΣ ΠΑΡΑΓΩΓΙΚΗΣ ΕΠΕΝΔΥΣΗΣ

- 5.000.000.000 δρχ. για την επένδυση*

*1.000.000.000 δρχ. για τις επενδύσεις εκσυγχρονισμού

1.6. ΥΨΟΣ ΕΠΕΝΔΥΣΗΣ ΚΑΙ ΠΟΣΟΣΤΟ ΙΔΙΑΣ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗΣ

1.6.1. Για επενδύσεις ύψους μικρότερου ή ίσου των 5 δισ.δρχ.

<u>ΠΕΡΙΟΧΕΣ</u>	<u>ΠΟΣΟΣΤΑ ΙΔΙΑΣ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗΣ</u>
Α'	40%
Β'	40%
Γ'	40%
Δ'	30%
ΘΡΑΚΗ	20%

Νομοί της Ηπειρωτικής Ελλάδας σε απόσταση 20km από τα σύνορα & νήσοι Λέσβος, Χίος, Σάμος 20%

1.6.2. Για επενδύσεις ύψους μεγαλύτερου των 5 δισ. δρχ και μικρότερου ή ίσου των 25 δισ. δρχ.

ΠΟΣΟΣΤΟ ΙΔΙΑΣ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗΣ Α', Β', Γ', Δ', ΘΡΑΚΗ 33%

1.7. ΥΨΟΣ ΕΠΙΧΟΡΗΓΗΣΗΣ

1.7.1. Παρέχεται κατ'ανώτατο όριο επιχορήγηση 3 δισ. δρχ. για παραγωγικές επενδύσεις ύψους μέχρι 5 δισ.δρχ.

Προκειμένου για παραγωγικές επενδύσεις που πραγματοποιούνται στην Θράκη, το ανώτατο όριο της παρεχόμενης επιχορήγησης ορίζεται στο ύψος των τεσσάρων (4) δισεκατομμυρίων δραχμών .

1.7.2. Για επενδύσεις βιομηχανικές και τουριστικές ύψους τουλάχιστον 25 δισ.δρχ. είναι δυνατόν να επιτρέπεται παρέκκλιση από την επιχορήγηση των 3 δισ.δρχ. με απόφαση των Υπουργών Εθνικής Οικονομίας - Βιομηχανίας και συναρμοδίων Υπουργών. Απαραίτητη προϋπόθεση είναι η κύρωση των αποφάσεων από τη Βουλή.

1.8. ΠΟΣΟΣΤΑ ΕΠΙΧΟΡΗΓΗΣΗΣ

1.8.1. ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΑΚΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ - ΜΟΝΑΔΕΣ .

ΠΕΡΙΟΧΕΣ	ΠΟΣΟΣΤΑ ΕΠΙΧΟΡΗΓΗΣΗΣ	ΕΙΔΙΚΕΣ ΖΩΝΕΣ Δ' ΠΕΡΙΟΧΗΣ	ΕΙΔΙΚΕΣ ΖΩΝΕΣ ΘΡΑΚΗΣ
Β'	10%		
Γ'	15%		
Δ'	25%		
ΘΡΑΚΗ	35%	30% (25+5)	42% (35+7)

1.8.1.α. Στις Ξενοδοχειακές επιχειρήσεις, που πραγματοποιούν επενδύσεις ανέγερσης ή επέκτασης Ξενοδοχειακών εγκαταστάσεων στα διοικητικά όρια των νομών Δωδεκανήσου, Σάμου, Χίου και Λέσβου, που υπάγονται στην Δ' περιοχή, στις ακριτικές περιοχές των διαφόρων νομών της ηπειρωτικής χώρας σε απόσταση 20 χιλιομέτρων από τα σύνορα, καθώς και στους δήμους ή τις κοινότητες των οποίων τα διοικητικά όρια τέμνονται από την ζώνη των 20 χιλιομέτρων, παρέχεται επιχορήγηση 30 ποσοστιαίων μονάδων.

1.8.1.β. Για τις επενδύσεις που πραγματοποιούνται στη ζώνη των 20 χιλιομέτρων των νομών Θράκης, παρέχεται το ποσοστό επιχορήγησης της περιοχής αυτής.

=====

1.8.2. ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ ΚΑΙ ΕΠΕΚΤΑΣΗ ΜΑΡΙΝΩΝ, ΣΥΝΕΔΡΙΑΚΩΝ ΚΕΝΤΡΩΝ, ΓΗΠΕΔΩΝ ΓΚΟΛΦ, ΙΑΜΑΤΙΚΩΝ ΠΗΓΩΝ, ΧΙΟΝΟΔΡΟΜΙΚΩΝ ΚΕΝΤΡΩΝ, ΚΕΝΤΡΩΝ ΘΑΛΑΣΣΟΘΕΡΑΠΕΙΑΣ, ΚΕΝΤΡΩΝ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ ΥΓΕΙΑΣ.

ΠΕΡΙΟΧΕΣ	ΠΟΣΟΣΤΑ ΕΠΙΧΟΡΗΓΗΣΗΣ	ΕΙΔΙΚΕΣ ΖΩΝΕΣ Δ' ΠΕΡΙΟΧΗΣ	ΕΙΔΙΚΕΣ ΖΩΝΕΣ ΘΡΑΚΗΣ
Α'	25%		
Β'	35%		
Γ'	35%		
Δ'	35%		
ΘΡΑΚΗ	35%	40% (35+5)	42% (35+7)

=====

1.8.3. ΕΚΣΥΓΧΡΟΝΙΣΜΟΙ ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΑΚΩΝ ΜΟΝΑΔΩΝ.

ΠΕΡΙΟΧΕΣ	ΠΟΣΟΣΤΑ ΕΠΙΧΟΡΗΓΗΣΗΣ	ΕΙΔΙΚΕΣ ΖΩΝΕΣ Δ' ΠΕΡΙΟΧΗΣ	ΕΙΔΙΚΕΣ ΖΩΝΕΣ ΘΡΑΚΗΣ
Α'	25%		
Β'	25%		
Γ'	25%		
Δ'	25%		
ΘΡΑΚΗ	25%	30% (25+5)	32% (25+7)

=====

1.8.4. ΜΕΤΑΣΚΕΥΗ ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΩΝ ΚΑΙ ΔΙΑΤΗΡΗΤΕΩΝ ΚΤΙΣΜΑΤΩΝ ΣΕ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΑ ΚΑΤΑΛΥΜΑΤΑ.

ΠΕΡΙΟΧΕΣ	ΠΟΣ.ΕΠΙΧΟΡΗΓΗΣΗΣ	ΑΞΙΟΛΟΓΟΙ ΠΑΡΑΔ. ΟΙΚΙΣΜΟΙ	ΕΙΔ.ΖΩΝΕΣ Δ'ΠΕΡΙΟΧΗΣ	ΕΙΔ.ΖΩΝΕΣ ΘΡΑΚΗΣ
Α'	15%	-		
Β'	30%	+5%		
Γ'	30%	+5%		
Δ'	30%	+5%	35% (30+5)	
ΘΡΑΚΗ	35%	+5%		42% (35+7)

=====

1.9. ΣΗΜΕΙΩΣΗ

1.9.1. Παρέχεται επιπλέον επιχορήγηση μέχρι **τρεις (3)** ποσοστιαίες μονάδες για τις περιοχές **Α'** και **Β'**, μέχρι **τέσσερις (4)** ποσοστιαίες μονάδες για την περιοχή **Γ'**, μέχρι **πέντε (5)** ποσοστιαίες μονάδες για την περιοχή **Δ'** και μέχρι **επτά (7)** ποσοστιαίες μονάδες για τη Θράκη, στις επενδύσεις ύψους μέχρι (5) δισ. δρχ. που πραγματοποιούνται με ίδια συμμετοχή μεγαλύτερη από την προσαυξημένη κατά πέντε (5) ποσοστιαίες μονάδες ελάχιστη προβλεπόμενη κατά περιοχή.

Στις επενδύσεις που πραγματοποιούνται **μόνο με την ίδια συμμετοχή** του επενδυτή και την επιχορήγηση του Δημοσίου, **παρέχεται ολόκληρη** η ως άνω επιπλέον **επιχορήγηση**.

Στις επενδύσεις που πραγματοποιούνται και με χρήση μεσομακροπρόθεσμου δανεισμού, παρέχεται τμήμα των επιπλέον αυτών μονάδων επιχορήγησης, ανάλογο του ποσοστού κατά το οποίο είναι μειωμένος ο δανεισμός, λόγω της μεγαλύτερης, πέραν της αυξημένης κατά πέντε (5) ποσοστιαίες μονάδες ελάχιστης προβλεπόμενης κατά περιοχή ίδιας συμμετοχής.

1.9.2. Στις επενδύσεις ύψους μέχρι πέντε (5) δισ. δρχ. που πραγματοποιούνται στις **φθίνουσες βιομηχανικές περιοχές** και υπάγονται στις διατάξεις του παρόντος νόμου μετά την 1η Μαΐου 1995, παρέχεται ποσοστό επιχορήγησης και επιδότησης του επιτοκίου μέχρι σαράντα πέντε τοις εκατό (45%) του κόστους της παραγωγικής επένδυσης κατά περίπτωση.

1.9.3. Σύμφωνα με τον Ν.2240/1994 (ΦΕΚ 153/Α/16.9.1994), στις **ιδιωτικές επενδύσεις** που πραγματοποιούνται στις περιφέρειες των Νομαρχιακών Αυτοδιοικήσεων, των Επαρχιών, των ΟΤΑ (όπως οι ανωτέρω καθορίζονται από την παράγραφο 3. του άρθρου 3. του Ν.2240/1994), οι επιχορηγήσεις που προβλέπονται από τους αναπτυξιακούς νόμους, αυξάνονται κατά πέντε (5) ποσοστιαίες μονάδες, με την προϋπόθεση ότι το συνολικό ποσό της επιχορήγησης δεν ξεπερνά το 65% του ύψους της επένδυσης.

1.10. ΕΠΙΔΟΤΗΣΗ ΕΠΙΤΟΚΙΟΥ

Για επενδύσεις που έχουν υπαχθεί στο καθεστώς των επιχορηγήσεων του νόμου 1892/90 παρέχεται επιδότηση του εκάστοτε κατά περίπτωση εφαρμοζόμενου επιτοκίου τραπεζικών δανείων, ομολογιακών δανείων εκδιδομένων σε δημόσια εγγραφή ή δανείων από άλλους χρηματοδοτικούς οργανισμούς, εφόσον έχουν ληφθεί για την πραγματοποίησή τους. Το ποσοστό αυτό της επιδότησης είναι ίσο προς το ποσοστό επιχορήγησης που εγκρίθηκε και παρέχεται από την ανάληψη δόσεων του δανείου και μέχρι τέσσερα (4) έτη κατ' ανώτατο όριο εκτός από τις επενδύσεις της περιοχής Δ', που πραγματοποιούνται στις ειδικές ζώνες του άρθρου 3 παρ. 3 και τις επενδύσεις της περίπτωσης α' της παραγράφου 1 του άρθρου 9, που πραγματοποιούνται στις περιοχές Α', Β', Γ', και Δ', για τις οποίες η επιδότηση επιτοκίου παρέχεται μέχρι έξι (6) έτη κατ' ανώτατο όριο. Σε περίπτωση κεφαλοποίησης τόκων της περιόδου χάριτος, η επιδότηση καταβάλλεται στη δανειοδοτούσα τράπεζα για μείωση του δανείου που προήλθε από την κεφαλοποίηση.

Η παράγραφος 2 του άρθρου 11 του Ν. 1892/1990 αντικαθίσταται ως εξής:

Για να πραγματοποιηθεί η καταβολή επιδότησης επιτοκίου πρέπει να έχουν εκδοθεί τόσο η απόφαση ολοκλήρωσης της επένδυσης, όσο και η απόφαση έναρξης της παραγωγικής λειτουργίας, καθώς και να έχουν τηρηθεί οι όροι της εγκριτικής απόφασης. Προκειμένου για τις επενδύσεις ύψους μεγαλύτερου των πέντε (5) δις δραχ., και μέχρι είκοσι πέντε (25) δις δραχ., οι οποίες επιχορηγούνται με το μέγιστο ποσό επιχορήγησης των τριών (3) δις δραχ., το περιεχόμενο ποσοστό της επιδότησης επιτοκίου είναι ίσο με το τελικό ποσοστό επιχορήγησης που παρέχεται για το σύνολο της παραγωγικής επένδυσης και το οποίο προκύπτει από την αναλογία του παρεχόμενου μέγιστου ποσού επιχορήγησης των τριών (3) δις δραχ. προς το συνολικό ύψος της παραγωγικής επένδυσης.

1.11. ΕΝΑΡΞΗ ΕΠΕΝΔΥΣΗΣ

Η έναρξη των επενδύσεων του νόμου αυτού μπορεί να γίνεται μετά την υποβολή της σχετικής αίτησης και των αναγκαίων δικαιολογητικών στην αρμόδια υπηρεσία σύμφωνα με τη διάταξη της παραγράφου 6α του άρθρου 6.

Επενδυτικά έργα που πραγματοποιήθηκαν πριν από την ημερομηνία υποβολής της αίτησης δεν συνυπολογίζονται στην επιχορηγούμενη επένδυση ούτε στην ίδια συμμετοχή του επενδυτή, ανεξαρτήτως εάν αυτά έχουν εξοφληθεί ή όχι μέχρι την ημερομηνία αυτή.

Κατ' εξαίρεση, σε περίπτωση υποβολής αιτήσεως από επιχειρήσεις, μονάδες των οποίων έχουν πληγεί από πυρκαϊές, πλημμύρες ή άλλα φυσικά φαινόμενα, για επενδύσεις τους που σχετίζονται με την αποκατάσταση των δραστηριοτήτων που επλήγησαν, συνυπολογίζονται στην επιχορηγούμενη επένδυση και τα επενδυτικά έργα που πραγματοποιήθηκαν κατά το διάστημα από το χρόνο που συνέβη η πυρκαϊά ή το φυσικό φαινόμενο που προκάλεσε τη ζημία μέχρι την ημερομηνία υποβολής της αίτησης, υπό την προϋπόθεση ότι τα επενδυτικά αυτά έργα πραγματοποιήθηκαν μέσα σε διάστημα δώδεκα (12) μηνών κατ' ανώτατο όριο πριν από την υποβολή της αίτησης αυτής. Οι ρυθμίσεις του παρόντος εδαφίου έχουν εφαρμογή για τις αιτήσεις υπαγωγής επενδύσεων στον παρόντα νόμο που υποβάλλονται μετά την 1η Μαΐου 1995.

12. ΕΚΤΑΜΙΕΥΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΧΟΡΗΓΗΣΗΣ

- 12.1.** Η έναρξη εκταμίευσης της επιχορήγησης του Δημοσίου για την επένδυση γίνεται, αφού προηγουμένως με βάση την έκθεση των κατά την παράγραφο 2 του άρθρου 8 οργάνων ελέγχου, έχει αποδεδειγμένα καταβληθεί και δαπανηθεί για την πραγματοποίηση της επένδυσης η ελάχιστη κατά περιοχή ίδια συμμετοχή του επενδυτή σε ποσοστό 50% και το 25% της τυχόν συμμετοχής της χρηματοδοτούσας τράπεζας.
Στην περίπτωση που για την πραγματοποίηση της επένδυσης δεν έχει χρησιμοποιηθεί δανεισμός, η εκταμίευση της επιχορήγησης του Δημοσίου γίνεται σύμφωνα με τα παραπάνω, αφού θα έχει καταβληθεί και δαπανηθεί στα επενδυτικά έργα η ελάχιστη κατά περιοχή ίδια συμμετοχή του επενδυτή σε ποσοστό 50% και το 25% του υπολοίπου, πέραν της ελάχιστης κατά περιοχή ίδιας συμμετοχής, ποσού.
- 12.2.** Η επιχορήγηση για επενδύσεις ύψους μέχρι πεντακοσίων (500) εκατομμυρίων δραχμών ή ανεξαρτήτως ποσού για επενδύσεις που πραγματοποιούνται στην Θράκη, καταβάλλεται σε τρεις φάσεις ως εξής: (1) τμήμα της ίσο με το 60% καταβάλλεται κατά την διάρκεια υλοποίησης της επένδυσης σε δόσεις που καθορίζονται με την εγκριτική απόφαση και με τρόπο ώστε να δαπανηθεί παράλληλα το υπόλοιπο της ίδιας συμμετοχής και του δανείου, (2) τμήμα ίσο με το 20% καταβάλλεται μετά την πιστοποίηση ολοκλήρωσης της επένδυσης και έκδοσης της σχετικής απόφασης ολοκλήρωσής της και (3) το υπολοιπό 20% καταβάλλεται μετά την πιστοποίηση έναρξης της παραγωγικής λειτουργίας της επένδυσης και έκδοσης της σχετικής απόφασης έναρξης της παραγωγικής της λειτουργίας.
- 12.3.** Η επιχορήγηση για επενδύσεις ύψους άνω των πεντακοσίων (500) εκατομμυρίων δραχμών καταβάλλεται σε τρεις φάσεις ως εξής: (1) τμήμα της ίσο με το 40% καταβάλλεται κατά την διάρκεια της υλοποίησης της επένδυσης σε δόσεις που καθορίζονται με την εγκριτική απόφαση και με τρόπο ώστε να δαπανηθεί παράλληλα το υπόλοιπο της ίδιας συμμετοχής και του δανείου, (2) τμήμα ίσο με το 40% καταβάλλεται μετά την πιστοποίηση ολοκλήρωσης της επένδυσης και έκδοσης της σχετικής απόφασης ολοκλήρωσής της και (3) το υπολοιπό 20% καταβάλλεται μετά την πιστοποίηση έναρξης της παραγωγικής λειτουργίας της επένδυσης και έκδοσης της σχετικής απόφασης έναρξης της παραγωγικής της λειτουργίας, σύμφωνα με τα οριζόμενα στο δεύτερο εδάφιο της ως άνω περιπτώσεως 1.12.2.

13. ΑΦΟΡΟΛΟΓΗΤΕΣ ΕΚΠΤΩΣΕΙΣ

1. τις επιχειρήσεις των περιπτώσεων (ιδ) και (κα) της παραγράφου 1 του άρθρου 2, καθώς και
2. τις ξενοδοχειακές επιχειρήσεις που πραγματοποιούν επενδύσεις αξιοποίησης ιαματικών
πηγών, κέντρων θαλασσοθεραπείας, κέντρων τουρισμού υγείας, χιονοδρομικών κέντρων,
πέδων γκολφ και λιμένων σκαφών αναψυχής (μαρινών), στην περιοχή Α', παρέχονται τα
ποσοστά αφορολογήτων εκπτώσεων της περιοχής Γ'. Για τις ίδιες επενδύσεις που
πραγματοποιούνται στις λοιπές περιοχές παρέχονται τα ποσοστά αφορολογήτων εκπτώσεων της
περιοχής Δ', πλην της Θράκης για την οποία παρέχονται τα ποσοστά της περιοχής αυτής.
Το πέμπτο εδάφιο της παραγράφου 5 του άρθρου 12 του Ν. 1892/1990, όπως ισχύει,
αντικαθίσταται ως εξής:

Στις ξενοδοχειακές επιχειρήσεις, που πραγματοποιούν επενδύσεις ολοκληρωμένης μορφής
εκουγχρονισμού των εγκαταστάσεων και του εξοπλισμού τους, σύμφωνα με την περίπτωση
(Αβ) της παραγράφου 1 του άρθρου 2, σε οποιαδήποτε περιοχή συμπεριλαμβανομένης και
της Α' παρέχονται τα ποσοστά αφορολογήτων εκπτώσεων της περιοχής Γ'.

περίπτωση (δ) της παραγράφου 6 του άρθρου 12 του Ν. 1892/1990 αντικαθίσταται ως εξής:

Υπαγωγή μιας επιχείρησης στα κίνητρα των αφορολογήτων εκπτώσεων για εκσυγχρονισμό
ενός αυτότελου τμήματος συγκεκριμένης παραγωγικής της διαδικασίας στην περίπτωση
που η παραγωγική μονάδα διαθέτει περισσότερες παραγωγικές διαδικασίες, μπορεί να γίνει
μόνο μετά την παρέλευση τριετίας από την ολοκλήρωση προηγούμενης επένδυσης
εκουγχρονισμού στο ίδιο τμήμα της παραγωγικής μονάδας ή της ίδιας παραγωγικής
διαδικασίας στην περίπτωση που η παραγωγική μονάδα διαθέτει περισσότερες
παραγωγικές διαδικασίες, που έχει τύχει του κινήτρου αυτού ή κινήτρου επιχορήγησης
και επιδότησης επιτοκίου.

14. ΑΥΞΗΜΕΝΕΣ ΑΠΟΣΒΕΣΕΙΣ

Η παράγραφος 1 του άρθρου 15 του Ν. 1892/1990, όπως ισχύει, αντικαθίσταται ως εξής:
Οι αυξημένες αποσβέσεις του παρόντος νόμου ισχύουν για παραγωγικές επενδύσεις του
άρθρου 1 που θα πραγματοποιήσουν οι επιχειρήσεις του άρθρου 2 μέχρι 31 Δεκεμβρίου
2004.

Η ρύθμιση της προηγούμενης περίπτωσης ανατρέχει στην 1 Ιανουαρίου 1995.

15. ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΕΣ ΥΠΟΒΟΛΗΣ ΤΩΝ ΑΙΤΗΣΕΩΝ ΥΠΑΓΩΓΗΣ ΣΤΟΝ Ν.1892/90.

Οι αιτήσεις υπαγωγής στον Ν.1892/90 υποβάλλονται στις κατά περίπτωση αρμόδιες
πηρεσίες Ιδιωτικών Επενδύσεων του Υπουργείου Εθνικής Οικονομίας εις διπλούν, σε
δύο περιόδους για κάθε έτος ως εξής :

Από την 1η Μαΐου έως την 15η Ιουνίου και
Από την 1η Νοεμβρίου έως την 15η Δεκεμβρίου.

- 2. ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ :** Η Νομοθεσία για την δημιουργία τουριστικών εγκαταστάσεων κλπ, είναι η εξής:
- 2.1. ΦΕΚ 797/Β/86 " Μέτρα για την ελεγχόμενη τουριστική ανάπτυξη και την αναβάθμιση της τουριστικής προσφοράς περιοχών της χώρας. Καθορισμός περιοχών Ελέγχου Τουριστικής Ανάπτυξης".**
 - 2.2. ΦΕΚ 550/Β/91 "Τροποποίηση της 2647 ΥΠΕΘΟ 538866/ ΕΙΔ.135/ΕΟΤ 14.11.1986 απόφασης (ΦΕΚ 797/Β/86) με την οποία καταργείται η παράγραφος 8 (β) αυτής. Με την ανωτέρω τροποποίηση δεν υφίσταται πλέον η δυνατότητα δημιουργίας τουριστικών καταλυμάτων (εκτός παραδοσιακών) με τον χαρακτηρισμό τους ως "μείζονος τουριστικής σημασίας" σε κορεσμένες περιοχές. (βλ. 2.35. επαναφορά)**
 - 2.3. ΦΕΚ 557/Β/87 "Τεχνικές προδιαγραφές Τουριστικών Εγκαταστάσεων".**
 - 2.4. ΦΕΚ 61/Δ/88 "Όροι δόμησης τουριστικών εγκαταστάσεων σε εκτός σχεδίου γήπεδα".**
 - 2.5. ΦΕΚ 474/Δ/91 "Καθορισμός όρων και περιορισμών δόμησης για την ανέγερση τουριστικών εγκαταστάσεων σε γήπεδα εντός σχεδίων πόλεως και εκτός ορίων οικισμών κάτω των 2000 κατοίκων καθορισθέντων βάσει του 24.4.1985 Π.Δ/τος (Δ'181) ως ισχύει, των νήσων Κρήτης, Ρόδου και Κερκύρας καθώς και του νομού Χαλκιδικής.**
 - 2.6. ΦΕΚ 678/Β/90 υπ' αριθ. 69267/5387/90 ΚΥΑ " Κατάταξη έργων και δραστηριοτήτων σε κατηγορίες, περιεχόμενο της Μελέτης Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων (ΜΠΕ), καθορισμός περιεχομένου ειδικών περιβαλλοντικών μελετών και λοιπές συναφείς διατάξεις, σύμφωνα με το Ν 1650/86". (βλ. 2.7. & 2.28.).**
 - 2.7. ΦΕΚ 786/Α/20.10.1994, υπ' αριθ. 1661/20.10.94 ΚΥΑ "Τροποποίηση και συμπλήρωση των διατάξεων της υπ'αριθ. 69269/5387 Κοινής Απόφασης Υπουργών Περιβάλλοντος, Χωροταξίας & Δημοσίων Έργων και Τουρισμού".(βλ. 2.28.)**
 - 2.8. ΦΕΚ 691/Β/90 "Καθορισμός τρόπου ενημέρωσης των πολιτών και φορέων εκπροσώπησης τους για το περιεχόμενο της μελέτης περιβαλλοντικών επιπτώσεων των έργων και δραστηριοτήτων σύμφωνα με την παρ.2 του άρθρου 5 του Ν.1650/86".**
 - 2.9. ΦΕΚ 208/Β/91 & ΦΕΚ 298/Β/91 "Τεχνικές προδιαγραφές για τη δημιουργία Συνεδριακών Κέντρων".**
 - 2.10. Εγκύκλιος Γ.Γ. ΕΟΤ ΑΠ 513790/13.5.91 "Για τη διαδικασία έγκρισης Συνεδριακών Κέντρων". (ΕΟΤ Τμήμα Α4).**
 - 2.11. ΦΕΚ 10/Α/1979, Π.Δ. 33/1979 "Περί τουριστικών καταλυμάτων εντός παραδοσιακών κτισμάτων".**
Πληροφοριακό έντυπο Δ/σεως Β/Β4 ΕΟΤ, για τις διαδικασίες ελέγχου και απαιτούμενων δικαιολογητικών, όσον αφορά στη θεώρηση σχεδίων αναστήλωσης ή μετασκευής παραδοσιακών κτισμάτων σε Τουριστικά καταλύματα, με βάση το Π.Δ. 33/79.
 - 2.12. ΦΕΚ 101/Α/90 ,Νόμος 1892/90," Για τον εκσυγχρονισμό και την ανάπτυξη και άλλες διατάξεις" (περί κινήτρων).**

13. ΦΕΚ 113/Α/92, Νόμος 2065/92, "Αναμόρφωση της άμεσης φορολογίας και άλλες διατάξεις" (Άρθρο 66, τροποποίηση του Ν.1892/90).
14. ΦΕΚ 16/Α/11.2.92, Νόμος 2008/92, άρθρο 31, "παροχή κινήτρων του Ν.1892/90 για επενδύσεις στις παραμεθόριες περιοχές".
15. ΦΕΚ 439/Β/92, η υπ. αριθ. 32384/25.6.92 Υπουργική απόφαση, που αφορά στον "Καθορισμό των χωρών εφαρμογής των κινήτρων της παρ. 4 του άρθρου 2 του Ν. 1892/90 και των περιοχών τους, καθορισμό των κατά περίπτωση ανωτάτου και κατώτατου επιχορηγούμενου ύψους παραγωγικών επενδύσεων κλπ.
16. ΦΕΚ 118/Α/19.7.1993, Νόμος 2160/93, "Ρυθμίσεις για τον Τουρισμό και άλλες διατάξεις".
17. ΦΕΚ 137/Α/24.8.1993, Νόμος 2166/1993, "Κίνητρα ανάπτυξης επιχειρήσεων, διαρρυθμίσεις στην έμμεση και άμεση φορολογία και άλλες διατάξεις".
18. ΦΕΚ 193/Α/15.11.1993, Π.Δ. 459/13.11.1993 "Ανασύσταση του Υπουργείου Τουρισμού και καθορισμός των αρμοδιοτήτων του".
19. ΦΕΚ 197/Α/22.11.1993, Π.Δ.460/13.11.1993 "Διορισμός Υπουργού Τουρισμού".
20. ΦΕΚ 42/Β/26.1.1994, ΦΕΚ 137/Β/2.3.1994 Υπουργική Απόφαση 520010/6/12.1.1994 "Καθορισμός προδιαγραφών Γηπέδων Γκολφ".
21. ΦΕΚ 142/Α/31.8.1994, Ν.2234/31.8.1994 "Τροποποίηση και συμπλήρωση του Ν.1892/90, για τον εκσυγχρονισμό και την ανάπτυξη και άλλες διατάξεις".
22. ΦΕΚ 853/Β/16.11.1994, η υπ' αριθ. 43500/8.11.1994 απόφαση Υπ. Εθν. Οικονομίας "Αναπροσαρμογή των ορίων που προβλέπονται στην παράγραφο 3 του άρθρου 1, του Ν.1892/90, για ορισμένες κατηγορίες επενδύσεων".
23. ΦΕΚ 853/Β/16.11.1994, η υπ' αριθ. 44140/8.11.1994 απόφαση Υπ.Εθν. Οικονομίας "Τροποποίηση και συμπλήρωση της αριθ. 22488/9.1.1991 απόφασης του Υπουργού Εθνικής Οικονομίας "Στοιχεία αξιολόγησης επενδύσεων, βαθμολόγηση και τρόπος λειτουργίας - εφαρμογής των κριτηρίων υπαγωγής τουριστικών επενδύσεων στις διατάξεις του Ν. 1892/90" (ΦΕΚ 30/Β/91, όπως ισχύει.
24. ΦΕΚ 922/Β/14.12.1994, "Καθορισμός του είδους και της έκτασης των επενδυτικών έργων που περιλαμβάνονται στις επενδύσεις εκσυγχρονισμού ολοκληρωμένης μορφής των εγκαταστάσεων και εξοπλισμού των ξενοδοχειακών μονάδων, για την υπαγωγή τους στις διατάξεις του Ν.1892/90".
25. Εγγραφο ΕΟΤ υπ' αριθ. 522980/8.6.1995 "Έκδοση της ειδικής γνωμάτευσης του ΕΟΤ για τη συνδρομή των προϋποθέσεων της παρ. 2 του άρθρου 1, εδ. στ, του Ν.2234/94".
26. ΦΕΚ 411/12.5.1995 " Καθορισμώντων Ζωνών της Επικράτειας στις οποίες δεν έχουν εφαρμογή τα κίνητρα επιχορήγησης και επιδότησης επιτοκίου του Ν.1892/90, για τις επενδύσεις ανέγερσης ή επέκτασης Ξενοδοχειακών εγκαταστάσεων του τρίτου εδαφίου της παραγράφου 5 του άρθρου 2 του ιδίου Νόμου.

- 2.27. ΦΕΚ 146/17.7.1995. Νόμος 2324/17.7.1995 "Τροποποίηση της νομοθεσίας για Χρηματοπήγρια Αξιών, Οργάνωση της Επιτροπής Κεφαλαιαγοράς, Σύστημα Εγγύησης Καταθέσεων και άλλες διατάξεις".**
- 2.28. ΦΕΚ 755/Β/318.1995, η υπ' αριθ. 24635/23.8.1995 Απόφαση των Υπουργών Τουρισμού και Περιβάλλοντος Χωροταξίας & Δημοσίων Έργων που αφορά στην "Ανάθεση έγκρισης περιβαλλοντικών όρων για ορισμένες δραστηριότητες της πρώτης (α') κατηγορίας του άρθρου 3 του ν. 1650/1986 στους Γενικούς Γραμματείς των Περιφερειών της Χώρας, εξαιρουμένης της Περιφέρειας Αττικής".**
- 2.29. ΠΡΑΚΤΙΚΟ (ΕΝΙΑΙΟ ΚΑΙ ΑΔΙΑΙΡΕΤΟ ΣΤΟ ΣΥΝΟΛΟ) ΓΙΑ ΤΟΝ ΚΑΘΟΡΙΣΜΟ ΣΥΜΒΑΤΙΚΟΥ ΚΟΣΤΟΥΣ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΩΝ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΝ (ΑΠ ΕΟΤ 54936/20.11.1995, ΤΜΗΜΑ Α4).**
- 2.30. ΦΕΚ 984/Β/29.11.1995, η υπ' αριθ. 29106/29.11.95 Απόφαση του αναπληρωτή Υπουργού Εθνικής Οικονομίας "Καθορισμός επενδύσεων που ανεξαρτήτως ύψους επένδυσης, εξετάζονται από την Κεντρική Υπηρεσία του Υπουργείου Εθνικής Οικονομίας, κατά παρέκκλιση των οριζομένων στα δύο πρώτα εδάφια της παραγράφου 7 του άρθρου 6 του Ν. 1892/90, όπως ισχύει".**
- 2.31. ΦΕΚ 984/Β/29.11.1995, η υπ' αριθ. 29105/29.11.95 Απόφαση του αναπληρωτή Υπουργού Εθνικής Οικονομίας " Συμπλήρωση της 1651/31.1.1995 απόφασης του Υπουργού Εθν. Οικονομίας - Καθορισμός κονδυλίων επιχορηγήσεων έτους 1995 σύμφωνα με το δεύτερο εδάφιο της παραγράφου 8 του άρθρου 6 του Ν.1892/90, όπως ισχύει".**
- 2.32. ΦΕΚ 986/Β/30.11.1995, η υπ' αριθ. 2356/24.11.1995 Κοινή Απόφαση των Υπουργών Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημ. Έργων και Τουρισμού, "Προδιαγραφές Κέντρων Θαλασσοθεραπείας για την υπαγωγή τους στο καθεστώς των κινήτρων του Ν.1892/90, όπως ισχύει.**
- 2.33. ΦΕΚ 1041/Β/20.12.1995, η υπ' αριθ. 406912/4660/7.11.1995 Απόφαση του Υπουργού Γεωργίας "Καθορισμός λεπτομερειών εφαρμογής του προγράμματος αγροτουρισμού - αγροτοβιοτεχνίας στα πλαίσια του ΚΑΝ (ΕΚ) 2328/91".**
- 2.34. ΦΕΚ 1074/Β/29.12.1995 η υπ' αριθ. 29773/30.11.95 Κοινή Απόφαση των Υπουργών, Εθνικής Οικονομίας, Βιομηχανίας, Ενέργειας και Τεχνολογίας και Εργασίας & Κοινωνικών Ασφαλίσεων "Καθορισμός των φθινουσών Βιομηχανικών Περιοχών για την εφαρμογή των κινήτρων των άρθρων 1 έως και 11 του Ν. 1892/90 όπως ισχύει, καθώς και των ποσοστών επιχορήγησης και επιδότησης επιτοκίου που παρέχονται στις επενδύσεις ύψους μέχρι 5 δισ. δρχ. που πραγματοποιούνται εντός των περιοχών αυτών".**
- 2.35. ΦΕΚ 1094/Β/29.12.1995, Τροποποίηση της 520971/20.12.1994 Απόφασης Υπουργού Τουρισμού (ΦΕΚ 977/Β/1994). (Ρυθμίσεις για την "συμπλήρωση 1.000 κλινών ΑΑ' τάξης" στον Δ.Θεσσαλονίκης).**
- 2.36. ΦΕΚ 1094/Β/29.12.1995 Τροποποίηση και συμπλήρωση της 2647 ΥΠΕΘΟ/538866/ΕΙΔ.135 ΕΟΤ/19.11.86 Απόφασης Υφυπουργού Εθνικής Οικονομίας "Μέτρα για την ελεγχόμενη τουριστική ανάπτυξη και την αναβάθμιση της τουριστικής προσφοράς περιοχών της χώρας - Καθορισμός περιοχών ελέγχου τουριστικής ανάπτυξης".**
- 2.37. ΦΕΚ 269/Α/29.12.1995, Προεδρικό Διάταγμα υπ' αριθ. 456/29.12.1995 " Περὶ κωδικοποίησης σε ενιαίο κείμενο των κειμένων διατάξεων που αφορούν στην παροχή επενδυτικών κινήτρων".**
- 2.38. ΦΕΚ 408/Β/27.5.1996, Τροποποίηση και συμπλήρωση της απόφασης 22488/9.1.1991 (ΦΕΚ 30/Β/91) "Στοιχεία αξιολόγησης επενδύσεων, βαθμολόγηση και τρόπος λειτουργία - εφαρμογής των κριτηρίων υπαγωγής τουριστικών επενδύσεων στις διατάξεις του Ν.1892/90", όπως ισχύει.**
- 2.39. ΦΕΚ 135/Α/25.6.1996 Νόμος υπ' αριθ. 2414 /96 "Εκσυγχρονισμός των Δημοσίων Επιχειρήσεων και Οργανισμών και άλλες διατάξεις".**

ΕΠΗΜΕΙΩΣΗ

Τα ανωτέρω έντυπα (ΦΕΚ) μπορείτε να τα προμηθευτείτε απευθείας από το Εθνικό Τυπογραφείο, Σολωμού 51, Αθήνα ή ταχυδρομικά κατόπιν συνεννοήσεως με την αρμόδια

Δ/ση Οικονομικού του Εθνικού Τυπογραφείου, Τμήμα Ε4 Συνδρομητών
Καποδιστριαύ

34, 104 32 ΑΘΗΝΑ (Τηλ. 5248320).

- Πώληση ΦΕΚ όλων των Τευχών Σολωμού 51, Τηλ.5239762

- Τμήμα πληροφόρησης : Για τα δημοσιεύματα των ΦΕΚ
Σολωμού 51, Τηλ.5225713-5249547

1. ΓΕΝΙΚΗ ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗ

1.1. ΕΝΤΥΠΑ ΓΙΑ "ΚΙΝΗΤΡΑ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ"

ΑΠΟ ΕΤΒΑ ΑΕ (Λ.ΣΥΓΓΡΟΥ 87)

1.1.1. Εκδοση της ΕΤΒΑ "ΕΠΕΝΔΥΣΤΕ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ" ΑΘΗΝΑ 1995-96.

Ο αναπτυξιακός Νόμος 1892/90, όπως συμπληρώθηκε και τροποποιήθηκε από τον Ν.2234/94 (Σε κωδικοποιημένη μορφή με εποπτικούς πίνακες και παραδείγματα)

Η πώλησή του εντύπου πραγματοποιείται από την ΕΤΒΑ.

1.1.2. Ν.Δ. 2687/53, "Περί επενδύσεως και προστασίας κεφαλαίων εξωτερικού".

1.1.3. Π.Δ. 207/1987 "Κίνηση κεφαλαίων μεταξύ της Ελλάδας και των άλλων κρατών των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων "Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων". Π.Δ 207/1987, " Κίνηση κεφαλαίων μεταξύ της Ελλάδας και των άλλων κρατών των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων".

2. ΔΙΚΑΙΟΛΟΓΗΤΙΚΑ ΥΠΑΓΩΓΗΣ ΣΤΟΝ Ν.1892/90 ΚΑΙ ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗ

2.1. Σε περίπτωση που ενδιαφέρεστε να υπαχθείτε στο καθεστώς κινήτρων, ΕΠΙΧΟΡΗΓΗΣΕΩΝ - ΕΠΙΔΟΤΗΣΕΩΝ του Ν.1892/90, όπως τροποποιήθηκε και συμπληρώθηκε και ισχύει σήμερα, σας πληροφορούμε, ότι οι αιτήσεις υποβάλλονται στις κατά περίπτωση αρμόδιες υπηρεσίες Ιδιωτικών Επενδύσεων του Υπουργείου Εθνικής Οικονομίας εις διπλούν, σε δύο περιόδους για κάθε έτος, όπως έχουμε προαναφέρει.

Επενδύσεις **500 εκατομ. δρχ.** και άνω εξετάζονται από την Κεντρική Γνωμοδοτική Επιτροπή του ΥΠΕΘΟ, ενώ κάτω των 500 εκατομ. δρχ. εξετάζονται από τις Περιφερειακές Γνωμοδοτικές Επιτροπές του ΥΠΕΘΟ.

Οι επενδύσεις των **Κέντρων Θαλασσοθεραπείας, Κέντρων Τουρισμού Υγείας και Χιονοδρομικών Κέντρων** εξετάζονται από την Κεντρική Υπηρεσία του ΥΠΕΘΟ ανεξαρτήτως ύψους επένδυσης.

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΥΠΕΘΟ Νίκης 5-7 ΣΥΝΤΑΓΜΑ

Δ/ΝΣΗ ΙΔΙΩΤΙΚΩΝ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ ΤΗΛ. ΚΕΝΤΡΟ 3332000

2.2. Σε περίπτωση που ενδιαφέρεστε να υπαχθείτε στο καθεστώς κινήτρων ΑΦΟΡΟΛΟΓΗΤΩΝ ΕΚΠΤΩΣΕΩΝ - ΑΥΞΗΜΕΝΩΝ ΑΠΟΣΒΕΣΕΩΝ του Ν.1892/90, σας πληροφορούμε ότι αρμόδια Υπηρεσία είναι το ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ.

(ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ - Κ. Σερβίας 10 ΑΘΗΝΑ

ΓΕΝ. Δ/ΝΣΗ ΦΟΡΟΛΟΓΙΑΣ & Δ.Π.

Δ/ΝΣΗ 12η, ΤΜΗΜΑ Β, τ/φ 3313400-23)

2.3. Επισημαίνουμε ότι, προκειμένου να υποβάλλετε αίτηση υπαγωγής της επένδυσης στο καθεστώς κινήτρων του Ν.1892/90, πρέπει να έχουν προηγηθεί, οι εγκρίσεις των παραγράφων 3.3.1. (όπου απαιτείται) και 3.3.2.

3.3. ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΚΑΙ ΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΔΙΚΑΙΟΛΟΓΗΤΙΚΑ ΓΙΑ ΤΗ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΩΝ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΝ

Συνοπτικά αναφέρουμε τις απαιτούμενες από την Ελληνική Νομοθεσία διαδικασίες για τη δημιουργία τουριστικών εγκαταστάσεων.

- 3.3.1.** Προέγκριση "χωροθέτησης" της εγκατάστασης και "έγκριση περιβαλλοντικών όρων" από το Υπουργείο Περιβαλλοντος Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων (Αμαλιάδος 17 τηλ 6431461), σύμφωνα με το από 20.1.88 ΠΔ (ΦΕΚ 61/δ/88) και την 69269/5387 Κοινή Υπουργική απόφαση (ΦΕΚ 678/Β/90), όπως τροποποιήθηκε και συμπληρώθηκε με την υπ' αριθ. 1661/5.10.1994 Απόφαση των Υπουργών ΠΕΧΩΔΕ και ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ, ΦΕΚ 786/Β/20.10.1994 (όπου προβλέπεται).
- 3.3.2.** Έγκριση καταλληλότητας οικοπέδου και αρχιτεκτονικής μελέτης από τον ΕΟΤ (Δ/νσεις Β/Β5 και ΣΤ/ΣΤ1), Αμερικής 2, 105 64 Αθήνα. Οι εγκρίσεις Ξενοδοχείων κάτω των 200 κλινών στη Μακεδονία, Δωδεκάνησα, Ιονίους Νήσους, Ηπειρο, Κρήτη και Πελοπόννησο χορηγούνται από τις περιφερειακές Δ/νσεις του ΕΟΤ.
- 3.3.3.** Σε περίπτωση που η ξενοδοχειακή εγκατάσταση συνδυάζεται με **Συνεδριακό Κέντρο**, απαιτείται επιπλέον **έγκριση σκοπιμότητας** δημιουργίας του, η οποία χορηγείται από τον Γενικό Γραμμα-τέα του ΕΟΤ μετά από εισήγηση της Δ/νσης Α, Α4. Τα Συνεδριακά Κέντρα εξετάζονται από την Κεντρική Υπηρεσία του ΕΟΤ ανεξαρτήτως δυναμικότητας.
- 3.3.4.** Οικοδομική άδεια για την ανέγερση της εγκατάστασης από τα κατά τόπους Γραφεία Πολεοδομίας.
- 3.3.5.** Ειδικό σήμα λειτουργίας που αντικαθιστά την άδεια λειτουργίας επιχειρήσεως που χορηγεί ο ΕΟΤ.
- 3.3.6.** Οι εγκρίσεις δημιουργίας έργων ειδικής τουριστικής υποδομής δίδονται από την Κεντρική Υπηρεσία του ΕΟΤ.
- 3.4. ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ**
- 3.4.1.** Στοιχεία για τις αφίξεις - διανυκτερεύσεις - πληρότητα των τουριστικών καταλυμάτων κλπ. ΑΠΟ ΕΘΝΙΚΗ ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΕΛΛΑΔΟΣ
Δημητράκοπούλου 77 - 117 42 Κουκάκι, τηλ.: 9221963, FAX: 9215060
- 3.4.2.** Στοιχεία για την τουριστική προσφορά της Ελλάδος (αριθμό λειτουργουσών τουριστικών καταλυμάτων, κατά είδος και κατηγορία, αριθμό κλινών κλπ, κατά Νομό, περιοχές κλπ) ΑΠΟ ΕΟΤ, Δ/νση ΣΤ, Εγκαταστάσεων, Διαμονής και Εστιάσεων.
- 3.4.3.** Βασικά τουριστικά μεγέθη, τουριστικό συνάλλαγμα, επεξεργασία στατιστικών στοιχείων, μελετών κλπ.
ΑΠΟ ΕΟΤ, Δ/νση Α, Τμήμα Α1 Ερευνών και Μελετών.

ΤΜΗΜΑ Α4 ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ ΕΟΤ

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ IV

Συγκέντρωση στοιχείων με επί τόπου έρευνα στο Νομό και συνάντηση με τους αρμόδιους φορείς

ΠΕΡΙΟΧΗ:

ΑΓΡΙΝΙΟ

Το Αγρίνιο είναι η πρωτεύουσα της επαρχίας **Τριχωνίδας**, η οποία υπάγεται στο **Νομό Αιτωλοακαρνανίας**.

Είναι η μεγαλύτερη πόλη του Νομού και το οικονομικό του κέντρο με πληθυσμό.

Πληθυσμός: 41.000 κατοίκους.

Προσβάσεις

Με λεωφορείο : Από Αθήνα, από Θεσσαλονίκη, από Πάτρα.

Ο Νομός συνδέεται με γραμμές του ΚΤΕΛ με τους Νομούς Πρέβεζας, Ηγουμενίτσας, Ιωαννίνων και για τις πόλεις εντός του Νομού.

(**Σημ. παρατηρητή:** Η μετακίνηση με το ΚΤΕΛ είναι δύσκολη διότι υπάρχει ανταπόκριση με πολλά χωριά, τα οποία δεν έχουν καθόλου καλό οδικό δίκτυο).

Με αεροπλάνο : Πτήσεις της Ολυμπιακής Αεροπορίας από Αθήνα για **Αγρίνιο** και **Άκτιο** Αιτωλνίας.

Με CATAMARAN : ο Νομός συνδέεται με την Πρέβεζα, τους Παξούς, την Κέρκυρα. Αναχώρηση από Αμφιλοχία. (έχει διακοπεί).

Μορφές Τουρισμού που δραστηριοποιείται η περιοχή

- Η πόλη έχει επισκέπτες μόνο για επαγγελματικούς λόγους. Ελλείπει σχεδόν ολοκληρωτικά ο παραθεριστικός τουρισμός. Αλλοδαποί τουρίστες δεν επισκέπτονται την πόλη (Με εξαίρεση λίγων Ιταλών τουριστών τους καλοκαιρινούς μήνες).

Ποιές άλλες μορφές τουρισμού θα μπορούσαν να αναπτυχθούν

✓ Αρχαιολογικού ενδιαφέροντος:

- Κοντά στην πόλη του Αγρινίου υπάρχουν δύο βυζαντινά μνημεία, ο ναός της Αγ. Τριάδας του Μαύρικα και ο ναός της Κοίμησης της Θεοτόκου.
- Μοναστήρι της Παναγίας Μυρτιδιώτισσας.

- **Το Θέρμο**, Θρησκευτικό και Πολιτικό κέντρο των Αιτωλών κατά την αρχαιότητα. Ερείπια ναών(ναός Θέρμιου Απόλλωνα), του βουλευτηρίου και άλλων δημοσίων κτιρίων, μαρτυρούν την ακμή της πόλης κατά τη αρχαιότητα. Πολλά και σπουδαία ευρήματα των ανασκαφών φυλάσσονται στο μουσείο το οποίο λειτουργεί κανονικά .
- ✓ Οικολογικός τουρισμός (Βιότοποι)
 - Βλέπε Λίμνη Τριχωνίδας.
- ✓ Περιπατητικός - ορειβατικός
 - Όλος ο ορεινός όγκος του Παναιτωλικού προσφέρεται για πεζοπορική ορειβασία, αλпинισμό, ποδηλασία βουνού και για μηχανοκίνητα σπορ.

Τουριστικά γραφεία

- Οργάνωση εκδρομών

Σημ. Παρατηρητή: Αναφέρθηκε ότι η οργάνωση εκδρομών γίνεται εκτός Νομού διότι το οδικό δίκτυο δεν εξυπηρετεί και δεν προτιμάται από Group και συνεργαζόμενα πρακτορεία η περιοχή του Αγρινίου.

- Ticketing
- Outgoing

Συνέντευξη με εκπρόσωπο του τουριστικού γραφείου «Char - ma»

Επισημάνθηκαν τα ακόλουθα σημεία:

- Ο νομός αντιμετωπίζει βασικά προβλήματα υποδομής . Το οδικό δίκτυο είναι πολύ κακό .
- Καμιά μέριμνα από την Πολιτεία για τουριστική ανάπτυξη και εκμετάλλευση της Τριχωνίδας, των αρχαιολογικών χώρων, της φυσικής ομορφιάς.
- Παλιά είχαν εκδηλώσει ενδιαφέρον **Γάλλοι** - μετά από κάποιο χρονικό διάστημα σταμάτησαν.
- Επίσης υπήρχε και γραμμή Αμφιλοχία - Παξοί - Κέρκυρα, από τα Venturis Ferries (λειτουργούσε σαν άγωνα γραμμή), που και αυτή διακόπηκε.
- **Στον Πάλερο** έγινε προσπάθεια να διοχετευθεί τουρισμός, αλλά λόγω και πάλι κακού οδικού δικτύου, εγκαταλείφθηκε και τα δωμάτια που είναι εκεί υπολειτουργούν.
- Τώρα ο τουρισμός διοχετεύεται στο Αίγιο και Ελίκη.

- Οι ξένες εταιρείες δεν εκδηλώνουν κάποιο ενδιαφέρον για την περιοχή, ακόμη και αν τους δοθεί κάποια λύση πακέτο με άλλες περιοχές.

Γραφεία ενοικιάσεων

- Αυτοκίνητα (μέσω ταξιδιωτικών γραφείων).

Χώροι διασκέδασης

- Cafe (στην πλατεία της πόλης)
- Εστιατόρια
- Night - club (έντονη η νυχτερινή ζωή)

Εμπορικά καταστήματα

Λειτουργούν:

- Body Shop
- Hondos Center
- Lushile, Tessera κ.τ.λ.

Χώροι άθλησης - Σπορ

- Γήπεδο
- Στις ανατολικές παραλίες της λίμνης Τριχωνίδας: κολύμπι, κωπηλασία, σκί.
- Στην Παλιοκαρυά Τριχωνίδας και στην Αγία Βλαχέρνα Αγγινίου υπάρχουν αναγνωρισμένες πίστες για **αλεξίπτωτο πλανιάς (PARAPENTE)**

Συγκοινωνιακή υποδομή

- Οδικό Δίκτυο ΚΑΛΟ ΜΕΤΡΙΟ ΚΑΚΟ
- Λιμένες & Μαρίνες : εξυπηρέτηση από Αμφιλοχία
- Αεροδρόμια : Εξυπηρέτηση από αεροδρόμιο Ακτίου
- Αστυνόμευση περιοχής : Συνεχής και έντονη η παρουσία της Αστυνομίας.

Υγειονομική Υποδομή

- Όπως αναφέρθηκε από τον πρόεδρο των Ξενοδόχων Αιτωλνίας, υπάρχουν Νοσοκομεία και Κέντρα Υγείας που εξυπηρετούν την περιοχή.
- Για σοβαρά περιστατικά είναι σχετικά κοντά το Πανεπιστημιακό Νοσοκομείο του Ρίου.

Έργα υπό κατασκευή

Δε γίνονται κάποια αξιόλογα έργα στην περιοχή.

Πολιτιστικές Εκδηλώσεις - χώροι

1. Παπαστράτειο Αρχαιολογικό Μουσείο.
2. Λαογραφικό Μουσείο.
3. Συλλογή Καλοτανάνου (Πνευματικό Κέντρο).
4. Παπαστράτειος Αίθουσα Τέχνης & Γλυπτοθήκη.
5. Παπαστράτειος Δημοτική Βιβλιοθήκη.

- Λειτουργεί Θέατρο με τοπικές παραστάσεις.

Θέρμο: - Αρχαιολογικό Μουσείο
- Βιβλιοθήκη Αποκούπτου.

Κυριότερα καταλύματα

A. Ξενοδοχεία

1. ESPERIA, κατ. Β', κλίνες 42, λειτουργία ετήσια.
2. GALAXY, κατ. Β', κλίνες 69, λειτουργία ετήσια.
3. ΣΟΥΜΕΛΗ, κατ Β' - Μοτέλ, κλίνες 31, λειτουργία ετήσια.
4. ΛΗΤΩ, κατ Γ', κλίνες 63, λειτουργία ετήσια.
5. ΑΛΙΚΗ, κατ. Γ', κλίνες 50, λειτουργία ετήσια.
6. TOURIST, κατ. Γ', κλίνες 80, λειτουργία ετήσια.

ΠΕΡΙΟΧΗ: ΑΜΦΙΛΟΧΙΑ

Η Αμφιλοχία είναι η πρωτεύουσα της επαρχίας Βάλτου, χτισμένη αμφιθεατρικά προς τον Αμβρακικό Κόλπο.

Προϊόντα: Ψάρι, τυροκομικά.

Πληθυσμός: 5.200 κατοίκους.

Προσβάσεις

Με λεωφορείο : Από Αθήνα, από Θεσσαλονίκη, από Πάτρα.

Ο Νομός συνδέεται με γραμμές του ΚΤΕΛ με τους Νομούς Πρέβεζας, Ηγουμενίτσας, Ιωαννίνων και για τις πόλεις εντός του Νομού.

(Σημ. παρατηρητή: Η μετακίνηση με το ΚΤΕΛ είναι δύσκολη διότι υπάρχει ανταπόκριση με πολλά χωριά, τα οποία δεν έχουν καθόλου καλό οδικό δίκτυο).

Με αεροπλάνο : Πτήσεις της Ολυμπιακής Αεροπορίας από Αθήνα για **Ακτιο** Αιτωλνίας.

Με CATAMARAN : ο Νομός συνδέεται με την Πρέβεζα, τους Παξούς, την Κέρκυρα. Αναχώρηση από Αμφιλοχία. (έχει διακοπεί).

Μορφές Τουρισμού που δραστηριοποιείται η περιοχή

- ✓ Περιηγητικός
- ✓ Παραθεριστικός

Τουριστικά γραφεία

Η εξυπηρέτηση γίνεται από Αγρίνιο (?)

Γραφεία ενοικιάσεων

- Αυτοκίνητα (μέσω ταξιδιωτικών γραφείων).

Χώροι διασκέδασης

- Cafe
- Εστιατόρια
- Night - club

Συγκοινωνιακή υποδομή

- Οδικό Δίκτυο ΚΑΛΟ ΜΕΤΡΙΟ ΚΑΚΟ
- Αεροδρόμια : Εξυπηρέτηση από αεροδρόμιο Ακτίου
- Αστυνόμευση περιοχής : Καλή

Υγειονομική Υποδομή

- Όπως αναφέρθηκε από τον πρόεδρο των Ξενοδόχων Αιτωλνίας, υπάρχουν Νοσοκομεία και Κέντρα Υγείας που εξυπηρετούν την περιοχή.
- Για σοβαρά περιστατικά είναι σχετικά κοντά το Πανεπιστημιακό Νοσοκομείο του Ρίου.

Κυριότερα καταλλύματα

A. Ξενοδοχεία

1. AMVRAKIA, κατ. Γ', κλίνες 75, λειτουργία ετήσια.
2. OSCAR, κατ. Γ', κλίνες 80, λειτουργία ετήσια.
3. MISTRAL, κατ. Γ', κλίνες 75, λειτουργία ετήσια.

ΠΕΡΙΟΧΗ:

ΜΕΣΟΛΟΓΓΙ

Το Μεσολόγγι είναι η πρωτεύουσα του νομού Αιτωλοακαρνανίας και θεωρείται η Ιερή Πόλη.

Πληθυσμός: 12.100 κατοίκους.

Προσβάσεις

Με Λεωφορείο : Από Αθήνα, από Θεσσαλονίκη, από Πάτρα.

Ο Νομός συνδέεται με γραμμές του ΚΤΕΛ με τους Νομούς Πρέβεζας, Ηγουμενίτσας, Ιωαννίνων και για τις πόλεις εντός του Νομού.

(Σημ. παρατηρητή: Η μετακίνηση με το ΚΤΕΛ είναι δύσκολη διότι υπάρχει ανταπόκριση με πολλά χωριά, τα οποία δεν έχουν καθόλου καλό οδικό δίκτυο).

Με αεροπλάνο : Πτήσεις της Ολυμπιακής Αεροπορίας από Αθήνα για **Άκτιο** Αιτωλνίας.

Μορφές Τουρισμού που δραστηριοποιείται η περιοχή

- ✓ Παραθεριστικός
- ✓ Αρχαιολογικού ενδιαφέροντος
 - Ο Ναός των Ταξιαρχών, φημίζεται για το τέμπλο του 18ου αιώνα.
- ✓ Οικολογικός τουρισμός (Βιότοποι)

Τουριστικά γραφεία

- Οργάνωση εκδρομών
- Ticketing
- Outgoing

Γραφεία ενοικιάσεων

- Αυτοκίνητα (μέσω ταξιδιωτικών γραφείων).

Χώροι διασκέδασης

- Cafe
- Εστιατόρια
- Night - club

Συγκοινωνιακή υποδομή

- Οδικό Δίκτυο ΚΑΛΟ ΜΕΤΡΙΟ ΚΑΚΟ
- Αεροδρόμια : Εξυπηρέτηση από αεροδρόμιο Αγρινίου και Ακτίου
- Αστυνόμευση περιοχής : Καλή

Υγειονομική Υποδομή

- Όπως αναφέρθηκε από τον πρόεδρο των Ξενοδόχων Αιτωλ/νίας, υπάρχουν Νοσοκομεία και Κέντρα Υγείας που εξυπηρετούν την περιοχή.
- Για σοβαρά περιστατικά είναι σχετικά κοντά το Πανεπιστημιακό Νοσοκομείο του Ρίου.

Πολιτιστικές Εκδηλώσεις - χώροι

1. Δημοτική Πινακοθήκη
 2. Οικία Τρικούπη
 3. Κήπος Ηρώων
 4. Βάλβειος Βιβλιοθήκη
- **Επέτειοι:** Κάθε χρόνο στην εορτή των Βαίων γιορτάζεται η επέτειος της Εξόδου.
Το βράδυ του Λαζάρου μέσα στον Κήπο των Ηρώων γίνεται αναπαράσταση της ανατίναξης του Καψάλη.

Κυριώτερα καταλλύματα

A. Ξενοδοχεία

1. THEOXENIA, κατ. Β', κλίνες 97, λειτουργία ετήσια.

2. LIBERTY, κατ. Β', κλίνες 240, λειτουργία ετήσια.

Β. Επιπλωμένα διαμερίσματα

1. ΑΓΑΠΗ, κατ. Β' - Apts., κλίνες 30, λειτουργία ετήσια.

ΠΕΡΙΟΧΗ:

ΜΥΤΙΚΑΣ

Ο Μύτικας ανήκει στην επαρχία Βονίτσης και Ξηρομέρου και είναι μια γραφική κωμόπολη των ακαρνανικών ακτών που φημίζεται για το δροσερό του καλοκαίρι και το φρέσκο ψάρι.

Προσβάσεις

Με λεωφορείο :: Από Αθήνα, από Θεσσαλονίκη, από Πάτρα.

Ο Νομός συνδέεται με γραμμές του ΚΤΕΛ με τους Νομούς Πρέβεζας, Ηγουμενίτσας, Ιωαννίνων και για τις πόλεις εντός του Νομού.

Με αεροπλάνο : Πτήσεις της Ολυμπιακής Αεροπορίας από Αθήνα για **Άκτιο** Αιτωλνίας.

Μορφές Τουρισμού που δραστηριοποιείται η περιοχή

✓ Περιηγητικός

✓ Παραθεριστικός

Γραφεία ενοικιάσεων

- Αυτοκίνητα (μέσω ταξιδιωτικών γραφείων).

Χώροι διασκέδασης

- Cafe
- Εστιατόρια

- Night - club

Συγκοινωνιακή υποδομή

- Οδικό Δίκτυο ΚΑΛΟ ΜΕΤΡΙΟ ΚΑΚΟ
- Αεροδρόμια : Εξυπηρέτηση από αεροδρόμιο Ακτίου
- Αστυνόμευση περιοχής : Καλή

Υγειονομική Υποδομή

- Όπως αναφέρθηκε από τον πρόεδρο των Ξενοδόχων Αιτωλνίας, υπάρχουν Νοσοκομεία και Κέντρα Υγείας που εξυπηρετούν την περιοχή.
- Για σοβαρά περιστατικά είναι σχετικά κοντά το Πανεπιστημιακό Νοσοκομείο του Ρίου.

ΠΕΡΙΟΧΗ: ΝΑΥΠΑΚΤΟΣ

Η Ναύπακτος είναι η πρωτεύουσα της επαρχίας **Ναυπακτίας**, η οποία υπάγεται στο **Νομό Αιτωλοακαρνανίας**.

Είναι κτισμένη στη είσοδο του Κορινθιακού κόλπου, μεταξύ των στενών Ρίου - Αντιρρίου και των εκβολών του ποταμού Μόρνου.

Πληθυσμός : 11.000 κατοίκους.

Απόσταση από Αντίρριο : 10 Km.

Προσβάσεις

Με λεωφορείο : Από Αθήνα, από Θεσσαλονίκη, από Πάτρα.

Ο Νομός συνδέεται με γραμμές του ΚΤΕΛ με τους Νομούς Πρέβεζας, Ηγουμενίσσας, Ιωαννίνων και για τις πόλεις εντός του Νομού.

Σημ. : Από Αντίρριο λειτουργεί γραμμή των αστικών ΚΤΕΛ με δρομολόγια κάθε μισή ώρα.

Με αεροπλάνο : Πτήσεις της Ολυμπιακής Αεροπορίας από Αθήνα για **Αγρίνιο** και **Άκτιο** Αιτωλνίας.

Με CATAMARAN : ο Νομός συνδέεται με την Πρέβεζα, τους Παξούς, την Κέρκυρα. Αναχώρηση από Αμφιλοχία. (έχει διακοπεί).

Μορφές Τουρισμού που δραστηριοποιείται η περιοχή:

- ✓ Αναψυχής.
 - Τουρίστες για Σαββατοκύριακα ή περαστικοί με μία διανυκτέρευση.
- ✓ Κοινωνικός Τουρισμός (Groups Εργατικής Εστίας και Ε.Ο.Τ. για 1 ή 2 διανυκτερεύσεις)
- ✓ Θρησκευτικός Τουρισμός (Υπάρχουν πολλά Μοναστήρια στην περιοχή)
- ✓ Rafting (Στον Εύηνο).

Τουριστικά γραφεία

- Οργάνωση εκδρομών

Σημ. Παρατηρητή: Ελάχιστα τα τουριστικά γραφεία εντός πόλης και χωρίς ιδιαίτερη κίνηση.

- Ticketing
- Outgoing

Συνέντευξη με εκπρόσωπο του τουριστικού γραφείου Ζαμπάρας Travel

Επισημάνθηκαν τα ακόλουθα σημεία:

- Καμμία μέριμνα από την Πολιτεία για τουριστική ανάπτυξη.
- Η περιοχή της Ναυπάκτου προσφέρεται για διακοπές όλο το χρόνο αφού χαρακτηρίζεται από ήπιους χειμώνες και δροσερά καλοκαίρια.
- Ο κόσμος δεν είναι ενημερωμένος για τη Ναύπακτο, πολλοί δε νομίζουν ότι είναι νησί !
- Υπάρχει μια αξιόλογη προσπάθεια από το Crystal Guesthouse, στην Άνω Χώρα, όμως δρά μεμονωμένα και δεν τυχαίνει καμμιάς βοήθειας. Καταφέρνει να

κλείσει με groups τοΞενώνα, όμως το οδικό δίκτυο της περιοχής είναι πολύ κακό.

Γραφεία ενοικιάσεων

- Αυτοκίνητα (μέσω ταξιδιωτικών γραφείων - Delta Car).

Χώροι διασκέδασης

- Cafe
- Εστιατόρια (στην παραλία του Γρίμποβο, υπάρχουν ταβέρνες με φρέσκο ψάρι)
- Night - club (Στο Γρίμποβο το Notes Live Club)

Εμπορικά καταστήματα

- Δεν υπάρχουν μεγάλα εμπορικά καταστήματα.

Χώροι άθλησης - Σπορ

- Παπαχαράλαμπειος Εθνικό Στάδιο (στην είσοδο της πόλης).
- Γήπεδο τένις (στην παραλία του Γρίμποβο).
- Λειτουργεί ιδιωτικό γυμναστήριο (δίπλα στο Ξεν. Ναύπακτος - Γρίμποβο)
- Στα βουνά της ορεινής Ναυπακτίας και στις εκβολές του Αχελώου : κυνήγι
- Στον Εύηνο : ψάρεμα, κολύμπι, καγιάκ

Συγκοινωνιακή υποδομή

- Οδικό Δίκτυο ΚΑΛΟ ΜΕΤΡΙΟ ΚΑΚΟ
- Λιμένες & Μαρίνες : εξυπηρέτηση από Αμφιλοχία
- Αεροδρόμια : Εξυπηρέτηση από αεροδρόμιο Αγρινίου και Ακτίου
- Αστυνόμευση περιοχής : Όχι έντονη η παρουσία της Αστυνομίας.

Υγειονομική Υποδομή

- Όπως αναφέρθηκε από τον πρόεδρο των Ξενοδόχων Αιτωλνίας, υπάρχουν Νοσοκομεία και Κέντρα Υγείας που εξυπηρετούν την περιοχή.

- Για σοβαρά περιστατικά είναι σχετικά κοντά το Πανεπιστημιακό Νοσοκομείο του Ρίου.

Πολιτιστικές Εκδηλώσεις - χώροι

- Παπαχαράλαμπειος Δημόσια Βιβλιοθήκη
- Συλλογή Φαρμάκη (Κειμήλια του 1821)
- Αρχαιολογική Συλλογή Ναυπάκτου
- Πλάτανος Ναυπακτίας : Μόνιμη έκθεση τοπικής Λαϊκής Τέχνης

Κυριότερα καταλύματα

A. Ξενοδοχεία

1. ΑΚΤΙ, κατ. Β', κλίνες 113, λειτουργία ετήσια.
2. LEPANTO BEACH, κατ. Β', κλίνες 100, λειτουργία ετήσια.
3. ΝΑΦΡΑΚΤΟΣ, κατ. Β', κλίνες 107, λειτουργία ετήσια
4. ΧΕΝΙΑ, κατ. Β', κλίνες 48, λειτουργία ετήσια
5. ΑΦΡΟΔΙΤΗ, κατ. Β', κλίνες 103, λειτουργία ετήσια
6. ΝΙΚΗ, κατ. Γ', κλίνες 50, λειτουργία ετήσια
7. ΑΜΑΡΥΛΛΙΣ, κατ. Δ', κλίνες 28, λειτουργία ετήσια
8. APOLLO BEACH, κατ. Β', κλίνες 103, λειτουργία εποχιακή

B. Επιπλωμένα διαμερίσματα

1. ΧΡΥΣΗ ΑΚΤΗ, κατ. Α'
2. ΑΦΡΟΔΙΤΗ, κατ. Γ' - πανσιόν, κλίνες 34, λειτουργία εποχιακή

Γ. Ξενώνες

1. ΚΡΥΣΤΑΛ, Άνω Χώρα, κατ. Β', κλίνες 100, λειτουργία ετήσια
2. ΕΛΑΤΟΥ, Ελατού, κατ. Γ', κλίνες 38, λειτουργία εποχιακή
3. ΛΟΥΤΡΑ ΣΤΑΧΤΗΣ, Λουτρά, κατ. Δ', κλίνες 57, λειτουργία εποχιακή

Γ. Camping

1. PLATANITIS BEACH, Πλατανίτης, έκταση 20.300 τ.μ. κατ. Β', άτομα 312
2. DOUNIS BEACH, Αντίρριο, έκταση 12.000 τ.μ. κατ. Γ', άτομα 270

ΠΕΡΙΟΧΗ: ΠΑΛΑΙΡΟΣ

Η Πάλαιρος ανήκει στην επαρχία Βονίτσης και Ξηρομέρου . Το φυσικό της τοπίο παρουσιάζει εναλλαγές θάλασσας, κάμπου και δάσους. Ο οικισμός έχει πολλά νεοκλασσικά σπήτια.

Πληθυσμός: 3.000 κατοίκους.

Προσβάσεις

Με λεωφορείο : Από Αθήνα, από Θεσσαλονίκη, από Πάτρα.
Ο Νομός συνδέεται με γραμμές του ΚΤΕΛ με τους Νομούς Πρέβεζας, Ηγουμενίτσας, Ιωαννίνων και για τις πόλεις εντός του Νομού.

Με αεροπλάνο : Πτήσεις της Ολυμπιακής Αεροπορίας από Αθήνα για **Ακτιο** Αιτωλνίας.

Μορφές Τουρισμού που δραστηριοποιείται η περιοχή

- ✓ Περιηγητικός
- ✓ Παραθεριστικός

Χώροι διασκέδασης

- Cafe
- Εστιατόρια
- Night - club

Συγκοινωνιακή υποδομή

- Οδικό Δίκτυο ΚΑΛΟ ΜΕΤΡΙΟ ΚΑΚΟ
- Μαρίνες : Υπάρχει μια μαρίνα δυναμικότητας 100 σκαφών.
- Αεροδρόμια : Εξυπηρέτηση από αεροδρόμιο Ακτίου

Υγειονομική Υποδομή

- Όπως αναφέρθηκε από τον πρόεδρο των Ξενοδόχων Αιτωλνίας, υπάρχουν Νοσοκομεία και Κέντρα Υγείας που εξυπηρετούν την περιοχή.
- Για σοβαρά περιστατικά είναι σχετικά κοντά το Πανεπιστημιακό Νοσοκομείο του Ρίου.

Κυριότερα καταλύματα

A. Ξενοδοχεία

1. Vounaki Beach, Βουνάκι - λειτουργεί ως Club της Sun Sail.

B. Επιπλωμένα διαμερίσματα

1. Paleros Club - Bungalows, κατ. Α', κλίνες....., λειτουργία εποχιακή
2. Κοινοτική Τουριστική Επιχείρηση, κατ. Α', κλίνες....., λειτουργία εποχιακή

ΠΕΡΙΟΧΗ:

ΑΣΤΑΚΟΣ

Ο Αστακός ανήκει στην επαρχία Βονίτισης και Ξηρομέρου.

Πληθυσμός: 2.600 κατοίκους.

Προσβάσεις

Με λεωφορείο : Από Αθήνα, από Θεσσαλονίκη, από Πάτρα.
Ο Νομός συνδέεται με γραμμές του ΚΤΕΛ με τους Νομούς Πρέβεζας, Ηγουμενίτσας, Ιωαννίνων και για τις πόλεις εντός του Νομού.

Με αεροπλάνο : Πτήσεις της Ολυμπιακής Αεροπορίας από Αθήνα για **ΑΚΤΙΟ** Αιτωλνίας.

Με Ferry - Boat : Καθημερινή επικοινωνία με Ιθάκη και Κεφαλλονιά

Μορφές Τουρισμού που δραστηριοποιείται η περιοχή

- ✓ Περιηγητικός
- ✓ Παραθεριστικός

Χώροι διασκέδασης

- Cafe
- Εστιατόρια
- Night - club

Χώροι άθλησης

- Γήπεδο

Συγκοινωνιακή υποδομή

- Οδικό Δίκτυο ΚΑΛΟ ΜΕΤΡΙΟ ΚΑΚΟ
- Αεροδρόμια : Εξυπηρέτηση από αεροδρόμιο Ακτίου

Υγειονομική Υποδομή

- Όπως αναφέρθηκε από τον πρόεδρο των Ξενοδόχων Αιτωλίας, υπάρχουν Νοσοκομεία και Κέντρα Υγείας που εξυπηρετούν την περιοχή.
- Για σοβαρά περιστατικά είναι σχετικά κοντά το Πανεπιστημιακό Νοσοκομείο του Ρίου.

Κυριότερα καταλύματα

A. Ξενοδοχεία

1. STRATOS HOTEL, κατ. Β΄, κλίνες 130, λειτουργία ετήσια.

**Συνέντευξη με τον πρόεδρο της Ένωσης Ξενοδόχων Νομού
Αιτωλοακαρνανίας**

κον. Σουμέλη

- Ποια είναι η σημερινή κατάσταση στο Νομό από άποψη τουριστικής ανάπτυξης ;

Χάλια. Αυτή η λέξη τα λέει όλα. Δε νομίζω να υπάρχει άλλη λέξη που να μπορεί να αποδώσει καλύτερα την κατάσταση.

- Γιατί όμως υπάρχει αυτή η κατάσταση ; Από μια μικρή περιοδεία που κάναμε στο Νομό, διαπιστώσαμε πολλές φυσικές ομορφιές, βιότοπους, αρχαιολογικούς χώρους μεγάλου ενδιαφέροντος.

Συμφωνώ απόλυτα με όλα αυτά, όμως αυτό δε σημαίνει ότι υπάρχει και η ανάλογη ανάπτυξη και εκμετάλλευση όλων αυτών που αναφέρατε. Δε ξέρω, αλλά ο Νομός είναι πολύ υποβαθμισμένος. Να φαντασθείτε ότι με αυτές τις φυσικές ομορφιές και με φυσικούς πόρους τεράστιους, είμαστε ο Νομός που έχει τα περισσότερα νερά, πέντε φυσικές λίμνες, τρεις τεχνητές και τρία ποτάμια, και όμως από τους πενήντα δύο (52) Νομούς της χώρας, είμαστε τεσσαρακοστοί έβδομοι σε ανάπτυξη. Από αυτό και μόνο μπορείτε να βγάλετε τα συμπεράσματα σας.

Πρώτα από όλα υπάρχει έλλειψη υποδομής. Έχουμε πολλές αρχαιότητες, οι οποίες δεν έχουν αναπτυχθεί, βυζαντινά, της Στράτου, το Θέρμο, έχουμε αρχαία θέατρα, αλλά βλέπετε ότι ο κόσμος απορροφάται σε Κρήτη, Κέρκυρα, Χαλκιδική (από πλευράς προορισμών) και από εκεί και πέρα έχουμε Ολυμπία, Δελφούς, Μυκήνες και τα τελευταία χρόνια τη Βεργίνα. Τίποτα άλλο.

- Αυτή είναι η σημερινή κατάσταση . Πείτε μου όμως έχουν γίνει κάποιες προτάσεις ;

Κοιτάξτε πρώτα από όλα σε Νομαρχιακό επίπεδο έχει γίνει μια πρόταση Τουριστικής Ανάπτυξης του νομού Αιτωλοακαρνανίας, σε δύο τόμους, από τη ΤΕΔΚ, η οποία έχει επιδοτηθεί από την Ε.Ο.Κ. Η μελέτη βρίσκεται στη Νομαρχία Αιτωλοακαρνανίας, στο Μεσολόγγι. Περιέχει ορισμένες πολύ ενδιαφέρουσες προτάσεις και όταν έγινε εδώ η συγκέντρωση για να γίνει η παρουσίαση της μελέτης αυτής, άρχισαν να λένε ότι παρέλειψαν διάφορα, όμως όπως είχα τονίσει και τότε, αν λείπει κάτι θα προστεθεί, το θέμα είναι πως μπορούν αυτές οι προτάσεις να υλοποιηθούν, που θα βρεθούν οι πόροι.

• **Θέλετε να πείτε πως η μελέτη έμεινε μόνο μελέτη ;**

Αμφιβάλετε ; Ορίστε, η μελέτη έγινε τον Σεπτέμβρη του 1995, και τίποτε δεν άλλαξε. Βέβαια υπάρχουν κάποια έργα που γίνονται, από το πακέτο Ντελόρ, θα αναπτυχθεί ο νομός, για παράδειγμα θα γίνει η **υποθαλάσσια γέφυρα Ακτίου - Πρέβεζας**, θα γίνει η **γέφυρα του Ρίου - Αντιρρίου**, που θα φέρει πιο κοντά την περιοχή μας, θα γίνουν κάποιες **μαρίνες**, αλλά αυτά θέλουν χρόνο. Δε ξέρω αν έχετε πάει προς Αστακό ή Μύτικα, εκεί ο δρόμος είναι τελείως χάλια, έχει φτιαχτεί πριν δώδεκα χρόνια τουλάχιστον και δεν έχει ακόμη σηματοδοτηθεί, σε ορισμένα σημεία υπάρχουν πινακίδες που λένε « ευθύνη των οδηγών », το φαντάζεστε αυτό το πράγμα ; Πως λοιπόν να έρθει ο κόσμος ;

Χρειάζεται πρώτα υποδομή και μετά να φτιαχτούν ξενοδοχεία. Δεν ξοδεύονται δις χωρίς να υπάρχει η κατάλληλη υποδομή. Όλα τα χρήματα πηγαίνουν στην Κρήτη, στην Ρόδο. Είχε , αν θυμάστε, γίνει μια προσπάθεια στην Ερμιόνη από την εποχή της Διδακτορίας, τους είχαν υποσχεθεί αεροδρόμιο και διάφορα άλλα, δεν έγινε όμως τίποτε.

• **Η ένωση των Ξενοδόχων έχει πάρει την πρωτοβουλία για κάποιες επαφές με το εξωτερικό, με εταιρείες εκεί ;
Υπάρχει προβολή του Νομού στο εξωτερικό ;**

Υπάρχουν μεμονωμένες προσπάθειες, όχι σε συλλογικό επίπεδο. Η τοπική οργάνωση, η Νομαρχιακή είχε φέρει κάποιους εκπροσώπους, ούτε όμως δεν μας φώναξαν σε κάποιες συναντήσεις που έγιναν. Υπάρχουν μεμονωμένες προσπάθειες τουριστικών πρακτόρων και ιδιοκτητών Ξενοδοχείων, όπως στην Πάλερο υπάρχει το **Vounaki Beach** που φέρνει Άγγλους τουρίστες.

Ήρθα σε επαφή με τον υπεύθυνο Αντινομάρχη για να ξεκινήσει κάποια προσπάθεια προβολής στο εξωτερικό και μου απάντησε ότι δεν έχει χρήματα ούτε για γραφική ύλη. Θα μπορούσαμε να λάβουμε μέρος σε κάποιες διεθνείς εκθέσεις, με κάποια βοήθεια από τη Νομαρχία, αλλά ούτε αυτή τη δυνατότητα έχουμε.

Να φανταστείτε ότι κάποτε ερχόταν εδώ η Εργατική Εστία, η οποία σταμάτησε. Με μεγάλες προσπάθειες η Ένωση Ξενοδόχων κατάφερε να κρατήσει ένα λεωφορείο για το Μεσολόγγι.

• **Πληροφορήθηκα επίσης ότι λειτουργούσε και μια γραμμή από Αμφιλοχία...**

Ναι, η οποία και αυτή σταμάτησε. Ο ιδιοκτήτης των Ventouris Ferries είχε κάποια οικονομικά προβλήματα, επίσης δεν υπήρχε καμιά προβολή, αλλά ούτε και ουσιαστική βοήθεια.

Και κάτι άλλο. Όταν φτιάχτηκε ο Ξενώνας **Crystal** στην Άνω Χώρα Ναυπακτίας και τώρα ο δρόμος έχει πάθει ζημιά και δεν υπάρχει πρόσβαση, πως να επιβιώσει σαν επιχείρηση ; Και όμως ο ιδιοκτήτης κάνει γενναίες προσπάθειες, φέρνει group από την Αθήνα, αλλά δεν τον βοηθά κανένας.

- Έχετε λοιπόν τη γνώμη ότι οι ξενοδοχειακές μονάδες που αυτή τη στιγμή λειτουργούν, επαρκούν για τις ανάγκες του νομού ;

Όχι μόνο επαρκούν, αλλά υποαπασχολούνται. Απόδειξη ότι εδώ στο Αγρίνιο κοιτώντας παλιές αφίσες, υστερούμε σημαντικά διότι στα τελευταία δέκα χρόνια ο νομός υποβαθμίστηκε. Έκλεισαν βιομηχανικές μονάδες, κλείνουν καπνοκαλλιέργειες, έφυγε η οικονομική σχολή που είχαμε, δεν υπάρχει τίποτα. **Στηριζόμαστε στους ανθρώπους με τη τσάντα στο χέρι.** Δεν υπάρχει εγχώριος, ούτε αλλοδαπός τουρισμός.

- Από πλευράς προσωπικού, υπάρχει εξειδικευμένο προσωπικό, που να πληρεί τις απαραίτητες προϋποθέσεις ;

Κοιτάξτε εξειδικευμένο προσωπικό και απόφοιτοι Τ.Ε.Ι. δεν υπάρχουν. Άλλωστε οι μονάδες είναι όλες μικρές και προσωπικές, οικογενειακές. Το προσωπικό είναι της περιοχής, που έχει παρακολουθήσει κάποια σεμινάρια που έγιναν από τον Ε.Ο.Τ.

- Από πλευρά Ε.Ο.Τ. υπάρχει κάποιο πρόγραμμα ;

Κατά καιρούς ακούμε ότι ήρθε κάποιος Υπουργός, ότι ξεκίνησε κάποιο πρόγραμμα, αλλά με το ``θα`` δεν υπάρχει και κάποια εξέλιξη. Για αυτό και δεν υπάρχουν κίνητρα για κάποια επέκταση των μονάδων, γιατί εντάξει ο ιδιώτης, τουλάχιστον στην Ελλάδα, δεν περιμένει το Δημόσιο για να προχωρήσει, αλλά σας λέω **δεν υπάρχουν προοπτικές.**

Έφτιαξαν στο Μεσολόγγι το **Liberty** και το **Thoxenia** με την προοπτική ότι θα χτιζόταν ένα εργοστάσιο το οποίο απαγορεύτηκε τελικά, και τώρα αναγκάζονται να φιλοξενούν φοιτητές από το Μεσολόγγι, αλλά σκοπός ενός ξενοδοχείου δεν είναι να αντικαταστήσει τη φοιτητική στέγη και να τροφοδοτεί το εστιατόριο με φοιτητές. Αναγκάζεται να το κάνει γιατί αλλιώς δε θα έχει πληρότητα.

Ακόμη το ξενοδοχείο **Στράτος** ξεκίνησε με την προοπτική ότι θα προχωρήσει το Πλατυγιάλι, το οποίο είχε τρομερές προοπτικές, κι όμως κόντεψε να βγει σε πλειστηριασμό διότι δε μπορούσε να ανταποκριθεί στα έξοδα. Οι μονάδες δε μπορούν να στηριχθούν στους ημεδαπούς τουρίστες με μια σαιζόν ενός ή δύο μηνών, χρειάζεται ο αλλοδαπός τουρίστας, ο οποίος λείπει.

- Η υγειονομική υποδομή στο Νομό ;

Υπάρχει σωστή υγειονομική υποδομή με νοσοκομεία και κέντρα υγείας, άλλωστε είναι κοντά το Πανεπιστημιακό Νοσοκομείο του Ρίου που εξυπηρετεί την περιοχή.

Εν κατακλείδι, θεωρώ ότι όλα είναι συνυφασμένα με την ανάπτυξη της γενικότερης υποδομής, διότι ωραία είναι και τα βουνά μας, όταν όμως δεν έχουμε δρόμο να πάμε, γιατί να ξεκινήσουμε ; Η λίμνη μας είναι πολύ ωραία , θα μπορούσε να αναπτυχθεί ιστιοπλοΐα, κωπηλασία, δεν ξέρω όμως με τι κριτήρια η Πολιτεία κάνει τον προγραμματισμό της και πως αξιολογεί.

Πολύ φοβάμαι επίσης ότι για να γίνουν κάποια μεγάλα έργα, όπως για παράδειγμα ο άξονας της Εγνατίας οδού, θα μειωθούν κάποια κονδύλια που ενδεχομένως να δίνονταν στο νομό Αιτωλοακαρνανίας. Η τοπική Αυτοδιοίκηση δε βοηθάει το Νομό και είναι φανερό ότι όλα τα προγράμματα ανάπτυξης διοχετεύονται σε άλλες περιοχές. Βέβαια εμείς από τη μεριά μας σαν Ένωση Ξενοδόχων μπορούμε να σας βεβαιώσουμε ότι δε θα σταματήσουμε τις προσπάθειες.

